

TONÉ SELIŠKAN

A KÉK SIRÁLY

STONE SELIŠKAR · A KÉK SIRÁLY

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti

RÓNASZEGI MIKLÓS

Előkészületben

DÉKANY ANDRÁS
S.O.S.! TITANIC!

VADASZIRÓK ELBESZÉLÉSEI
ÉBRED A DZSUNGEL

TONE SELIŠKAR

A KÉK SIRÁLY

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ · BUDAPEST 1967

A mű eredeti címe:

BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA

MLADINSKA KNJIGA, 1964

Fordította

FEHÉR FERENC

CSERGEZÁN PÁL

rajzaival

A SZÁMÚZÖTT FIA

A Sirály-sziget nyugati részében, a keskeny öböl sziklás hegy hajlatainak védelmében, a csupasz domb tövében egy halászfalu fekszik. Az apró, fehér házak egymás hegyén-hátán sorakoznak; a tenyérnyi járdák egyazon keskeny utcába torkollnak, mintha az egész falu egyetlen családot képezne. Pedig nyolc halászcsalád élt itt. A védőgáttal és rakparttal övezett kicsiny kikötő nyolc halászhajócskát rejtett magába: itt, az enyhelyben békésen pihentek a tenger sima felszínén. Néhány csónak a hegyhajlat másik oldalán ringatózott, ahol fehér templom nyúlt a magasba, a lankás végében pedig temető terült el.

Néhány asszony a sziklás domb nyugati oldalán épp ekkor dolgoztatott a szőlőben; ott hajlongtak a sötétzöld levelű olajfácskák között, melyek megszépítették ezt a kopár vidéket, ahol csak a vihar bömbölte olykor szörnyű énekét. Mandulafák tündököltek itt rózsaszín virágaikkal, s a domb tetejéről, amelyet kopaszra martak a szelek, messze elláthatott az ember, egészen a szomszédos szigetekig és a nyílt vizekre.

A nap lassacskán aláhanyatlott. Amikor a tüzes napgolyó teljesen elmerült a tengerben, a víz elsötétült; szürke színe lassan sötétkékbe olvadt, míg végül az est gyengéden magához ölelte a végtelen tengersíkot, a kopár dombokat, a halászhajócskákat, az olajfákat és a virágzó mandulafákat.

A templom fölé nyúló harangtorony harangja megkondukt, s hangja előmlött az egész öböl felett; a szőlőben dolgozó asszo-nyok letörölték homlokukról a verítéket, vállukra vették a ka-pát, és énekelve ballagtak le a falu irányába. Lenn, a

parton gyerekek énekeltek; a rakparton néhány ember üldögélt. Pipáztak és beszélgettek. A harangszó hallatára levették sapkájukat, és egy pillanatra elhallgattak.

A házból olajon sütött hal és kukoricaganca illata szálldosott, s az emberek csakhamar felszedelőzködtek. Elballagtak haza, a házak szűk sikátorai közt. Gyereket nem lehetett már látni semerre. Teljes csend horolt a kis halásztelep felett; felragyogtak a csillagok, s kellemes tavaszi langymeleg ereszkedett a falu fölé.

A temető mellett egy magányos kőház állt. Azt mesélték, hogy az volt az első ház a faluban, s már nagyon-nagyon régi. Omladozófélben volt, a kéménye épphogy csak le nem dőlt még. Ott húzódott meg közvetlenül a tenger mellett. A sziklába vájt keskeny lépcsőfokok levezettek egész a tenger-partig.

Ebben az omladozó házban lakott Ivó. Szép, kedves gyerek volt; tizenkét évvel ezelőtt született itt: anyja meghalt nem sokkal azután, hogy a halászok számúzték innen az édesapját.

De vajon miért üldözték el?

Hát bizony, különös ember volt az! Fiatal éveit ott herdálta el az óceán túlsó partján, talán Brazíliában; sokat utazgatott, bejárta és behajózta a fél világot: Aztán váratlanul előkerült, és büszkélkedett, hogy mennyi pénze van. Szép, fekete hajú asszonyt hozott magával. Megvette azt az ósdi épületet, és megtelepedett. Lent, a parti halászokkal gyakran elbeszélgetett.

– Nem sokat ér a ti munkátok. Nem éri meg a sok vesződséget – mondogatta.

– Na és hogy lenne jobb? – kérdezték tőle.

Természetesen, kíváncsiak voltak a válaszra. Hisz keservebb már nem lehetett volna az életük. A brazíliai elkezdte nekik fejtegetni. Hát így és így, uramistenem! Nézzetek csak körül! Nem hajók ezek a ti járműveitek, hanem teknők: *Szent Barbara, Tengeri csillag, Szent Péter...* Ki-ki csak a maga hajócskájáért és a maga érdekéért él. Hálóitok olyanok, mint a lyukas tarisznyák. S persze a zsákmány sem különb: ma semmi, holnap egy kevés – de sok sohasem! Na és az asszonyaitok: a nincstelenségtől és a nélkülözéstől olyanokká lettek, mint a száraz kóró. Gyerekeitek többször éhesek, semmint jóllakottak. Ti meg, amit megkerestek, mindjárt siettek elverni.

A halászok rezzenéstelen arccal figyelték. Elgondolkoztak, lapos pillantást vetettek hajócskáikra, titokban asszonyaikra és mezítlábás gyerekeikre néztek. Juszt, a legidősebb halász dörmögni kezdett:

– Ide figyelj, nehogy azt hidd, hogy mi valami bolondok vagyunk! Tudjuk mi, hogy hogyan kell halászni. Tudjuk, hogy ekkora és ekkora halászhajó meg minél nagyobb háló kell... De melyikünknek van erre elegendő pénze? Nem mondom; hogyha mindnyájan összefognánk, akkor még talán ...

– Erről van szó, öreg! – szakította félbe a brazíliai. – Együttesen! Igen, mindannyian! Együtt éltek, együtt haltok meg – miért ne dolgoznátok is hát együtt? Mindenem, amim csak van, elétek teszem. Vegyünk motoros hajót; ha kell,

kétszáz méter hosszú hálót vetünk a tengerbe; elmegyünk halászni egész a nyílt tengerre. Ott van másfajta tengeri hal is. bőviben. Együtt dolgozni – együtt is örülni a munka gyümölcsének ... Nagyon jól mondtad ezt, öreg!

És fellelkesültek mindnyájan. Tanácskoztak, fontolgatták a dolgot, míg végül összeszedték a szükséges pénzt. Aztán elküldték a brazíliait a városba, hogy vegye meg a hajót. Vártak rá egy hétig, két hétig, de csak a harmadik hét végén tért vissza. Sápadt, megtört, kétségbeesett volt. S amikor körülfogták lenn a kikötőben, várakozó türelmetlenséggel, elébük roskadt, homlokával a földet verte, és úgy sírt, nyöszörgött, akár a gyerek:

– Emberek, édes jó felebarátaim, öljetek meg! Mindent tönkretettem!

Elképzelhetitek, milyen keserűség és düh fogta el a becsapott halászokat. Hisz volt közöttük olyan is, aki eladta a halászhajócskáját abban a reményben, hogy majd azután szebb napok virradnak rá. S most mindannyian koldusbotra jutottak.

Rárontottak, és az asszonyok köveket kerestek, hogy megkövezzék. S meg is ölik nyilván, ha védelmére nem kel Juszt, az öreg halász. De azért mégis elkergették a faluból. Csak annyit engedtek meg neki, hogy elbúcsúzhassék feleségétől, azután ellátták a baját. Bedobták Juszt halászhajójába, és azzal fenyegették, hogy megölik, ha még egyszer közéjük teszi a lábát. Ettől kezdve soha többé nem látták.

A halászok haragja elcsendesedett, de végleg nem szűnt meg. Mert bár Ivó árva volt, s az igazat szólva ártatlan az egész dologban, aki soha senkinek ártalmára nem volt, és úgyszólván úgy cseperedett fel, mint a kis erdei vadak – a halászok éreztették vele haragjukat. Idegenként élt a halászfaluban, s ha nem akad egy-két könyörületes asszony, s ha nincs az öreg Juszt – nyilván elpusztul mint valami gyámoltalan kis vad, akinek az anyját megölték a vadászok. Nőtt, növekedett, így, egymagában. Bátor és lelkes volt. Úgy tengette napjait a düledező házban, ahogyan épp tudta. Halat

fogott a part mentén; ha sor került rá, birkát őrizgetett; nyáron fűgét, őszibarackot és szőlőt eszegetett, télen meg azt, amit jószívű emberek juttattak neki asztalukról. Olykor vetettek neki valami toldott-foldott ruhafélét is. Valahányszor tombolt a vihar, és a kemény fagy csontig hatolt, magához vette az öreg Juszt, aki már nagyon-nagyon megöregedett és megőszült.

Az öreg Juszt nem haragudott soha senkire. Még a brazíliaira sem. S még most is, öreg napjaiban, gyakran így tűnődött: „Nem volt az rossz gondolat! Megtörte az élet, rászedték, hogy kártyázzék, és ez a szenvedély tette tönkre. Hej, csak ha egyszer megvalósulna az a gondolat!”

S közben Ivó járt az iskolába a többi gyerekekkel. A dombon át vezetett az útjuk, s két óra kellett mire az iskolába értek. Megtanult írni és olvasni. Útközben a köves tájékon kígyóra, skorpióra vadásztak, átkutattak mindent, már ahogy azt a világ minden táján teszik a gyerekek.

Ügy cseperedett fel, mint a szívós gyökér a sziklák hasadékaiban. Anyjától szép, sötét arcbórt örökölt. Sűrű, göndör fürtű, fekete haja volt. Ha nevetett, előtűntek szép, egészséges, fehér fogai. S ha szigonnyal a kezében ott állt lenn a parton, tekintete nyugodtan, szilárdan szegeződött a vízre. Ha megpillantotta a halat, villámgyorsan röpítette feléje szigonyát. A sziget egész környékét úgy ismerte, mint a tenyerét. Ismerte a víz alatti sziklákat, ahol a legízletesebb kagylók heverték. Ismerte azokat a sekély helyeket is, ahol sok-sok apró, fűrgé ezüstpikkelyű hal tanyázott. Pontosán ismerte minden tengeri állat szokását. Még tört is tudott felállítani a sirályoknak, melyek seregestül fészkeltek meg a part menti sziklák enyhet nyújtó oldalában.

Valahányszor tavasz közelgett, nyugtalanná vált. Ilyenkor kerülte a társaságot, s csak a part menti sziklák között ólalkodott. Gondolatban ismeretlen tájakat járt be, s ilyenkor apjával együtt utazott, akit az öreg Jusztól hallottakból ismert csupán. Gyakran letelepedett anyja sírjához, a virágba borult

mandulafa alá és elmerengett kalózhistóriákon, Kolumbuson, és ki tudná, mi minden fordult meg ilyenkor a fejében.

A halásztelep, amely ott húzódott meg lenn a lábai alatt, ilyenkor szűk fészeknek tűnt számára, s úgy érezte, nincs ott mit keresnie. Társainak vannak hozzátartozóik, apjukkal, bátyjukkal együtt szállnak hajóra, és mennek halászatra. Épp csak ő nem tartozik közéjük. S mindez ösztönözte, úzte Ivót, hogy elinduljon messze, a tengerre, ki a világba. Itt csak a karsztos sziklák vannak, az egyforma élet, ott messze pedig – gondolta – ott vár rá az igazi élet, a kalandok és a nagyszerű élmények.

Amikor egyszer így panaszkodott az öreg Jusznak, a vén halász így szólt hozzá:

– Ugyan, verd ki fejedből ezeket a gondolatokat! Halász leszel, akárcsak én. Az őseink is azok voltak, meg az utódaink is azok lesznek. Igaz, keserves élet az. Sosem tudja az ember, mikor nyeli el a tenger, de lám, mégiscsak megvagyunk! Nézz rám: a hetvenediket taposom. És mi mindent meg nem értem életemben! így lesz ez veled is. Várjál még egy kicsit, akkor aztán majd nekigyürkőzöl, és ütőd-vered te is a világot.

Ivó rosszkedvű volt ezekben a napokban. Az öreg Jusztot szerette, mert ő volt az egyetlen, aki sohasem szidta az édesapját.

– Meg aztán, látod, a te apád is járt szerte a világban. Még Brazíliában is! Mégis, lám, hogy fejezte be szegény!

Igen, az apja! Otthon van egy könyvük, tele útleírásokkal. Ivó már fogja is, viszi magával ki a ház elé, és nézi, nézegeti... S a tenger, a sima, áttetsző tenger ott susog előtte, várja, csalogatja, hogy hátára vehesse, s csak utazzék messze, messze... Amikor apjára és szerencsétlen sorsára gondol, gondolatai elnehezülnek. Iszonyatos fájást érez, hiszen nem is ismerte. Lám, még képzeletben sem tudja maga elé idézni alakját, pedig ő úgy érzi, hogy édesapja hős volt. Hol nem járt életében! S mi mindent szeretett volna még tenni! Él-e még valahol, vagy talán már meghalt? ...

A csillagok sziporkáztak az égen, a tenger halkán paskolta a

sziklákat. A sötétben kitapogatta ágyát a szobában, elnyújtózott, és apjára gondolva, elaludt. A nyugatról belebbenő fuvallat megnyikorgatta a kitárt ablakszárnyakat. Sokáig hallgatta, hogy verődnek neki a falnak.

A SZÁMÚZÖTT VISSZATÉR

Ugyanez a szél feszült neki ama kis halászhajócska vitorlavásznának, amely hangtalanul, kísérteties lassúsággal úszott az éjszakában. A szomszédos sziget szirtfokán felgyúlt, majd megkialudt a világítótorony lámpája. A magányos halászhajócska orrához egyhangúan loccsantak oda az apró hullámok. Az éjszaka csendes, derűs volt, de a sötétség uralta; olykor csattant a vitorlavászon a hajó árbocán.

A hajócska hátsó felében, a kormány mellett, ott ült a hajós. Szemei belefúródtak a sötétségbe, elnézett messze a láthatárra, s amikor megpillantotta a sziget fekete körvonalaikat, beigazította a vásznat, rögzítette a kormányt, odaállt a hajó orrába, és tekintetével a mindinkább kivehetővé váló sziget partjait fűr-készte. Lassan, fáradtan mozgott. A kis halászhajó halálra fáradt utasként lebegett a tenger hátán.

A halászhajó útirányából az látszott, hogy nagy ívben megkerülte az öblöt, a nyugati partoldalnak fordult, és óvatosan, mint a csempészhajók, annak a háznak az irányába tartott, amelyben Ivó éldegélt. Az épület most egészen kirajzolóddott. A halásztelepet eltakarták a karsztos dombok.

A hajócska leengedett vitorlákkal siklott be a sekély part menti sávba, és a hajófenék megcsikordult a homokon. Kikötött. Még ringott a hajó: összegöngyölte a vitorlavásznakat, azután a hajóperemre telepedett, fejét tenyerébe hajtotta, és egész testében zokogás rázta meg.

Lehajolt a pad alá, lámpát keresett és meggyújtotta. A lámpafény megvilágította arcát, idős ember volt. Megöszült, rövidre nyírt tengerészszakáll keretezte arcát; arca beesett;

szemében fájó kifejezés. Kezei remegtek. Alig lépdelt, és megpihent, minden egyes lépcsőrokon. Olykor szívéhez nyúlt, a sziklákra támaszkodott, és végső erőmegfeszítéssel jutott el az omladozó házig.

A ház ajtaja nyitva állt. Itt nincsenek lopók, itt nincs is mit ellopni. Errefelé nincsenek csavargók vagy betörők, akik miatt be kellene minden este zárni az ajtókat.

Csendben belépett a ház elülső részébe. A szél az ablak-szárnyakat a falnak ütötte. Az idős ember megállt és megre-megett. A lámpás gyenge lángja megtört árnyat rajzolt a falra. Tekintete megakadt, és megállapodott minden eléje kerülő tárgyen.

Az egész ház elhagyatott és úgyszólván üres volt. Ivó édes-anya minden értékesíthető holmit eladogatott legnehezebb napjaikban, csakhogy magának és gyermekének legyen egy-két betevő falatja. A ház első részében nem volt senki. A szoba ajtaja be volt csukva. Az előszoba mélyén, a tűzhely fölött egy kis kotla függött Alatta hamu fehérlett meg két kis bögre, a falra kifeszített madzag mögé pedig fakanál volt tűzve.

Az öreg meg volt győződve, hogy a házban nincs egy teremtetett lélek. Nekidőlt a falnak, és szemével kutatott valami tárgy, holmi után, ami eloszlatta volna nyomasztó érzését. A fal mel-lett, egy deszkanyoszolyán, ott aludt Ivó. A falnak volt for-dulva; egy csupa folt, régi takaró volt rajta.

Az idős ember összerezett. A lámpa lángja úgy elkezdett remegni, hogy a falra vetődő árnyék szinte eszelős táncot járt. Kezével végigsimította homlokát, mert nem akart hinni a szemének: lám, ott az ágyon alszik egy gyerek, egyes-egyedül, és gondtalanul álmodik. Vajon mit álmodhatik?

Az ágy fölött ott függött az elhagyatott szoba egyetlen dísze: egy szép fiatal asszony képe gyöngyházfényű csigákkal kirakott képkeretben. Odament egyenesen a képhez, föl tartotta a lámpát, és nézte, nézegette a szép asszony arcát.

Mind közelebb hajolt a képhez. Majd a falnak dőlt, arcát a képhez simította; leemelte a képet a szegről; szívéhez szorí-

totta és felzokogott. Térdre omlott, a képet arcához nyomta, és fojtott, tompa kiáltás tört fel belőle: – Máriám, én jó Máriám!

Ivó felébredt. Most, hogy a fojtott kiáltás után magához tért, és meglátta a megvilágított falakat, a falra vetődő sötét árnyé-kot, a térdre roskadt embert – szörnyű félelem lett rajta úrrá. Fölegyenesedett fekhelyén, és ki akart rohanni az ajtón.

Ekkor az idegen megfordult, s amint megpillantotta az ágyában fölmagasló, megvilágított arcú gyereket, arca akaratlanul is ellágyult, karjait kitérte, fölemelkedett a padlóról, s ajkai hangtalanul mozogtak a felindultságtól meg a váratlan örömtől. Ivó minden félelme elszállt; csak nézte ezt az ismeretlen embert, aki mind közelebb és közelebb botorkált hozzá, s mintha valami láthatatlan erő súgta volna neki, maga is kitérte karját, és felkiáltott:

– Apám, édesapám!

Mindketten halkan, a boldogságtól meghatottan sírdogáltak. Az édesapa ott térdelt az ágy szélénél, és átkarolta gyermekét. Az odasimult apjához, és csodálatos, leírhatatlan érzés ömlött el szívében. Életében most érzett először igaz örömet. Azt, hogy valaki szereti, s hogy valaki, aki hozzá tartozik, ott van mellette.

És van-e szebb annál, mint amikor a boldogságtól sírunk?

Nem sokkal később az idős ember fölemelte a gyermek arcát, és a szemébe nézett.

Egész ifjúsága fölelevenedett előtte. Egy szempillantás alatt ismét átélte az elpergett évek minden örömét. Csak simogatta az arcát, csak csókolgatta; szívesen karjába is kapta volna, de már túlságosan fáradt volt. Végül hagyta, hogy visszafeküdjék az ágyba, és roppant kimerülten maga is oda feküdt melléje.

– Fiam, hadd maradjak veled – suttogta neki. – Hogy lássalak, hogy magam mellett érezzelek. Ó, de boldog vagyok!

Ivó odasimult apjához, szorosan átkarolta a nyakát, és az éjszakai találkozás, viszontlátás nagy-nagy örömétől ittasultan – édes álomba szenderültek, mint a fáradt szívű emberek.

A szél tovább lengette a nyitott ablakszárnyakat.

A SZÁMÚZÓTT HALÁLA

A nap izzott a tenger felett. Vörös fény ömlött el a sziget éles, karsztos sziklahátain. Az öbölből lassan kiúsztak a halász-hajócskák. A halászok megfigyelőcsónakja, hat evezősével, nagy köröket írt le a part közelében, és leste a nagy halakat. Fenn, a szőlőhegyen az asszonyok bánatos nótákat énekeltek. A sirályok sikongva hulltak alá, megérintették a tenger vizét, aztán ismét felcsaptak, és ott keringtek a halászok hajói fölött, amelyek fehérlő, büszke hattyúcsapatként ringtak tova, szembe a nappal.

Ivó még a reggeli félhomályban fölkel, a kotlácska alatt tüzet rakott, majd óvatosan leosont Juszt bácsi házának irányába. Az öreg Jusztot a birkaólnál találta. Épp akkor mérgelődött egy szép nagy kos miatt, amelyik mindenáron ki akart törni a kerítésen, alig tudott elmenekülni az útjából, s ijedten csapta le a sajtárt a kezéből.

– Gyere, Ivó, segíts elbánni ezzel az ördöggel! – kiáltotta neki, mihelyt megpillantotta.

Ivó meg csak pisszentett egyet, ujját a szájára tette, és egészen közelhajolva, odasúgta az öregnek:

– Apukám visszajött!

Juszt megtorpant, hitetlenül bámult a gyerekre, aztán legyintett egyet, mintha csak azt akarta volna ezzel mondani, hogy elege van a dajkamesékből, s máris tovább akart vesződni azzal a kossal.

– De hát jöjjön, nézze csak meg – kérlelte Ivó. – Majd segíték vinni ezt a tejet.

Juszt nagy kínnal-keservvel beterelte a kost; tamáskodón

nézett a fiúra, kezébe nyomta a sajtárt, és elindultak.

„Az ördög tudja, mi történhetett valójában?” – gondolta magában az öreg, s az a régi jelenet, amely ott játszódott le sok évvel azelőtt a kikötőben, ismét felelevenedett lelki szemei előtt. Hisz azóta hírért-hamvát sem hallották a brazilainak. Ügy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Az egész település úgy gondolt rá, mintha kitörölték volna nevét a földi halandók névsorából. Csak bántó, keserű emlékét őrizték. Ivó bevitte a sajtárt a házba, kiöntötte a tejet a tűzhelyen függő kis kotlába, majd ismét titokzatosan suttozni kezdett:

– Menjen csak be a szobába, és nézze meg!

Juszt lassan kinyitotta a szárnyas ajtót, és óvatosan odalépett a fekhelyhez. Az aprócska ablakon besütött a nap, és pazar fényáradattal töltötte be a szegény szobácskát. Az ágyon ott volt, hanyatt fekve, a brazilai. Tekintete a jövevényre szegeződött, Juszt pedig csak állt, és merően nézett bele a szakállas, csontos arcba. Ezzé lett hát az a hajdani, daliás brazilai? ... Ez a koldus-szürke, csontos arc – ez hát ő? Igen, mégiscsak ő az! Fölsimerte a szeméről, és arról a szomorkás, álmodozó mosolyról, amellyel üdvözölte őt. Az ágyon heverő, megtört ember üdvözlésre nyújtotta kezét, és felnyöszörgött:

– Juszt, kedves barátom, hagyjál engem meghalni !...

Szemei elnedvesedtek; tekintetében megértésért való könnyörgés fénylett, s Juszt csak ekkor vette észre, hogy haldoklóval áll szemben. Ott lebegett fölötte a haldoklók halál előtti nyugalma és megbékélése, s várta, mikor fogja le szemét hosszú, csontos ujjával a halál.

Juszt mindkét kezével megszorította azt a sokat szenvedett kezét, odatelepedett az ágy szélére, és föléje hajolt.

– Édes barátom, mindent elfeledtünk, mindent megbocsátottunk. Nyugodjál csak békén!

Megigazította a feje alját. Ivó pedig forralt tejet hozott. A fiú egészen megváltozott. Az arca pirosan fénylett. Odatartotta apja szájához a csészét, s összeszorult a szíve. A szeretett arcot az elszenvedett megpróbáltatások árnyékolták be, s most oly

szívesen törölte volna le róla az elviselt kínok nyomait.

– Apukám, most már együtt leszünk majd! – ismételte.
– Megjavítjuk a házunkat, te majd itthon leszel, gondozlak, és megint erős, egészséges leszel. Akkor aztán majd ...

Az édesapa hálásan nézett gyermekére, de ajkán keserű mosoly játszódott; megtörölte szemét, tekintete elkalandozott valamerre a sejtelmes messzeségbe, majd felkönyökölt, és beszélni kezdett:

– A lelkiismeret üldözött mindig, bármerre fordultam meg. Igen, Juszt, a veletek szemben elkövetett súlyos bűntettért méltóképpen meglakoltam. A lelkiismeretfurdalás megfészelt bennem, égetett, üldözött egyik helyről a másikra. Elvesztettek, üldözöttek éreztem magamat. Az a tudat kínozott a legjobban, hogy sohasem fizethetem ki tartozásomat. Túlóráztam a cementgyárban, de mindez édeskevés volt. Minden alkalmat megragadtam, hátha a játéklarlangokban visszanyerem azt az elherdált pénzt, amit ti kérges tenyérrel kerestetek meg. Reménykedtem, hogy majd csak meglelem a helyem valahol az országban, végül aztán megint tengerre szálltam. Szereztem egy halászhajócskát, azt, amelyik most ott áll lehorgonyozva a sziklák között. Hol ebben, hol abban a tengeröbölben cirkáltam, kerestem nyugalمامat és elvesztett életörömmet... De nem találtam rá sem az egyikre, sem a másikra. Amikor egy hajóstól megtudtam, hogy a feleségem halott, s hogy a kisfiam árván maradt, bevetem magam egy elhagyatott tengeröbölbe, és úgy éltem ott, mint egy remete ..., míg végül a betegség le nem vett lábamról. Nagy sokára elfojtottam magamban azt a büszkeséget, amely mindig eltértett abbéli szándékomtól, hogy visszatérjek elüldöztetésem szigetére, és megbocsátást kérjek. Az elveszett apa is felébredt bennem, és leküzdhetetlen vágyat éreztem: csak még egyszer átölelhessem gyermekemet halálom előtt, hisz az édesapa bűnének kísérteties árnyéka lebegett csak felette. Rendbe hoztam a hajómat, és felhúztam a vitorlákat. Egy álló hónapig hajóztam, egyik szigettől a másikig; gyengének éreztem magam, a

betegség mindjobban erőt vett rajtam, úgyhogy napokig kellett pihennem egy-egy védettebb öbölben. A halál ott lebegett fölöttem, s már-már elvesztettem minden reményemet ...

Ismét hanyatt dőlt fekhelyén. Arcán enyhe láz pirosa fénylett. Juszt látta, hogy a haldokló percei meg vannak számlálva. Vigasztalni kezdte:

– Nyugodj meg, barátom, megyek, hívok papot.

A brazíliai kétkedően elmosolyodott, és csak a fejét csóválta:

– Késő! Mielőtt visszatérhetnél, én már a másvilágon fogok hajózni.

Ivó felzokogott nagy fájdalomában, térdre omlott, és magához szorította édesapja karját:

– Apu, ne beszélj így! Itt maradsz nálam, én majd gyógyítalak, együtt fogunk vitorlázni. Hisz alighogy hazajöttél.

Az apa a mennyezetre bámult, könnyei cseppekben potyogtak alá szakállára; megsimogatta fia fejét, és fojtott hangon folytatta:

– Ne ess kétségbe, Ivóm. Tudom, érzem, és ezért nyugodt vagyok: láttalak, s elbúcsúztam édesanyádtól is, aki ott nyugszik a virágzó mandulafa alatt. Egészséges és fiatal vagy. S tudom, erős is... Hiszem, hogy az élet nem fog összeropantani. Mennyire fáj, hogy elhagylak, s mégis, belenyugszom, mert láttalak... Mert...

Hátra hanyatlott, lehunyta szemét, s Ivó meg Juszt úgy érez-ték, hogy nem is fogja többé kinyitni. Juszt föléje hajolt, végig-simított verejtékes homlokán, és halkán megkérdezte tőle:

– „Mert...” – no, mondd csak, barátom, mondd ki, mit akartál még mondani?

A brazíliai felnézett. Hangja ezúttal erőtlenebb volt, de azért érthetően ejtette ki a szavakat:

– Mert az a gondolat, amely annyi sok esztendőn át foglalkoztatott, még mindig fogva tart. És én mondom nektek... Nagyszerű terv az! Jó, okos gondolat... Az egész falu egyetlenegy közösség lenne. Ki-ki a másikáért... Semmiféle irigykedés,

semmiféle harácsolásvágy ... Barátság és szeretet... Mindenki egyformán jó lenne ... Türelmes ... Mindig segítségre kész... Én gyenge voltam ... Nem tudtam megvalósítani ezt a szép elgondolást... Az ördögbe is ...

Juszt elgondolkodott. Gondolatban visszaröppent a múltba, amikor fölkarolta ezt az elgondolást, s most érezte csak, hogy az a gondolat még mindig él az ő szívében is, s hogy valójában ezért nem tudott soha haragudni a brazíliaira.

A beteg belenézett a tündöklő napfénybe. Szelleme távozni készült. Arcán szelíd nyugalom és az elkerülhetetlen vég átszellemültsége ragyogott. Most, most fog utolsót lehelni...

Mégis, még egyszer fia felé fordította arcát, rámosolygott, felsóhajtott, s Ivó meg öreg Juszt odahajoltak fejéhez, hogy hallhassák utolsó kívánságát.

– Ivóm, kisleány... Örökök hagyom neked azt a szép elgondolást... És a *Kék Sirályomat*... Keresd meg! Találd meg, hogy jó legyen, és szép legyen az élet a világ minden emberének.

Lehuntya szemét, aztán még egyszer belenézett a

napsugár-kévébe, és – meghalt.

Juszt keresztet vetett rá, és tompán megszólalt:

– Megyek, megásom neki a sírt.

A virágba borult mandulafa alatt, a kőkerítéssel határolt temetőcskében ásta meg barátja a sírt, annak a sírnak az oldalában, amelyben évek óta felesége, Mária nyugodott.

A templomból fakoporsót hoztak, és behelyezték az elkín-zott s most már mozdulatlan testet.

Ez a szokás e vidéken. Az embereknek nem okoz különösebb gondot, ha elhalt hozzátartozóiknak koporsót kell vásárolniuk. A koporsót a templomból szerezhetik be, használatra. Csak arra az időre, amíg a halottat behelyezik a temetésig, s abban viszik ki a temetőbe. Azután visszaviszik a templomba, s ott következő vendégére várakozik.

Juszt gyertyát keresett a házban, és a halott fejéhez állította. A koporsót a kijárat közelében helyezték el, ahonnan látszott az egész tenger. A nap még egyszer bearanyozta a halott arcát, aki oly sok tengert behajózott. Hullámok siettek a part felé, fölsuhogtak a szirteken, majd visszaszaladtak, mintha búcsúnának attól az embertől, aki annyira szerette őket.

A falubeli halászok kint jártak a nyílt tengeren. Az idő kedvezett nekik, s pár nap múlva várták hazatérésüket. A faluban csak a gyerekek és az asszonyok maradtak otthon. Az asszonyok koporsójához járultak, hogy meghintsék, és lelkiüdvéért fohászkodjanak. Fájt nekik látniuk az árvát, aki visszakapta, s ismét elveszítette édesapját. De hát ilyen ezeknek a halászoknak az élete. Az élet-halálra menő állandó küzdelem megkeményíti az embereket, s a szerencsétlenség sem olyan rettenetes számukra, mint azoknak, akik bőségben, jólétben éltek. De csak kívülről látszanak ilyen keménynek. Az arcuk kemény vonásokat vesz fel, a tengerrel és az időjárás viszonytagságaival folytatott küzdelem kicserzi őket, de szívük érzékeny marad. Ajkuk összeszorítják, keveset beszélnek, de ha valami jó szót szólnak, akkor az úgy is igaz, mert mélyről, a szívükből fakad.

Ivó ott kutyorgott a koporsó mellett. Gondolatai belevesztek a fájdalomba és a gyász érzésébe. Hiába kutatta tekintetével azt a mosolyt édesapja arcán. Ez a halál volt, a halálnak az a der-mesztő, igazi csendje, amelyből az ember többé nem ébred fel.

De Ivó nem hagyta magán eluralkodni ezt a fájást; Igen, ez a halál, ebben másnap már nem kételkedett, s tudta, hogy nincs ellene orvosság. Ha csodát vár ekkor, csak magát igyekszik vele becsapni, ámítani. Letörölte könnyeit. Annál önállóbb volt már, semhogy átengedte volna magát a fájdalomnak. Amikor apja dermedt arca felett elnézett a szürke tengersíkra, arra gondolt: „Vége, már nincs többé. Megszűnt. Fialat vagyok, előttem még az egész élet. Megmutatta a pontos irányt, amerre hajóznom kell. Ott fekszel majd, apukám, a földben, én meg majd hajóra szállok, s ott folytatom, ahol veled az a szomorú eset történt ...”

Miután a pap utoljára adta rá áldását erre a sokat szenvedett testre, az asszonyok letérdeltek a nyitott sír mellett, kivették a száműzöttet a koporsóládából, egy régi vitorlavásonba takarták, és leengedték a sírba. Juszt mellett állt Ivó is. Mindkét kezében piros színű, száraz rögöt tartott, s miután így elkészönt az édesapjától, tenyeréből a sírba hullatta a porhanyó földet. S amikor Juszt az első lapát földet a koporsóra dobta, letérdelt, eltakarta arcát, és mély, fájdalmas zokogással búcsúzott rövid ideig tartó gyermeki örömétől.

Talán egy vagy két óra hosszáig maradt a sírnál. Amikor fölnézett, azt látta, hogy egyedül van. A sírhant már ott magasodott előtte, s a fejfa is ott állt. Ivó arcán komolyság és határozottság tükröződött. Letörölte könnyeit, elment a sziklákhöz, két örökzöld fácskát húzott ki a földből, és gondosan elültette őket a síron. Azután hazafelé indult. Gyászából törhetetlen erőt merített a további küzdelmekhez. A hegyhátról egy ideig elnézte a falut, majd határozott léptekkel a part felé tartott, ahol oldalára billenve, a homokos, sekély tengervízben, ott pihent a *Kék Sirály*.

A KÉK SIRÁLY CSAPATA

Juszt, az öreg halász már néhány éve özvegyember volt. Péter, az idősebbik fia vette át tőle a *Szt. Juszt* nevű nagy vitorlás-hajót, s a sziget kőfejtő telepéről azzal szállította a feldolgozott követ a környező part menti városokba. Jusztot elnyűtte a tenger. A háztartást már évek óta húga vezeti, Miléva pedig, bájos, egyetlen leánykája öreg napjait telítette örömmel.

Miléva jó egy esztendővel fiatalabb volt Ivónál; a haja vörös, az arca pirosuló, engedelmes és örökösen mosolygó. Minden fiúval jó barátságban élt, szeretett a társaságukban lenni. Egyedül, ha Ivóval találkozott, akkor sütötte le szemét, s valahogy mindig került. Jóllehet maga sem tudta miért, de tartózkodott tőle, és gyakran különös gondolatai támadtak: hát nem fél ott élni abban az omladozó házban, ahol már a denevérek tanyáznak?

Ivó valóban haragos volt. Igaz ugyan, hogy másmilyen nem is lehetett. Elfelejtette a gyöngéd szavakat, melyeket édesanyák mondanak gyerekeknek. Nem tudta, mi az az édesanyai ölelés, és nem ismerte az édesapa védelmező, szerető tekintetét sem. Egyedül növekedett, s ha vihar harsogott is, nem félt. Nem volt senki, akihez hozzábújhatott volna ilyenkor, így hát megszokta a megpróbáltatásokat. A természet nyitott könyv volt a számára. A villámlás, az ézengés, a vihar, a zivatarok – mindez oly természetes volt számára, mintha a világ meg sem tudna lenni ezek nélkül.

Miléva a távolból nézte, amikor Ivó édesapját temették. Ott ült a temető végében, s így nem vehették észre. Szomorú, bánatos gondolatok kavargtak benne. Sajnálta pajtását, s

amikor az zokogva maradt ott egymaga, többé nem tudott uralkodni magán. Hangosan fölsírt ő is, és fejét a fűbe rejtette, hogy ne hallatsszék a sírása.

Amikor Ivó haza felé vette az útját a temetőből, utána indult. Szívesen vigasztalta volna, úgy szeretett volna valami melegget, szépet mondani neki. Észrevétlenül ment a nyomában, s a házuk sarkánál még látta, hogy keze fejével letörli könnyeit, majd fürge léptekkel leszaladt a lépcsőkön a tengerpartra.

Bal oldalára billenve ott pihent az öreg halászhajó. Kékre volt festve, s csak felső szegélye volt piros; az orrán ugyancsak piros betűkkel, ott állt a neve: *Kék Sirály*.

Ivó nekilátott, hegy szemügyre vegye örökségét. Nagy, nagy örökségét! Az összegöngyölt vitorlavászon ott hevert a hajó-párkánynál, a hajófenéken egy köteg köteleket talált meg egy ivókannát; a hajó farában régi, foltozott halászháló hevert, néhány szigony és két erős evező társaságában. A hajó alsó bordái, melyek kilátszottak most a vízből, tengeri mohával voltak borítva, s rengeteg kagyló fészkelt meg az odvas fában.

Körülsétálta a *Kék Sirályt*, megtapogatta, megsimogatta, s legszívesebben karjába kapta volna. Aztán gyorsan munkához látott. Fogta a vitorlavásznat, és nagy keservesen hazavonszolta. Majd minden elmozdítható holmit hazavitt: a köteleket, az ivókannát, a hálót és a különböző edényeket. Egy bezárt szekrénykében, a hajó elülső részében, sok-sok értékes holmit talált: iránytűt, zsebórát, egy vászonba csavart, írásos papírtekercset, egy darab vitorlának való vásznat, baltát, kést és hajóstérképeket.

Amikor már mindezt átvitte házukba, visszatért, és ismét nézegetni kezdte a *Sirályt*. Igen, a hajópadlót föl kell gyalulni. De ezt megelőzően mindenképpen partra kell vonszolni a hajót, szurkot kell szereznie, és a repedéseket be kell tömnie. Feltúrta a nadrágja szárát, és begázolt a tengerbe. Nekifeszült a hajófarnak. Az elülső rész alig moccan valamicskét. Nehéz lesz ez. Hiába kínlódott. Tanácstalanul nézett körül.

A sarkon ekkor váratlanul felbukkant Miléva. Látszott

rajta, hogy sírt.

– Mi az, miért sírtál? – kérdezte tőle, mert észrevette pirosra sírt szemét.

– Dehogyan sírtam – felelte az, és lehajtotta fejét. – Segíteni akarok neked.

Odament hozzá a vízbe, és nekidőlt a hajócska oldalának.

– Próbáljuk meg ketten!

Nekifeszültek a vállukkal, egyikük az egyik, másikuk a másik oldalról. Ám a *Sirály* nem mozdult.

– Ketten sem vagyunk elegen! – szólalt meg elkedvetlenedve Ivó, és kimerülten ült le egy vízből kiálló sziklára. Miléva is melléje telepedett. Sokáig hallgattak mind a ketten. A kislány hirtelen felállt, ide-oda topogott a sekély vízben, aztán elnézett a messzi tengersíkra, és mélyen elgondolkozva, megszólalt:

– Hisz te most már igazi ember vagy! Van hajód!

Ivó elmosolyodott. Tetszett neki, hogy ilyen nagyra tartják. Egyedül az bántotta, hogy nem kelhet a szelek szárnyára, s nem mutathatja meg ennek a kislánynak, hogy valóban mit tud.

– Majd elhajózol te még, meglátod, és kalóz leszel – mondta neki Miléva. – Behajózol majd az egész világot. Meglátod majd a tengerentúli királynőt is, és minket aztán el is felejtessz.

– És szép az a királynő? – kérdezte nevetve Ivó, és fölnézett.

– Már hogyan is lenne szép, mikor olyan fekete, mint a szén! De mindegy, mégiscsak királynő. Én meg, én meg csak egy egyszerű, szegény kislány vagyok.

Ivó ránézett. Olyan szívesen hallgatta, amikor így beszélt. Szeretett volna neki mondani valami szépet, hogy megajándékozza a szép szavakért, amelyekben oly ritkán volt része, ezért hát így szólt nagy vidáman:

—Majd ha híres kalóz leszek, lesz egy háromárbochos hajóm! És hozok neked három láda aranyat!

Miléva a tenger távoli pontját nézte. Képzeletben már látta

is a háromárbcos hajót, amint úszott a sziget irányába. A legmagasabb árbocon ott repdesett a tengeri kalózok zászlaja. Fekete zászló volt, középen halálfejjel. Szikráznak a vitorlák a napsütésben, pirosak, mint a vér, s már dördülnek is a hajóágyúk. Fehér füst lengi körül a hajót. Ivó beszáll a leeresztett csónakba. S ni, a sziget hátsó részében egy fregatta! A kalóz nem látja. Mind közelebb ér, a hajóágyúk már dörögnek a puskák ropognak, villognak a szablyák. S azután? ... Minden elcsendesedett. A kalózhajó megsemmisült, lángolt, s legmagasabbik árbocán ott lógott a parancsnoka.

Gyorsan lehunyta szemét e szörnyű látomás előtt; és sietve mondta:

– Nem szabad kalóznak lenned!

Ivó elgondolkozott. Csak mosolyogni tudott ezen a kalózkodáson, amiről az idősebb emberek is annyiszor meséltek. Száz más dolog foglalkoztatta. A *Kék Sirály* volt a legfőbb gondja. Ekkor hirtelen eszébe ötlött valami: a pajtásai! A faluban sok gyerek élt, s közöttük csak öten voltak vele egyidősek. Hej, ha most mind az öten itt lehetnének! Könnyűszerrel partra vonnák a hajócskát. Különös gondolatok kavarogtak agyában, s nem tudta őket rendbe szedni.

– Mihez fogsz hát? – kérdezte tőle Miléva aggódva.

Ivó mélyet sóhajtott, bánatosan körülnézett, és valóban nem tudta, mit kezdjen. Egyedül? ... Egyedül nem tehet semmit. Hisz a vitorlavásznakat sem képes kibontani. Azon töri hát a fejét, hogy miként mászhatna ki ebből a csávából. Miléva sietett segítségére, ő határozott:

– Megyek, elhívom a pajtásokat!

– Kiket? – kérdezte Ivó, de azért fellélegzett.

– Pétert, Jurét, Mihályt, Pityut és Ferit.

Ivó elképzelte: „Péter, Jure, Mihály, Pityu és Feri... Nagyszerű legénység!”

Ezalatt híre futott a *Kék Sirálynak*, és a gyerekek roppant irigységgel gondoltak arra, hogy ennek a szegény fickónak hajója van, s most már igazi ember. Távolról nézegették, de

közelebb nem merészkedtek. Meg aztán hadd lássa, hogy vajmi keveset törődnek ezzel a horpadt tengeri teknővel. Bánják is ők!

– Az igazat szólva, kétszer is meggondolnám, hogy beleüljek-e! – jelentette ki Mihály, miután visszatért kémlelő útjáról.

– Még hogy *Kék Sirály*... Ki látott már valaha is kék sirályt? – pattogott Pityu nagy haragosan. – Hogyha mindnyájan beleülnénk, diribdarabra hullana!

– A világ minden kincséért sem lépnek a fedélzetére! – jelentette ki Jure.

S olyan dühösek voltak, hogy aznap állandóan együtt jártak-keltek, és susmogtak egymás között.

– Most majd azt képzeled, hogy legalábbis tengernagy! – dünnyögte Feri.

– Ránk se fog többé nézni – jelentette ki Péter. – Na, de majd mi ellátjuk a baját!

Amikor Miiléva odaért hozzájuk, fenn ültek a csupasz sziklákön. Elhallgattak, és kényelmetlenül érezték magukat. Mintha lelkiismeretfurdalás bántotta volna őket, amiért olyan rosszindulatúan beszéltek pajtásukról. Meg aztán Miléva igazán kedvesnek mutatkozott: az összes lányok között ő volt a legokosabb, az iskolában ő kapott legtöbb jutalmat – s még csak nem is ragadtatta el magát, hogy ő milyen okos és szorgalmas.

– Ivónak van halászhajója! – kiáltotta nekik. – Gyertek, nézzétek meg!

– Csak hadd nézze ő maga! – dünnyögte vissza Pityu.

Miléva meglepődött, odaült közéjük, s mintha csak magának mondaná, úgy ejtette ki a szavakat:

– Szerette volna partra vonni, de egymaga nem tudja.

– Nem adják ám azt olyan könnyen! – nevetett Feri. – Miért nem köpdösi meg a markát?

– Hogyha mindnyájan segítenénk neki, akkor nem lenne nehéz! – mondta Miléva szelíd, halk hangon. – Hiszen ti a

pajtásai vagytok.

A fiúk határozatlanul néztek maguk elé, s valami már ott motoszkált a szívükben.

– Hát nem emlékszel, Pityu? Ivó mentett ki a tengerből. Belefulladtál volna, hogyha nem ugrik utánad, s nem húz partra... És te, emlékszel még, Jure, hogy milyen szépen kiégette a sebedet, amikor megmart az a mérges kígyó?... Tudod, -ott az ösvényén, amikor jöttünk' haza az iskolából. Mindnyájan sikoltoztunk, szétszaladtunk, mint a csirkék, csak Ivó maradt ott, nyugodtan megorvosolt és megmentett... És te, Pityu? Nem emlékszel? Fölhozta a késedet abból a mély szakadékból, ahova beesett. Senkinek sem volt hozzá mersze. Ő meg csak szépen lement érte, pedig ott lenn mérges kígyók vannak, és felhozta neked...

Külön-külön végignézett rajtuk. Mindnyájan elpirultak kissé, és zavartan lesütötték a szemüket. Ekkor váratlanul felugrott a szikláról Jure, és nem törődve semmivel, megszólalt:

- Haza kell mennem! – S azzal elkezdett futni a dombról
- Nekem is! – kiáltott Pityu, s már föl is kelt és távozott.

Ivó pedig mély gondolatokba merülve üldögélt félrebillent hajócskája mellett, amikor hirtelen Jure, majd Pityu toppant eléje.

Ivó meglepetve nézett rájuk, és nagyon-nagyon megörült. Jure és Pityu fél szemmel pajtásukra, majd a hajóra lestek, s nem tudták, hogyan kezdjék mondókájukat.

– Hogy tetszik, fiúk, ez az én *Kék Sirályom*.? – kérdezte őket Ivó.

– Hát nem rossz – szólt szakértelemmel Pityu. – Épp hogy csak rendbe kell hoznod.

- Az már igaz, de látod, nem tudom partra vonni.
- Próbáljuk meg hárman! – határozta el magát Jure.

Alighogy nekirugaszkodtak a hajónak, már ott is termett Feri, Péter és Mihály. Odaléptek szótlánul, és ők is nekife-szültek. A hajófenék élesen felcsikordult a homokos talajon, és a *Kék Sirály* nemsokára ott feküdt a parton, bal oldalára dőlve.

Miléva leverten közelgett visszafelé, amiért a pajtások olyan lelketlenek, de most földerült az arca, és örömmel futott oda hozzájuk. Mivel most már a dolog nehezebbjén túl voltak, mindannyian elégedetten, lassú léptekkel járták körül a hajótestet; úgy tapogatták a *Kék Sirályt*, mint valami szelíd állatot; mintha mindannyiuk szeretett volna kedvébe járni. A kormány meg volt vasalva, a kormánykerék ki volt cicomázva. Régi hajó volt már. Ki tudja, merre, mely tengereken cirkált, s ki tudja, mi mindent élt át. A hajóbordák erősek voltak; a fája kemény, s még nem kezdett korhadni sem, csak be kellett tömni rajta a réseket szurokkal; az egészszet újrafesteni, megfoltozni a vitorlákat, és olajba mártani a hajóköteleket.

Leültek sorba a tiszta homokra, a hajó párkánya alá. Ivó ott foglalt helyet a hajó korlátján. Most, hogy a munkát befejezték, valami csodálatos érzés fészkelte meg benne. Igen, mindez lelkes, büszke érzést váltott ki belőle, s ezt az érzést mind szívesebben melengette magában, különösen most, hogy lenn a homokban ott látta és érezte pajtásait. Gondolatban már mindent végigélt. Látta az ismét útra kész *Kék Sirályt*, a fedélzeten ezeket a gyerekeket, ő maga pedig az árbockarónak dőlt. A háló készenlétben, a szél kedvező, fenn vidáman lebeg a zászló.

Hallgattak társai is. Mindegyiküket lefoglalták a gondolatok, ki-ki a maga módján képzelte el a *Kék Sirályt*, noha egyikük sem tudta, vajon mit is kezd majd vele Ivó. Természetesen mindannyian jól ismerték ezeket a hajósmunkákat, hisz hány-szor voltak apjukkal halászaton; tudták kezelni a vitorlákat, ismerték a halászat fortélyait; tudták, milyen a felkorbácsolt tenger és a vihar – sok mindent átéltek már. De mindeddig egyikük sem szállt hajóra – egyedül. Noha a tengert úgy ismerték, akár a tenyerüket, jó adag félelem ébredt bennük; eltöltötte őket a gyanakvás, a sok babona, mendemonda, és úgy érezték, soha, az ég minden kincséért nem szállnának éjjel hajóra. Lesni a halra, itt, a part mentén, az nem nagy dolog. Fölkerekedni éjjel, és apjukkal szigonyos halvadászatra in-

dulni, az sem nagy dolog. De egyedül a vitorlánhajón, amikor eltűnnek a szigetek, csak iránytű és a csillagok segítségével tájékozódhatik az ember?...

Miléva is töprengésbe merült. Gondolt ő erre is, meg arra is.

– Megkérem apát, adjon neked szurkot. Mihelyt megvirrad, itt tüzet gyújthatsz, s akkor szurokkal jól bekenheted a hajót! – szólt határozottan.

Ivó hálásan pillantott rá, s megkönnyebbülten látta, hogy mindannyiuknak szívügye az ő *Sirálya*.

– Én meg majd vésőt, kalapácsot és fűrészt hozok! – jelentette ki Mihály, miután nagy szakértelemmel átvizsgálta a hajócska bordázatát.

– Itt az árbocon hiányzik egy csavar az emelőről! – fedezett fel egy hibát Jure. – Úgy emlékszem, otthon van néhány heverő csavarunk.

– Nekünk meg van egy kis horgonyunk – szólt Pityu. – Ott hever, amióta apám nagyobbat vett. Mintha csak a *Sirálynak* készült volna! Mit gondolsz?

– De még mennyire hogy jól jönne – élénkült fel Ivó. – De hogyan térítem meg nektek mindezt?

A gyerekek, mintha nem is hallották volna a kérdését. Feri csak a fejét vakargatta, s elmélyülten tanulmányozta a hajócska összekaristolts oldalát.

– A festék lesz a legkeményebb dió – szólt. – Drága. Erre a piros hajópárkányra majd én hozok.

Péter is jelentkezett:

– A hajócska nevét újra föl kell tüntetned. Ahhoz majd én szerzek festéket.

Ivó vidámabb volt már. Hej, micsoda pajtások! Ki hitte volna, hogy ilyen nagyszerű fiúk. S épp ezért az a régi gondolat nem hagyott neki nyugtot. Mind tisztábban látta a dolgot, s már úgy beleélte magát, hogy most azt a szép álmot föl tudta volna mutatni a tenyerén pajtásainak.

Miléva látta, hogy töpreng, hallgat, noha legszívesebben

beszélne, csak hát még nem beszélhet. Elnézett valahová a messzeségbe, s ekkor észrevette, mint derül fel az arca; most, na, most fognak eláradni ajkán a szavak ...

Ivó leugrott a hajókorlátról, óvatosan körüllesett, majd titok-zatos hangon beszélni kezdett:

– Tudtok hallgatni?

– Pajtásai körülfogták, feszülten lestek a titkot, s itt, e magá-nyos ház tövében, amelyről - ezzel a félrebillent *Sirályal* együtt – annyi sok titokzatos dolgot hallottak, úgy tűnt nekik, hogy mindaz, amit hallanak majd, rendkívül fontos és titok-zatos lesz. Ivó úgyszólván máról holnapra nőtt messze fölé-bük. Pontosabban szólva, csak most látták be, hogy felülmúlja őket: igaz, az ő pajtásuk, de lám, háza van, hajója van, senki sem parancsol neki, azt csinál, amit akar; senki sem tereli ágyba esténként, kedve szerint kel fel, és senkitől sem kell félnie, hogy kikap. Szinte irigyelni kezdték, s ha csak közéjük telepedett, mindegyikük szeretett volna közelebb ülni hozzá. Nem vagyunk mi akármilyen nyálasok, hé! – mondta komolyan Mihály. – Nyugodtan elmondhatsz nekünk mindent, nem fogunk elárulni.

Miléva kissé megszeppent, s el akart illanni, de Ivó karjánál fogva visszahúzta és így szólt:

– Te nem olyan vagy, mint a többi lány! Tebenned lehet bízni. És most nyújtsátok ide mindnyájan a kezeteiket, hogy megesküdjünk: hallgatni fogtok, mint a sír.

Hat kéz nyúlt Ivó kezéért abban a szempillantásban, és ünnepelesen, mint az igazi nagyok, szavukat adták, hogy hallgatnak. Ezenkívül ki-ki külön fogadalmat tett:

– „Köpj a szemem közé, vesszek a tengerbe abban a percben, nyeljen el a föld, marjon meg mérges kígyó” – hangzott a fogadalom, és komoly arccal figyeltek Ivóra.

– Ti férfiak lebecsüléssel néztek ránk, leányokra – jegyezte meg szelíden Miléva. – Szavamat adtam, hogy hallgatok, hát hallgatni is fogok!

Ivót fellelkesítette pajtásainak ez a heves rajongása, tekintete átszántott a messzi tengersíkon, s aztán beszélni kezdett:

– Egyedül vagyok ezen a világon! Nincs senkim; Ott fenn nemsokára összedől a házam, itt pedig vár rám a *Kék Sirály*. Mi tévő legyek? Még a vitorlákat sem feszíthetem ki egyedül, a hálót sem tudnám magam partra húzni, és a nyílt tengerre nem hajózhatok ki egyedül. De itt vagytok ti, kedves barátaim! Legyetek ti az én hajósaim! Legyetek ti a *Kék Sirály* legénysége. Hadd legyen ez a *Sirály* mindannyiunké. Mindnyájan őrizzük majd, vigyázunk rá, és együtt vitorlázunk... Nem fogunk többé itt ödöngeni a sziklás partokon. Az csak gyerekeknek való! Szépen kifeszítjük majd a vitorlákat, bevetjük a hálónkat, és zsákmányra vadászunk. Miiéva viszi majd a piacra a halat, és a pénzt közösen őrizzük. Hogyha már nagyobbak és önállóbbak leszünk, könnyebben veszünk egy nagyobb hajót, és akkor aztán kedvünkre halászhatunk. Hatan vagyunk! Ez egész nagyszerű legénység lesz, épp megfelel a *Kék Sirálynak*.

Meglátjátok majd, ha jövünk haza a halászatból, az emberek azt mondják: „Hé, nézzétek csak, a *Kék Sirály* kikötött: Figyeljétek csak, micsoda pompás legénység!”

A gyerekek tátott szájjal hallgatták. Ez már igen! Nem Ivó *Sirálya*... Az ő *Sirályuk*. Nagyszerű! Senki sem tudta, mihez kezdjen, csak hallgattak, és a lelkesedéstől gyorsabban szedték a lélegzetet. Egyikük sem vette észre az öreg Jusztot, amikor az valamivel feljebb leült egy lépcsőfokra. Ráncokkal barázdált arcán mosoly terült el, és önmagában igaz szívből azt kívánta: „Add uramisten, hogy ezek a gyerekek megvalósíthassák azt, amit ennek az apja elképzelt. Az elgondolás jó! Szép szándék! Milyen szép lenne, ha minden halász összefogna ...” Óvatosan felállt, és gondolatban, jóságos szívvel áldását adta a kis csapatra.

A gyermekek pedig újabb álmodozásba merültek. Valamennyiük arcán ünnepélyesség és határozottság tükröződött; mindegyikük roppant fontos személynek tartotta önmagát, és mintha valamennyien versenyeztek volna abban, hogy melyikük képzelettel szebben ennek a kis csapatnak az életét, amely itt létesült a félrebillent halászhajócska tövében. Gondolatban már kint jártak a nyílt tengeren, vitorlásuk viharral küszködött; képzeletükben átélték azokat a különös hajóstörténeteket, amelyek már egész piciny korukban a vérükbe ivódtak.

A tenger halkán hullámozott; a szelíd hullámok tüzes nyelvekként nyaldosták a végtelen tengersíkot, s olykor felcsaptak egészen a mezítlábas gyerekekig. Mihálynak valami fontos dolog jutott az eszébe:

– Tudjátok-e, hogy minden hajónak van parancsnoka?! – mondta komolyan.

Lám, lám, milyen feledékenyek. Az csak természetes: parancsnokra van szükségük! Mindnyájan Ivóra pillantottak, s ekkor Jure fölkel, a magasba dobta sapkáját, és felkiáltott:

– Ivó kapitány, legénységed rendelkezésedre áll!

Ivónak arcába szökött a vér; mindegyiknek külön-külön a szemébe nézett. Aztán odasimult a *Kék Sirályhoz*, és a lenyugvó

nap fényében olyan volt, mint egy igazi, harcedzett hajós, aki e percben tért vissza messzi, tengerentúli útjáról. Fölnézett a kis dombra. Úgy tűnt neki, hogy a virágba borult mandulafa ágai közül gyengéden rámosolyog édesanyja és apja, akik ott nyugodtak a lombsátrak alatt.

A KŐBÁNYÁBAN

A ház körül, amelyben Ivó élt, ezekben a napokban különösen nagy élénkség uralkodott. A parti fövényen tűz égett, és főtt a kátrány; a hajófeneket már rendbe hozták; fáradhatatlanul sűrögtek-forogtak a *Kék Sirály* körül, minduntalan fölfedezték, hogy ez vagy amaz még nincs rendben, s azonnal megjavították. Ivó mindegyiküket külön beosztotta, mivel egyikük ehhez, a másikuk amahhoz értett jobban, ő maga Mihállal együtt a hajóbordákat hozta rendbe; gyalulták a régi, kopott festékezést. A hajó belsejében a legkisebb rést is betömtek kátránnyal. Egy pléhdarabbal megfoldozták a kormánykereket, és a hajókötelekre vaskarikákat erősítettek. Miléva és Jure kitergették a hálót a tiszta, homokos fövényen, és egy hatalmas hálófoltozó tüvel javígtatták. Fenn, a ház tövében feküdtek a vitorlavásznak. Pityu és Feri mesteri szakavatottsággal foltozgatták. Péter ott ült a tűznél, és kagylókat sütött az éhes pajtásoknak; Még csak az maradt hátra, hogy befessék a *Sirályt*, ám a festék igen drága volt!

Ivó azonban mindenre gondolt. Nagy komolyan a homlokára ütött, és így szólt:

- Keresnünk kell egy kis pénzt. Elmegyek a kőbányába!
- Megyünk mindannyian! – kiáltották pajtásai. – Dolgozni fogunk!

Másnap reggel máris fölkerekedtek, és keresztülvágtak a sziklás meredélyeken a szigetnek abba az irányába, ahol a nagy kőbányában gránitot termeltek építkezésekhez. A dombnak ezt az oldalát keresztülkasul szántották, mintha egy-egy óriási száj beleharapott volna a sziklákba; a kőfalakon

munkások álltak; egyesek kuksoltak, mások hasra feküdvé fúrták a lyukakat a sziklába. Miután kifúrtak egy-egy lyukat, dinamittöltényt dugtak bele, gyújtózsínórt kötöttek hozzá, és így robbantották fel a sziklavájákat. A levált sziklatömbök alágörögtek, és ott lenn munkások formálták, csiszolták belőlük a gránitot. Nem messze innen, egy rögtönzött kikötőben, néhány hajócska vesztegelt; s ezekbe rakták be a már kész sziklatömböket, közönséges, fából készült emelők segítségével.

Épp szükségük volt friss munkaerőre. A kőbányában a gránittömbök csiszolása közben olyan sok kötőrmelék gyűlt; össze, hogy csak akadályozta a munkát. Ezt a kötőrmeléket hordták el a fiúk fonott kosarakban a partra, ahol néhány munkás töltést csinált belőle a kikötő mögött.

A kőbánya felügyelője örömmel fogadta őket. Sok megrendelése volt, úgyhogy éjjel-nappal dolgoztak, az apró sziklatörmelékből pedig már úgyszólván több vagonnyi összegyűlt.

– Mintha csak megrendelésre érkezettek volna – mondta nekik. – Máris köphetitek a markotokat. Lássatok munkához! Egy dinárt kaptok fejenként egy-egy órára.

Igaz, nem sok pénz volt ez – bezzeg a felügyelő nem veszít az üzleten, hiszen az igazi munkásoknak három dinárt is kellett volna fizetnie óránként – de a szükség rávitte őket: várt rájuk a *Sirály*.

Férfiasan munkához láttak. A munka kezdetben szórakoztatta őket. Úgy osztották be a munkát, hogy ketten hordták, a harmadik pedig rakta a kosarakat. Mégis, már a harmadik forduló után mindannyian verejtékben fürödtek. A nap izzón süttött, a sziklák mintha csak tüzeltek volna, a torkukban égető szárazságot éreztek. Az éles kőpor beszívódott a tüdejükbe, állandó szomjúságot éreztek, s úgy tátogtak, mint a szárazra vetett hal. Meztelen talpuk sajgott, a derekukba fájás nyilallt, s úgy érezték, hogy a karjuk leszakad.

Velük volt Miléva is. Egy nagy csobolyót vitt a kezében, járt vízért, messze, a domb túlsó oldalára, ahol egy völgyben

forrás csobogott. Szerette megrövidíteni az utat, ezért mindig az érdes, köves hegyháton vágott keresztül. A forrásnál megmegpihent egy kicsit, üldögélt a kellemes hűvösben, azután sietve fölkerelkedett, hogy szorgalmas pajtásainak szomját olthassa.

Esténként alig vonszolták magukat. A hegyháton keresztül ballagtak haza a pajtások. Csak Ivó maradt éjszakára is a kőbányában. A szerszámbarakkban fekhelyet készített magának, és mihelyt virradni kezdett, munkához látott. A munkások szerették. Hogyha esténként vacsorát főztek maguknak, ő is közéjük ült, és egyenrangú társuknak érezték.

A hét vége felé majdhogynem egy nagy szerencsétlenség történt. Az emberek e napon már munkára gyülekeztek, már ott izzadtak a hevesen tűző nap alatt, amikor a kőbánya meredek tetejéről valóságos kőzuhatag dübörgött alá. Szerencsére mindannyian idejében meghallották a hatalmas dübörgést, és biztos helyre menekültek. A kölavina mégis betemette a lapátokat, a talicskákat és a kosarakat. S ott, ahonnan a kölavina lezúdult, hatalmas gránitszikla emelkedett a magasba. Félő volt, hogy bármely pillanatban leválik és lezuhan.

A felügyelő gondterhelt arccal latolgatta a veszélyt. Senki sem merészkedett ismét munkához látni.

– Le kell döntenünk – szögezte le a felügyelő. – Különben abbahagyhatjuk a munkát. Hé, legények, ki vállalkozik rá?

Mindannyian félelemmel néztek fel a veszedelmes sziklára, és senki sem jelentkezett; fel kellett volna kúszni a sziklás meredeken állandó veszély közepette, hisz az a hatalmas szikla bármely pillanatban összemorzsolhatta volna a merész vállalkozót.

A felügyelő váratlanul előhúzta a pénztárcáját, kivett belőle egy százdínárost, meglengette a levegőben, és felkiáltott:

– Ez lesz annak a jutalma, aki ledönti azt a sziklát!

Senki sem jelentkezett. Az életük mégiscsak kedvesebb volt annál a száz dinárnál. Ivó hirtelen odakiáltott:

– Én vállalom! Mit, és hogyan kell tennem?

A munkások előbb összenéztek, azután kifakadt belőlük a nevetés. Azonban látták, hogy a fiúnak komoly az arca és szilárd az elhatározása, s látták azt is, hogy a felügyelő sem nevet, ezért hát feszülten várták, hogy mi lesz. A felügyelő mindjárt késznek mutatkozott arra, hogy fölengedje a bátor gyereket. Hisz fürge, könnyű súlyú, neki fog legkönnyebben sikerülni. De nini, ekkor minden fiú Ivóval akart menni.

—Nem, nem, egyedül csak Ivó megy. Na nézze meg az ember, még majd mindannyian fölkapaszkodnak! ... – majd Ivónak mindent megmagyarázott: – Itt van öt dinamittöltény. A sziklát csak a hátsó felén tartja egy kis összekötő rész. Tömd be ezeket a gyutacsokat a repedésekbe, azután kösd össze gyújtózsínórral, óvatosan húzd magad után, ott, azon az oldalon, ahol azt az elszáradt kis fenyőfát látod, lapulj a földre, és gyújtsd meg a zsinórt. Óvatosan menj, lábujjhegyen lépdelj, s mielőtt meggyújtanád, adjál jelt nekünk!

Ivó a töltényeket és a gyújtózsínórt derekára kötötte, bátran rámosolygott pajtásaira, és így szólt:

— Föl, a *Kék Sirály*ért!

Miléva utána szaladt, átölelte, és odasúgta neki:

– Vigyázz magadra, Ivó, mert mindannyiunkértvállalod ezt a veszedelmet!

Ügy osont előre, mint a macska. A kőbánya meredek szikla-fala csupaszon emelkedett a magasba, meg volt hasadozva, és rosszindulatúan meresztette arcát a tengerre. Ivó óvatosan tapogatta ki, hogy mibe fogózhassák. Mindannyiszor előbb a lábával próbálta ki, elég szilárd-e a talaj. És csak azután lépett feljebb. Lentről minden tekintet reá irányult. Az idősebbek magukban minden jót kívántak ennek a gyerekek. Pajtásai ott ültek a földön, és rezzenéstelen arccal figyelték. Már ott járt a kiszögellő, hatalmas szikla tövében. Látták, hogyan tisztogatja a sziklahasadékot, majd elhelyezte bennük a dinamit-töltényeket. Már a gyújtózsínórt bontotta szét, húzta maga után. Amikor odaért az említett fenyőfácskához, felhangzott a kiáltása:

– Vigyá-á-á-ázz! Vigyá-á-á-ázz!

A munkások és pajtásai menedékhelyet kerestek maguknak, és a feszült várakozásban a lélegzetüket is visszafojtották. Ivó letérdelt egy nagy szikla tövébe, és meggyújtotta a zsinórt. A sziklák pattogni kezdtek, s a lángocska végigfutott a zsinóron. Óriási fehér felhő emelkedett az égre, és olyan dördülés hallatszott, mintha száz villám csapott volna le. A kőszikla a magasba emelkedett, és rettenetes dübörgéssel hullt szét a sziklafalon. A veszély megszűnt.

Ám Ivó mozdulatlanul feküdt a földön. Arcán vér folydogált. A légnyomás nekivágta annak a sziklának, amelyet menedékként választott.

Miután elmúlt a veszély, lenn a kőbányában nagy volt az öröm. Hogyisne, hiszen a munkások ismét nyugodtan dolgozhatnak és kereshetnek. Valóságos kőhalom feküdt szerte-szét. A felügyelő elégedetten dörzsölte a kezét, és mindnyájan türelmetlenül várták a bátor kis hős visszatérését.

Azonban hiába várták. Végül nyugtalankodni kezdtek. Fél-tették. Pajtásai szölongatták, de nem érkezett semerről sem felelet. Jeges félelem fogta el őket. A fiúkat már semmi sem tarthatta vissza. Mindnyájan nekivágtak a sziklás meredeknek, kúsztak, lehemperedtek, kiáltoztak, halálos félelem hajtotta őket pajtásukért. Ott lenn pedig Miléva sápadtan tördelte kezeit, és sürgette őket:

– Siessetek, nagyon siessetek, segítsetek neki!

A munkások is elindultak keresésére, a felügyelő biztatta őket. Ő volt az elsők között. Mihály már odaért ahhoz a sziklához és fenyőfácskához, s amikor megpillantotta pajtását, aki ott feküdt véresen és halottsápadtan, térdre omlott mellette, és feljajdult a fájdalomtól.

Ott volt már a felügyelő is, azonnal lehajolt, és vizsgálni kezdte a sebet a fiú homlokán. Jure is odaült Ivó mellé, fölemelte a fejét, miközben könnyei szüntelenül peregtek, és kétségbeesetten korholta:

—Ivó, hát nem gondolsz többé a mi *Sirályunkra*? Nézz rám legalább még egyszer.

Ivó mélyet sóhajtott, és felnyitotta a szemét. Amint megpillantotta maga körül pajtásait és a munkásokat, bágyadtan elmosolyodott, és csak ennyit suttogott:

– Nincs semmi baj, csak fáj... – s azzal ismét lehunyta szemét.

Óvatosan vitték le a völgybe. Két munkás tartotta. A veszélyesebb helyeken mindannyian segítségükre voltak, és szerencsésen lejutottak a partra. Miléva kényelmes fekhelyet készített neki a hűvösben, gondosan bekötözte a sebet, és Ivó itt a kellemes hűsben ismét magához tért. Körülötte ott álltak a pajtásai és a munkások, és mindnyájan gyönyörködve nézték. Társai büszkék voltak rá, s úgy érezték, mintha közösen hajtották volna végre azt a hőstettet. Féltő szeretettel figyelték a sebesültet. Bármelyikük szívesen feküdt volna ott a helyében, hiszen oly nagy tekintély övezte már!

Ivó eközben már teljesen magához tért, különösebb megerőltetés nélkül felkönyökölt, szemével a felügyelőt kereste, és gondterhelten megkérdezte:

– Jól csináltam?

– Jól végezted feladatod! – válaszolta a felügyelő, s ezzel nagy kő esett le Ivó szívéről. – Valóságos kis hős vagy!

Este, amikor már lehűlt a levegő, hazavitték.

HARC A KÉK SIRÁLYÉRT

Néhány nap múlva Ivó már annyira felépült, hogy ott üldögélhetett a ház előtt. Mihály és Pityu vettek festéket a városban, és lenn a sziklák tövében már ott sütkérezett, ismét kékre festve, a *Sirály*. Olyan volt, mint a kék ég! Most már helyre kis hajó volt. Miléva erős vásznat szerzett, és kék zászlót szabott belőle. A zászlót Jure tűzte fel az árbocra. Ott lebegett most büszkén a szélben. Türelmetlenül lestek azt a pillanatot, amikor majd vízre bocsáthatják az új Sirályt. Csak arra kellett várniuk még, hogy a festék megszáradjon, s hogy Ivó teljesen felépüljön, és ismét élükre állhasson.

Esténként, valahányszor egyedül maradt, gyertyát gyújtott, és lapozni kezdett a régi iratok között, amelyeket ott talált vássonba kötve, a hajócska belsejében. Édesapja naplója volt ez, és száműzetésének utolsó esztendejében jegyezte. Egyszerű ceruzairás volt, egyes papírlapokat eláztatott a tenger vize, szétmállottak, és a kézírás is itt-ott olvashatatlan volt. Azt, amit el tudott olvasni, nagy-nagy tisztelettel és kíváncsisággal böngészte.

A szerencsétlen száműzött e papírlapokon ifjúságát idézte – ifjúságát, amelyet idegenben kellett eltöltenie; felesége és kislánya után vágyakozott; s ezekben a szomorú vallomásokban állandóan érezni lehetett, mennyire kínozza a lelkiismeret a halászokkal szemben elkövetett bűne miatt. A napló írója nem talált semmiféle kiutat; bármit kezdett is száműzetése ideje alatt, csakhogy jóvá tehesse végzetes hibáját, semmi sem sikerült neki.

A naplóban sok szó esett a halászszövetkezetekről, a közös munkáról, az elvtársiasságról és a kölcsönös segítség-

nyújtásról. Édesapja sok példát hozott fel naplójában a tenge-
részek viselkedésére, valamint arra, hogy a halászok az
áldatlan munkaszervezés folytán önmagukat károsítják; s hogy
egyesek önzése milyen sorsdöntő ezeknek az egyszerű embe-
reknek az életében. Az egyesülés gondolata ott melegített a
napló minden sorában.

„Ó, bárcsak a fiam is követné e gondolatokat – állt a napló
végén –, és bárcsak erős, vállalkozó szellemű, jó felfogású
ember válnék belőle, akit áthat ez a gondolat, s aki minden
másról megfeledkezik, elsősorban önmagáról; és bárcsak any-
nyira érezné ennek az elgondolásnak a szépségét, hogy egész
életét a szenvedő emberek javára fordíthatná! Hiszen mi
mégiscsak egymásért élünk, egymás számára szükségesek
vagyunk – testvérekké kellene válnunk, nehogy örökösen
megismétlődjék Káin és Ábel rettenetes meséje. Az irigység,
ez az ördögi tulajdonság, megfészkel bennünk, és minden
rossz egyedül ebből származik.”

Ivó édesapja a továbbiakban eseteket jegyzett le a halászok
életére vonatkozólag.

„Ma egy szomorú, csúnya veszekedésnek voltam a szemta-
núja. A halászok a tonhalakon vesztek össze. Hatalmas halraj
közelítette meg a két falu partjait. Semmiként sem tudtak tár-
sulni, s nem akartak közösen halászni. Az egyik falu halásza
azt mondták, hogy kizárólag az ő joguk a halászat, és ugyanezt
állították a másik falu emberei is. Amíg így vitatkoztak, a ton-
halak eltűntek; a halászok eközben összeverekedtek, egymás-
nak estek, és csúnya szidalmazás közepette, ellenségként osz-
lottak szét. Irigység! Mohóság! E napon az egyik halász, Stefán,
a part menti sekély vízben megpillantotta azt a nagy cápát,
amelyre a hatóság díjat tűzött ki. E tengeri szörnyetegnek a
vadászata igen veszélyes. Tíz halászra is szükség van, hogy
megbirkózzanak vele. Stefán azonban magának akarta a díjat,
és nem értesítette szomszédait elhatározásáról. Előkészítette
halászhajócskáját, és a fiával indult el a cápa elejtésére. A
tengeri szörnyeteg legalább nyolc méter hosszú volt, és nem

tudtak neki ártani, összeszaggatta a hálóiakat úgy, hogy többé hasznát sem vehették, majd elillant. Elvesztették a hálójukat is, meg a kitűzött díjat is, mivel önzők voltak. Önzés és irigység ismét és ismét! Pedig száz kar mégiscsak többet ér két emberi karnál! Száz kar könnyen helyez arrább akár egy hegyet is, de kettő legfeljebb az ásónyelét foghatja.”

Ivó elmerengett. Az ő *Sirály*áról álmodozott meg a társairól. Kedve lett volna azonnal összehívni a legénységét, hogy valami nagy vállalkozásba fogjanak. A *Kék Sirály* legénysége! A *Kék Sirály* csapata! Elvtársak és barátok csapata!

Minderre gondolt, és mindent megfontolt. Járt lent a halász-telepen, és megtudta, hogy a kőbánya felügyelője kibérelt minden halászhajócskát a feldolgozott gránitkockák elszállít-tására. Ott fog lezajlani minden, s ez épp megfelelő lesz arra, hogy ne legyenek nemkívánatos tanúi annak, amikor a *Sirály* először feszíti ki vitorláit. Majd hogyha néhány próbahajózást tettek a part mentén, dagadó vitorlával odaúsznak pontosan a kőbánya elé, és elhúznak a követ szállító hajócskák sorfala előtt. Szíve hevesebben vert e gondolatra, és egész éjjel nyug-talanul aludt.

Még alig virradt, s már kiugrott az ágyából. Oda az ablakhoz! De mi ez? Álmodik? Lehetséges ez? A *Kék Sirály*nak se híre, se hamva!

Valami rettenetes érzés markolta össze szívét, s elszorult a torka. Lerohant a tenger irányába, arra, amerre tegnap este még a hajócska feküdt. Nem volt nyoma sem. Csak a homokban látszott a nyoma annak, amikor a *Sirályt* betolták a vízbe; a tengeren azonban – pedig jó messzire ellátott – nem látszott semmiféle árbc. Kétségbeesetten szaladgált a parton, és fájdalomában feljajdult; végül leült a legelső lépcsőfokra. Tanácstalanul nézte azt a helyet, ahol tegnap még az ő *Sirálya* várta tengerre bocsátását Kétségbeesett gondolatok mardosták.

Ekkor eszébe jutott Juszt, régi jó barátja és jóakarója. Fel-szaladt a dombra, s onnan letekintett az öbölre. Ismét földbe

gyökerezett a lába: lenn az öbölben ott ringatózott a *Kék Sirály*. Miközben felindultan rohant a *Sirály* irányába, megpillantotta, hogy egy erős lánccal kötötték oda a parthoz, s a lánclakatra van zárva. A *Kék Sirályon* ott ült Bárba, a részeges csavargó, egy dicsekvő senkiházi, s most ravaszskásan rámosolygott, miközben foga közé szorította pipáját. Ivó tanácstalanul járkált le-föl a kihalt halásztelepen. Sehol semmi nesz. A gyerekek még aludtak. Az asszonyok kint jártak már a szőlőben, a halászok pedig ott váraakoztak hajócskáikkal a kőbánya közelében.

Szívesen megkérdezte volna Barbát: hogyan került ide a *Kék Sirály*, és miért van megkötve. Az ő *Kék Sirálya!* Ámde jól ismerte ezt az embert. Soha senkinek nem hallgatott a szavára. Azt mesélték róla, hogy valaha gazdag ember volt, azután inni kezdett, s most szánalomból valami falusi csősznek fogadták. Nem is felelt volna meg más munkahelyen, mert mindene a bor volt.

Ivó Juszték háza felé vette az irányt. Az idős ember ott ült a lugasban az udvaron. Amint meglátta a gyerek riadt arcát, kivette pipáját a szájából, és aggódva így szólt:

– Azt hittem már, hogy az emberi gonoszság kipusztult, de tévedtem. Tegnap este gyűlésre jöttek ssze mindazok, akik a te édesapád hibájából kárt szenvedtek. Elhatározták, hogy elkobozzák a *Sirályodat*, és értékesítik, hogy legalább így kárpótolják magukat némiként. Nem tudtam őket eltéríteni szándékuktól. Az éj folyamán elmentek a *Sirályért*, s most ott vár vevőjére, Bárba őrzi.

Ivó csak nézte Jusztot, és sötét gondolatok kavargtak agyában.

– S most mit tegyek én a *Sirály* nélkül? – kérdezte leverten.

– Ők azt mondták, túlságosan fiatal és éretlen vagy, és hogy úgy van megírva, hogy a *Sirály* igazság szerint azoké legyen, akiket apád megkárosított. – Magához vonta a padra, és megpróbálta megvigasztalni. Miléva már előjött a házból,

és mélységes. figyelemmel hallgatta e szomorú híreket. Juszt pedig így folytatta: - Nem szabad kétségbeesned, Ivó. Majd csak lesz valahogyan. Nem szállhatsz szembe egy egész közösséggel. Látod, ilyenek az emberek, nem tudják elfelejteni egykönnyen, hogyha megkárosítják őket. Hiába múlt el annyi sok esztendő; apádban, a megboldogultban, ma is az adóst látják.

– De hiszen a *Sirály* az enyém! Nem is az enyém, hanem a miénk! Mihályé, Jurée, Ferié...

– Lehet, hogy épp ez ijesztette meg őket, amikor látták, hogyan készítitek útra a hajócskát. Nyilván azt gondolták: „Ezek a gyerekek még éretlenek, túlságosan bátrak, és tönkreteszik majd ezt a szép hajócskát.”

– Mihelyt megjönnek a halászok, megkérem őket, adják vissza nekem a *Sirályt* – szólt bánatosan Ivó. - És meg fogom ígérni nekik, hogy visszatérítem azt, amit, az én apám ...

– Még csak ne is gondolj erre – térítette el szándékától Juszt. – A halászok majd csak a hét végén térnek haza, akkor pedig hozzák is már magukkal a vevőt. Meg aztán elhatározták, magukhoz vesznek, hogy ne maradj magadra, és ne nőjél fel így apátlanul, anyátlanul. Egy ideig az egyik háznál, azután a másiknál leszel...

– Ivó ezt sohasem fogja megengedni! – kiáltott közbe váratlanul Miléva.

– Nem kell senki kegyelemkenyere! – jelentette ki határozottan Ivó.

Majd lehajtott fővel kiment az utcára, később letelepedett fenn a dombon, s ahogy ott ült, fájdalomtól magába roskadva, a leg-szívesebben meghalt volna. Tekintetét végigjártatta a tenger-síkon, amely szinte lángba borult most, hogy jött fel a nap. Most, amikor már-már ott érezte magát a *Sirályon* – most tengődjék mások kegyelemkenyerén, mint valami falu árvája? És hallgassa örökké a feddések édesapja bűne miatt?...

Arcára elszántság ült ki, homloka földerült, és egy szilárd elhatározás fészkelte meg a szívében. Épp fölkelte, amikor

meglátta Milévát, aki feléje közeledett. A kislány is levertnek látszott. De alig pillantotta meg Ivó elszánt arckifejezését, ő is felbátorodott, és megkérdezte:

– Ugye, nem esel kétségbe? Meglátod, minden jóra fordul!

– Úgy kell lennie! – szólt határozottan Ivó. – Te pedig, Miléva, hívd össze a gyerekeket és vezesd ide őket.

Nemsokára mindannyian ott voltak. Még útközben megtudták, mi történt a *Sirály*al, és mindannyian izgatottan, leverten lestéek a fejleményeket. Ki-ki kifejezte nagy-nagy elkeseredését, amikor pedig mindannyian ott voltak már Ivó szobájában, többé nem érezték magukat olyan elszántnak, mint akkor, amikor még ott ültek a *Sirály* mellett.

A *Kék Sirály* csapata most szomorú képet festett. Türelmetlenül várták, mit mond a vezérük. Kapitány hajó nélkül? ...

– Barátaim – kiáltotta Ivó –, a *Sirály* a miénk! Így van-e?

– A miénk! – kiáltozták mindannyian. – Hát hiába szenvedtünk volna meg a kőbányában? Hát hiába égne a homlokodon az a seb?

– A miénk lesz! – tagolta a szavakat Ivó. – Az öreg Bárba őrzi. Vele könnyen végzünk. A halászok nem térnek vissza ma éjjel. Mihály és én elbánunkvele, mert egész biztosan ezúttal is részeg lesz. Idefogunk evezni a *Sirály*al; ti ezalatt előkészítitek a vitorlákat, a kötelet, a horgonyt és a hálókat. A fennmaradó pénzen pedig ti ketten, Pityu és Jure, vesztek a városban kenyeret meg egy kis húst meg szalonnát.

– Hát aztán? ... – álmélkodott Feri.

– Aztán pedig irány a nyílt tenger, kedves barátaim !

Ivó valami gondterheltséget és határozatlanságot látott társai arcán. Hát persze, persze: lám, arra nem gondolt, hogy mind-egyiküknek apja, anyja, testvére vagy húga van otthon ...

– Ne féljetek, visszatérünk — nyugtatta őket. – Csak épp annyira megyünk be a nyílt vizekre, hogy megmutassuk: a *Sirály* a miénk, és nem félünk a tengertől !

Ekkor szólt közbe Miléva. Nehéz szívvel gondolt arra,

hogyan fognak aggódni az édesanyák, ezért hát így szólt:

– Én azt javaslom: hajózzatok a kőbánya irányába. Azok ott a mi pártunkon vannak. Követeljétek magatoknak a *Sirályt*! Ivó édesapjától örökölte, az pedig megszenvedett a hibájáért. A *Sirály* mostmindannyiunké. Ti pedig a *Sirály* gyermekei vagytok. Miért kívánják hát, hogy idegen kezekbe jusson? Ezt mondjátok nekik. Én pedig az asszonyokat vigasztalom meg.

Mindenkinek tetszett ez az ötlet. Alig várták az estét; Pityu és Jure megjöttek a városból az élelemmel, anélkül, hogy valaki is akadályozta volna őket útjuk közben. Mihály néhány-szor lement a kikötőbe, és körülmélt. Az öreg Bárba, az ismert iszákos, aki a halászok kegyelemkenyerén tengődött, ott üldögélt a *Sirályon*, mellette a hajópadlón egy flaska hevert. Épp szundikált.

Szürkülni kezdett. Az asszonyok jöttek hazafelé, s a gyerekek úgy tettek, mintha aludnának. Alig nyugodott el minden, máris ott voltak Ivónál. Bárba is megágyazott magának a *Sirályon*, mert meleg, füledt éjszaka volt, és elszenderült. Miléva visszalopózott a hajó irányából, és odasúgta a fiúknak:

– Úgy horkol, akár a medve. Kulcsunk nincs. Hoztam egy reszelőt.

Ivó és Mihály azonnal leszaladtak a kikötőbe. Magukkal vittek egy vékony kötelet is. Csendes és kihalt volt minden. Óvatosan megközelítették a *Sirályt*. Bárba javában horkolt. Egy szempillantásnyi idő alatt máris fenn voltak a hajócskán, s nem sokkal később Bárba ott hevert előttük megköttözött kézzel és lábbal. A szájába kendőt tömtek. Nagy kínnal-keservvel kicipelték a partra, és odatámasztották az első házfal tövébe. Ivó azonnal reszelni kezdte a láncot. Közben Mihály őrködött. Nemsokára a kötélkarikát is elreszelték; mindketten nekifeszültek, teljes erejükből megrántották a láncot, s a *Sirály* máris szabad volt. Megragadták az evezőket, és hangtalanul siklottak tova. Nagy erőfeszítésre volt szükség, hogy tovaevezhessnek a hajóval. Meg aztán a szél is arcukba fújtt. Nemsokára maguk mögött hagyták a kis települést, elhagyták az

öblöt, kint jártak már a tengeren, majd lassacskán, nagy-nagy erőfeszítéssel odairányították a hajócskát a partra, a ház tövébe. Végül ott álltak már a part menti sekély vízben, és társaik boldogan futottak be hozzájuk, miközben leírhatatlan örömmel simogatták szeretett Sirályukat.

VIHAROS ÉJSZAKA

Most aztán azonnal munkához láttak. Sietniük kellett, nehogy valaki meglepje őket. A hajócskába behordták mindent: ivóvizes edényt, élelmiszert, hálókat. Beigazították az árbocot is és a vitorlavásznakat. Ivó a *Sirály* hátsó részében egy szekrénybe helyezte minden vagyonát. Itt helyezték el a kenyeret, a húst és a szalonnát is. Volt nekik viharlámpájuk, baltájuk és sok késük is. Már éjféltre járt, amikor mindennel elkészültek. A tenger nyugodt volt, az éjszaka felhőtlen; az égen csillagok sziporkáztak, és langyos nyugati szél lebegtette a zászlót az árboc csúcsán.

Miléva szomorúan álldogált ott a parton. Oly szívesen tartott volna velük. De hát édesapja idős volt már, és nehezen tudott volna megenni nélküle. Szívélyesen elbúcsúzott mindannyi-uktól, és szerencsés utat kívánt nekik.

Végül is Ivó vidáman felkiáltott:

– Ki-ki a maga helyére! Kifeszíteni a vitorlákat!

A szél bekapott a vásznakba, és felduzzasztotta őket. A *Sirály* megremegett, és máris elringott a parttól. Mihály és Pityu ott álltak a kormánynál, Feri és Jure a vitorlákat kezelték, Péter rákönyökölt a hajókorlátra, és a megfigyelő szerepét töltötte be.

Ivó pedig ott állt az árboc tövében, és nézte, hosszan nézte, mint olvad bele az éjszakába Miléva árnyéka.

Amikor már vagy százméternyire távolodtak a parttól, megfordultak, és a parttal egy irányban hajóztak, hogy még virradat előtt elhaladjanak a kőbánya előtt, és találkozzanak a halászokkal a nyílt vizeken. Ivó így gondolkozott: a halászok

bizonyára még virradat előtt elindulnak terhükkel a kőbánya kikötőjéből. Csónakjaik megrakottak, és csak lassan haladhatnak. Mihelyt utolérik őket, kérni fogják tőlük jogos tulajdonukat.

A nyílt tengeren erősebben kezdett fújni a szél. A *Sirály* hangtalanul siklott a vízen, mint az éjszaka madara; Ferinek és Jurének ugyancsak meggyúlt a baja a vitorlával. A hajóorr élesen hasította a hullámokat, amelyek kissé megemelték a hajócskát, s valahányszor felerősödött a szél, a *Sirály* mintha még jobban nekifeszült volna: sebesen siklott a tenger felkorbácsolt hullámain. Csodálatos csend volt. Csak az hallatszott, amint az elcsendesülő hullámok paskolták a hajó orrát, és a zászló lebegett az árbocon. A hold megmerítkezett a tengerben, s a víz tündökölt a csendes hullámzásban, mint valami nyugtalan, ezüstös tó. A távolban egy sziget terült el, s innen úgy festett, mintha valami iszonyatos tengeri szörnyeteg úszott volna a tengeren; itt-ott, a part mentén magányos fények látszottak. Messze előttük pedig egy nagy gőzhajó zöld és piros lámpafényei...

A gyerekeket lassanként valami nyugtalanság kezdte hatalmába keríteni, s ez az érzésük csak nőttön-nőtt. Jure, aki ott ült a hajó orrában, érezte, hogy szemét előntik a könnyek, és hirtelen fájó szívvel gondolt szobájuknak arra a meleg szögletére, ahol most édesanyja aludta álmát; és eszébe jutott az is, milyen örömmel ébredt, valahányszor behallatszott a konyhából az edények csörgése. Itt rettegéssel töltötte el ez a kimondhatatlan csend, ez a magány és a titokzatos éjszaka, amelyben olyan hangtalanul siklanak tova. Noha ott érezte maga körül a társait, mégis úgy tűnt neki, hogy magára van hagyva, és nyomorúságos a sorsa ezen az apró dióhéj csónakon. Pityu szilárdan tartotta a vitorlarudat. Csak időnként járta át valami jeges félelem. Képzlődött, és furcsa alakokat látott maga előtt, úgyhogy néhányszor kénytelen volt keresztet vetni magára. Azt hitte, hogy a tengeri viharokban elpusztult halászok kísértetárnyai veszik körül.

Ferinek pedig úgy tűnt, hogy egész kivehetően kirajzolódik előtte annak a motoros vitorláshajónak az árnyéka, amely a tél folyamán süllyedt el legénységével együtt egy szörnyű viharban. Titokban keresztet rajzolt a víz fölé, hogy az a kereszt őrizze a *Sirályt* a rossz szellemektől.

Mindannyian nyomasztó érzésekkel élték át ezt a magányos, első, éjszakai utazást. Csak Ivó állt ott nyugodtan az árboc tövében, osztogatta a parancsokat a kormányosoknak, amikor pedig feltámadt a délnyugati szél, odaszólt, hogy bontsák ki a többi vitorlát is. A *Sirály* most már a víz fölé bukva siklott tova, és a hajóornál tajtékat hánytak a hullámok. Nyomukban ezüstösen csillogó barázda húzódott. Ivó csak a tengerre gondolt; édesapja sorsa egészen közel hozta hozzá azt az egyetlen gondolatot, amely most már teljes lényét átjárta: eltörölni az emberek érzéseiből az indulatot és a rossz szándékot, amelyek beárnyékolják édesapja emlékét, s ezek helyébe odaültetni a legszebb emberi elképzelést. Épp ezért a *Sirályt* nem adta volna semmiért a világon, a szeme fénye volt, s úgy tűnt neki, hogy a hajó nélkül nem tudna semmit sem elérni. És úgy bízott a *Sirályban*, olyan biztonságban érezte magát rajta, hogy nem tudták már többé nyugtalanítani sem az éjszaka, sem a szél, sem ez a magány. Föltekintett a csillagokra. A Nagyöncölszekér és a Kisöncölszekér ragyogott fölötte, az északi sarkcsillag pedig szikrázva, kivehetően, mintha úszott volna az égen. Apró, bojtos felhők gyülekeztek a holdkaréj körül, és a szél úgy kergette tova őket az égen, mint a bolygó nyáját. Valamivel melegebb lett, noha a szél elég erősen fúj, és meg-megújulva feszült neki a dagadó vitorláknak.

Mindenféleképpen most, most kell megpillantaniuk a kőbánya szürkellő körvonalait!... Nem lehet már messze. Csak hogy több szelet kaphassanak, még vagy száz métert haladtak be a tenger mélye felé. Ámde itt csodálatosan nyugtalan volt a tenger, mintha forna, buzogna. Elöl, a hajó orrában a hullámok felcsaptak egész a magasba, és noha a szél most valamivel alább hagyott, egyre gyorsabban suhantak. A gyere-

keknek ez nem tűnt fel, csak arra gondoltak, hogy lám, már hajnalodik, hiszen mindannyian szívesebben hajókáztak volna napközben. Messze, a sötétségen keresztül megpillantották a kőbánya acetilén lámpáinak a remegő lángjait, és arra fordították a hajó orrát. Ivó úgy számította, hogy három óra alatt ér oda. S mivel a kőbánya kikötője a sziklás fok túlsó oldalán terült el, fordított a kormánykeréken, hogy nagy kört írva le, megkerülje a kikötőt, s így, még mielőtt megvirrad, épp akkor találkozzék a halászokkal, amikor azok készülnek kihajózni a nyílt tengerre.

Nyilván tévedés csúszott számításába, mert nemcsak hogy nagyobbak voltak itt a hullámok, és visszatartották a hajócskát, hanem hirtelen el is sötétedett az ég, és a magas dalmát hegylánc mögül tömött felhők kezdtek gyülekezni. Csakhamar eltűnt a hold is. Messze a sziget fölött villámok cikáztak, és csakhamar az egész eget fekete felhők borították. A tenger iszonyatosan forrt, buzogott és tajtékzott, mintha mindenáron el akart volna szabadulni medrének öleléséből! Vad táncot járt!

A gyerekek félni kezdtek.

– Jaj, édes istenem, végünk van! – nyöszörgött fel Jure.

Ivó keményen szorította az árbocrudat; tapasztalatlan fejecs-kéjében kavargani kezdtek a gondolatok, és minél jobban törekedett arra, hogy a szárazföld felé vegye az irányt, a tenger hullámverése annál inkább az ellenkező irányba terelte. Megpróbálta leoldozni a fő vitorlavásznat, és csak a segéd-vásznakkal haladni, de a szél olyan erős volt, hogy kettébe hasította a vásznat. A *Sirály* úgy megbillent, hogy a tenger felcsapott rá. Feri és Pityu pedig, akik a vitorlarúd kötelébe fogóztak, felkiáltottak és teli torokból segítségért kiáltottak.

A kormányznál álló két gyerek is rettegve bámult a tajtékos hullámokba, és reszketve hallgatták a tenger kísérteties hangjait a mindjobban közelgő vihar hatására.

Ivó fölnézett az égre. Tudta, hogy az egyike azoknak a villámlásos, dörgéses tavaszi viharoknak, amelyek hamar elmúlnak ugyan, de igen veszedelmesek a tengerészekre nézve. Akár tetszett neki, akár nem, át kellett magát engednie a hullámoknak, amelyek villámsebessen röpítették a *Sirályt*, messze, az ismeretlen tenger közepe felé. Vissza, a sziget irányába nem mehetett az orkánszerű délnyugati szél miatt, amely kénye-kedve szerint táncoltatta a hajócskát, és vitte magával, ki tudja, hova. Ivó már csak a világítótornyot látta Vis szigete irányában, de ekkor a mély tenger vad hullámai ragadták meg őket.

Elkezdődött a tánc. A levegő reszketett, sustorgott, a vitorla pedig – hiába volt rögzítve – iszonyatos erővel csapdosta az árbocot. Nagy kinnal-keservvel lebontották és rögzítették a padlón.

Jure nyöszörgött. Mihály odasimult Ivóhoz, s mindannyian görcsösen kapaszkodtak valami szilárd tárgyba. Olykor felemelkedtek a magasba, majd aláhulltak. Kísérteties villámfény hasított bele a sötétségbe. Ivó a vihar bőgése közben is állan-

dóan vigasztalta őket, pedig őt is gondok gyötörték.

– Csak bátran, fiúk! Mindjárt elmúlik ez! Csak tartsátok magatokat szilárdan. A *Kék Sirály* legénysége nem hagyhatja magát!

Hullám fedte el őket. Minden erejüket megfeszítve meregették ki a vizet, amely összegyűlt a hajófenéken. Az ivóvizes-edény berepült a tengerbe, pedig Jurének épp lázrohama volt. Ott feküdt a padlón, és szinte nem is emberi hangon jajgatott az éjszakában. A hullámok magukkal ragadták volna, ha társai nem tartják szilárdan. Ivó ott ült mellette és vigasztalta. Rettenetes villám csapott le a közelben. S ebben a reménytelen helyzetben, amikor már mindannyian lemondtak arról, hogy megmenekülnek, Ivó egy villám felvillanó fényénél megpillantotta a közelben a nagy motoros vitorlást. Teli torokból kiáltozni kezdett, de hiába. Ki hallhatta volna meg, amikor így dühöngött a vihar.

Váratlanul egy magányos, sziklás sziget körvonalait pillantották meg közvetlenül maguk előtt. A *Sirály* teljes erővel rohant a part irányába. Még látták, hogyan csapódnak a tajtékzó hullámok a parti szirteknek, és még mielőtt irányt válthattak volna, a hajócskát felkapta egy hatalmas hullám, tajtékkal öntötte le, s úgy tűnt neki, hogy repülnek a levegőben, majd odacsapódtak a szárazföldre, s ott is maradtak mozdulatlanul. A hullámok a *Sirály* minden emberét partra vetették. Azaz Ivó még látta, amint a hullámok Pityut és Jurét magukkal vonszolják, azután sötétségbe merült; odacsapódott a sziklákhöz, és kinyúlt, de csak egy percre. Csakhamar feltápázkodott. Mellette ott feküdt mozdulatlanul Feri, valamivel arrább Mihály, Péter pedig teljes erejéből igyekezett megkapaszkodni egy sima kőben, hogy magukkal ne vonszolják a meg-megismétlődő hullámok. Ivó nagy nehezen kimentette ebből a veszedelmes helyzetből.

Ekkor hirtelen eszükbe jutott, hogy azonnal meg kell menteniük minden menthetőt a hajóról, mert a hullámok olyan erősek, hogy a két sziklafal közé szorult *Sirályt* minden perc-

ben megsemmisítéssel fenyegethették. Miután öntudatlan állapotban lévő társaikat elhelyezték egy sziklakiszögellés alatt, visszasiettek a Sirályra, és mindent kihordták a partra a hajócskáról.

De most már fogytán volt az erejük. Ivót ismét átjárta az a keserves gondolat, hogy a tenger magával vitte és elnyelte két társukat. Noha össze volt törve, odavánszorgott a parti hullámokhoz és kétségbeesetten kiáltozni kezdett a dühöngő éjszakában. Majd visszaballagott, odarogyott Feri mellé, és a végső kimerültségtől elvesztette öntudatát.

MEGLEPETÉS A SZIKLÁS SZIGETEN

A nap felkelőben volt a tiszta reggeli égbolton. Felhő már nem látszott semerre; a tenger nyugodt volt. Az ember szinte nem is hitte volna, hogy nem sokkal azelőtt még úgy dühöngött és fenyegetődött. A part hosszában gyengéden paskolta a sziklákat; a sirályok serege nagy rikoltozással röpdöste körül a felborult kis hajót, amely úgy feküdt ott a parton, mint valami kimerült, különös állat.

Mihály és Ivó tértek magukhoz először. Az emberfeletti fáradtság és az elszenvedett rettegés a végsőkéig kimerítette őket. Péter és Feri súlyosan megsérültek a sziklákon. Most ott feküdtek a felfordult *Sirály* mellett és nyöszörögtek.

A gyerekeket mégis az kínozza a legjobban, hogy két társuk a hullámok közt lelte halálát.

– Hátha mégiscsak megmenekültek valahogy – szolt felsóhajtva Mihály, és bánatosan nézett a messzeségbe, a sziklás sziget irányába, amely mintegy ezerméternyire tőlük, szinte tündökölt a nap sugaraiban.

– Ó, bárcsak úgy lenne! – szolt vágyakozva Ivó, akinek a szívét különösképpen összeszorította két társának a szerencsétlensége.

Ivó azonban nem hagyta magát: a vereség érzetét legyűrte magában, határozottan fölkel, elfojtott magában minden fájó gondolatot, és máris odalépdelt a *Sirály*hoz. A hajó a bal oldalára billenve feküdt. Az új festék lehorzsolódott. A kormány nem tört el, még az árboc is egészben maradt; csupán a vitorlát vitte magával a tengerár, s ez volt legnagyobb veszteségük. Szemlét tartottak az éjszaka folyamán megmentett holmik

felett. Minden itt volt. Igaz, a kenyeret már nem lehetett megenni, de a kétszersült annál finomabbnak tűnt, s a szalonnának meg a húsnak sem volt semmi baja. Annál inkább fájlalták, hogy megsemmisült az ivóvizesedény. Márpedig a két hajótöröttet, Pétert és Ferit, állandó szomjúság kínozza. Ki tudja, itt ezen a sziklás szigeten találnak-e valahol vizet.

Mihály átnézte a *Sirályt*, mert ő is úgy vélte, hogy hajójuk az egyetlen szalmaszál, amibe még megkapaszkodhatnak, ő is szomjas volt, de most erre nem maradt idő. A tenger már visszahúzódott a partról, és hajójuk mintegy tíz méternyire az utolsó hullámoktól, ott feneklett meg a homokban; hatalmas sziklák zárták el az útját a tenger felé.

Ivó rádöbbsent, hogy nem mehetnek egy tapodtat sem sehova. Itt kell maradniuk legalább néhány napig. Hátha erre úszik majd valami hajó. De mindenképpen vizet kell találniuk. Anélkül halálra vannak ítélve.

A hajón található összes holmit egy nagy, megbillent szikla alá hordták, amely kellemes árnyékot vetett. Amikor Mihály felemelte az élelmiszeres zsákot, az hirtelen kiszakadt, és tartalma kiszóródott. Találtak néhány citromot is! Elhatározták, hogy majd azzal oltják szomjukat a legnehezebb percekben. Péter már ott ült feltápászkodva, csak még Ferit kínozza a láz. Amikor Péternek kiszaladt a száján, hogy két társuk eltűnt, a lázas fiú arcán nagy könnycseppek peregtek alá; kétségbeesetten pillantott Ivóra, aki épp sérült kezét kötögzette, s akitől fél citromot kapott, hogy olthassa szomjúságát. Feri is nagy élvezettel szopogatta az ő fél citromát. Ámde ivóvizet kellett mégis keresniük. Ivó és Mihály indultak felfedező útra. Csak miután fölkapaszkodtak a sziget legmagasabb pontjára, akkor látták, milyen pusztaság és magányos az egész sziget. Csupa karszt, vihar koptatta, vízvájta, mészköves sziklák, amelyek szinte meredek falként nyújtóztak a tengerbe a sziget északi oldalán. A sziget hossza mintegy ötszáz méter volt, a szélessége körülbelül kettőszáz, legmagasabb pontja pedig talán ötven méter lehetett. Csupán a sziklamélye-

désekben látszott helyel-közzel néhány boróka, itt-ott néhány partra vetett flaska és nagy zöld gyíkok, amint ijedten menekültek a sziklahasadékokba. De víz semerre! Keresztül-kasul kutattak minden sziklát, a verejték ömlött az arcukról, rettenelesen szomjasak voltak, de víz sehol! Már épp vissza akartak térni, amikor Mihály a sziklák között egy keskeny barlangbejáratot vett észre, amelyből kellemes, hűs légáramlat szállt elő. Bedobott egy kavicsot a barlangba, és megfeszültén figyelt. Egy szempillantás múlva kis csobbanás hallatszott, mint amikor vízbe hull a kavics.

Azonnal elhatározták, hogy felkutatják a barlangot. Délfelé járt az idő, s a nap úgy sütött, hogy a sziklák szinte lángoltak, s előbb el kellett menniük a partra kötélért és lámpásért, mert ki tudja, milyen hosszú az a barlang.

Csakhamar visszatértek. A horgonykötél nagyon kívánatos volt, de nagy hasznát látták a lámpásnak is, noha eléggé meg volt sérülve. Meggyújtották a lámpabélt. Mihály baltácskát dugott az övébe, mért hát ki tudja, mi minden vár rájuk, s óvatosan beosontak a barlangba.

Eleinte egy keskeny folyosó járaton haladtak, amely szüntelenül ereszkedett alább. Sötét volt, s a folyosó végén hideg légáramlat csapott arcukba, azután pedig tompa vízcsobogást hallottak, mint amikor hullámok verődnek a szikláknak. Hirtelen egy meredek sziklafal szélén találták magukat, s itt már nem tudtak továbbjutni. Elővették a köteleket. A kötélt végére rákötötték a lámpást, és óvatosan leeresztették. A szakadék nem volt olyan mély, mint amilyennek tűnt, és a lámpás fényénél csakhamar megpillantották a tükröződő vizet.

– Ez a tenger! – kiáltott fel Ivó. – Nézzétek csak.

Igen, igaza volt. Ez a tenger volt. A fénynek valahonnan kívülről kellett behatolnia, mert bal kéz felől világosabbnak látszott minden.

– Tartsatok, én leereszkedem! – határozta el magát Mihály.

S azzal óvatosan máris mászni kezdett lefelé a kötélen, egész a lámpásig, és így a víz fölött lebegve körülnézett a

barlang mélyén. Jobboldalt a sziklás talaj kilátszott a vízből. Ott a sziklás kis fennsíkon, alig kivehetően, deszkaládák körvonalai bontakoztak ki. Most megpillantott egy alacsony kijáratot is, amely elég szélesnek látszott ahhoz, hogy csónakkal bevezhessen az ember a barlangba. Mihály óvatosan begázolt a vízbe. Csak a derekáig ért. Elindult a kijárat irányában. A kijárat a tengerre nyílt, amely itt egy keskeny kis öbölbe torkolt, s az öböl alján minden irányban éles sziklák meredeztek. A tenger felől igen nehéz volt észrevenni a barlang bejáratát.,

Mihály felmászott arra a kis sziklás kiszögellésre. Szeme már megszokta a félhomályt. Sehol nyoma sem volt teremtet léleknek, csak a víz szortyogott kísértetiesen a sziklavájakban. Itt, e ládák közelében a szíve úgyszólván megszűnt dobogni. Kincsek? Kalózkodó rejtekhelye?

Szorosan megmarkolta a kisbaltát. Kiáltott Ivónak. Az függén leereszkedett a kötél, társához. Baltájukkal óvatosan felfeszítették a felső ládák fedelét: Ivó benyúlt az első ládába, és valami száraz, puha fűfélébe markolt.

A lámpa fényénél megnézte tenyerét; tea volt benne!

Épp ily óvatossággal sorra felfeszítették az összes felső ládákat, és csodálatos dolgokat találtak: fegyvert, olasz selymet, két ládában pedig lőport és vadászpuskatöltényt, továbbá kávét, dohányt és rumos üvegeket. Csak most látták, hogy a ládákon idegen nyelvű felirat van, és most már világossá vált számukra, hogy titkos csempésraktárt fedeztek fel!

Éppoly figyelmesen, mint ahogy felbontották, ismét lezárták a ládákat, csupán a lőporos ládából vett Ivó egy maréknyi lőport. Azután óvatosan kiosontak a barlangból, és gondosan eltüntettek maguk mögött minden nyomot. A barlang előtt, kint a napon leültek és összenéztek.

– Ha mindezt elvihetnénk, meggazdagodnánk! – szólalt meg Mihály.

– Igen, igazi csempésraktár! – állapította meg Ivó. – Kitűnő rejtekhely. A tenger irányából senki sem veheti észre a

barlang bejáratát.

– És most mitévők legyünk? – kérdezte gondterhelten Mihály.

Ivó is megfeszültén töprengett, és mindketten megfeledeztek a szomjúságról. Környes-körül csak a messzi tengersík vakított, sehol sem látszott egyetlen vitorla sem. Ivónak eszébe jutott a motoros vitorlášhajó, amelyet a vihar idején látott. Most jutott csak eszébe, hogy szabálytalanul, fényjelek nélkül úszott. Ekkor társaik kiáltozását hallották, és nekiiramodtak teljes erejükből. Péter szaladt feljük, arca csak úgy sugárzott az örömtől:

– Ott messze egy nagy vitorlást láttam. Tisztán hallottam a motor zúgását. Aztán eltűnt a mögött a sziget mögött.

Mindannyiukat átjárta az öröm, hogy hamarosan megmenekülnek. Feri is ott sántikált a *Sirály* körül. Leültek ebédelni, és tanácskozást tartottak. Az ebédet jó étvágygal fogyasztották, és ha nem szomorkodtak volna két társuk miatt, még több reménykedéssel várják e kaland örömteli befejezését. Érezték, hogy valamit tenniük kell.

Ivó a *Sirály* belsejében minden régi vászondarabkát összeszedett, széthasogatták kabátjaikat is, majd Péter és Feri szorgalmasan nekiláttak a vitorlavászon varrásához. Cérnájuk és tűjük volt elegendő, mert elindulásuk előtt mindenre gondoltak. Mihály evezőkből új árbockeresztet készített, Ivó pedig azt a két sziklát tanulmányozta, amelyek elzárták a *Sirály* útját a tenger, irányába. Csakhamar megállapította, hogy azt a két sziklát el kell tüntetniük. Lőporuk van elég! Ha szükség volna rá, akár az egész szigetet is a levegőbe röpíthetnék!

Így talált rájuk az este. Az volt a legrosszabb, hogy víz nélkül maradtak. Ha valami forrásra bukkannának, akár néhány hetet is itt tölthetnének ezen a szigeten, így azonban sietniük kell, és mielőbb alkalmassá kell tenniük a *Sirályt*, hogy ismét háttára vehesse őket.

Amikor a nap lassan aláhanyatlott a tengerbe; mindannyian kiültek a partra, és a vöröslő ég alj at figyelték, amely ott húzódott a tenger fölött.

Hol lehetnek társaik?

– Hej Jure meg Pityu! – sóhajtott fel Ivó. – Hol lehettek? A tengerbe vesztetek? Vagy talán mégis megmenekültetek, s most valahol egy ilyen sziklás szigeten várakoztok?

Fejét tenyerébe hajtotta, miközben szívét keserűség szorongatta. Eljött az éj, és még szomorúbbakká váltak, végül a kétségbeesés lett rajtuk úrrá.

– Mit gondolhat szegény anyám – sopánkodott Feri –, mit gondolhat az én jó anyám? Most egész biztosan miértünk imádkoznak, mert azt gondolják, hogy elnyelt bennünket a tenger.

– Az én apám meg – kesergett Péter – bizonyára vesszővel várt otthon. Azután, hogy nem jöttem, a vesszőt a sarokba dobta, és gyertyát gyújtott...

Ivónak elszorult a szíve. Mindez súlyos vádként érte, és ha társai valóban a tengerbe fúltak, azoknak a halála is az ő lelkiismeretét terheli majd... Ebben a pillanatban messze benn a tengerben fehér vitorlákat vett észre, s úgy tűnt neki, hogy motor zúgását hallja. Talpra ugrott... De már csak azt látta, hogy egy hajó távolodik. Még megfigyelhette, hogy kibontják a vitorlavásznakat, mert szél kerekedett, a hajó motorja elhallgatott, és a vitorlás ismét eltűnt a távoli sziklás sziget mögött.

Összebújtak a szikla tövében, hogy átaludjak az éjszakát. Csendes, langyos éj borult fölējük. Sokáig nem tudtak elaludni. Ivó éjfél tájban hirtelen felrezzent. Úgy tűnt neki, hogy fojtott motorzúgást hall. Fölkelt, és leszaladt a partra. Megerőltette a szemét és egy nagy vitorlášhajó körvonalait látta, amely egyetlen lámpafény nélkül ott úszott el a sziget mellett, és épp északi irányba fordult.

Ivó felkapaszkodott arra a csúcsra, ahonnan jól megfigyelhette, hogy a vitorlášhajó ott áll meg közvetlenül a barlang

bejáratánál. A hajósok csónakokat bocsátottak a tengerre, s csakhamar a barlang felé eveztek. Fokról fokra haladtak a szirtek között. A csónak színültig volt rakva teherrel. Négy ember lépett ki belőle, és a sekély vízben gázolva becipeltek súlyos terhüket a barlangba. A csónak négy fordulót tett a hajóig meg vissza. Azután beemelték a hajóba, a motor dolgozni kezdett, és a vitorlás újra eltűnt.

Ivó elgondolkozva tért vissza kis táborukba. Többé nem jött álom a szemére. Száz meg száz gondolat fordult meg a fejében, de egyiket sem találta megfelelőnek. Érezte, hogy mindenképpen meg kell beszélnie a dolgot társaival. Úgy tűnt neki, hogy ezeknek a csempészeknek sok-sok közük van az ő hajótörésükhöz, és állandóan arról a barlangról gondolkodott.

Semmi kétség; a csempészet igen elterjedt ezen a tájon. Olyan árut szállítanak egyesek hajóikon, amelyekre egyébként nagy vámot kell fizetni, s a rejtett árukon sok pénzt keresnek. Gyakran hallotta, hogy ez veszélyes foglalkozás, és hogy sokan fejükkel fizettek érte, de a nagy kereset reménye újabb és újabb kalandorokat készítet csempészkedésre. Miután társai fölkeltek, Ivó elmondta neki elgondolását:

– Most mindjárt levegőbe röptjük ezt a két sziklát, csakhogy a *Sirályt* a tengerbe tudjuk vontatni, azután besietünk a barlangba. Felrakjuk a ládákat a hajóra, és elvisszük a városba, ott aztán átadjuk a hatóságnak. Egész biztosan szép jutalmat kapunk majd.

Mindannyian lelkesedéssel fogadták Ivó javaslatát. Csak lennének már minél előbb a *Sirályon*, és mehetnének már hazafelé!

A hajócskát egy nagy kőrakással zárták el, nehogy megsérüljön, amikor felrobbantják azt a két sziklát. A szikla hasadékaiba Ivó puskaport töltött. Gyújtózsínorként egy zsineget használt, amelyet előbb olajba mártott. Miután mindannyian fedezéket kerestek maguknak, meggyújtotta a zsineget, és ő is elrejtőzött. Csakhamar felhangzott a dörrenés,

és a szikla úgy szétmállott, mintha agyagból lett volna. Aztán a másik sziklát vették sorra. Majd fokról fokra, minden erejüket megfeszítve, s csak pillanatnyi szüneteket tartva, a *Sirályt* bevontatták-a vízbe.

Hej, de nagy volt az örömük! Amilyen gyorsan csak tehették, minden vagyontárukat behordták a hajóra. Toldott-foldott vitorlavásznukat kifeszítették, és csodák csodája, a szél belekapott. Igaz, sokkal kisebb vitorla volt a réginél, nem is kezelhették olyan könnyen, mint amazt, de azért megtette. A tenger tükörsima volt, s a felkelő napnak már érezhető volt a melege. Lassacskán körülhajózták a szigetet. Déltájban lehorgonyoztak a barlang bejáratánál. Mihály fölkapaszkodott a sziget csúcsára, hogy ellenőrizze a csempészek vitorlását, a többiek pedig egy keskeny öbölbe vontatták a *Sirályt*, beugráltak a sekély vízbe, és a barlang felé tartottak.

Alig kezdtek el rakodni, Mihály máris futott megfigyelőhelyéről, és lihegve kiáltotta:

- Egy kétárbocos vitorlás! Fehér vitorlákat látok!

HARC A CSEMPÉSZEKKEL

Mihály nem tévedett: Az *Üstökös* nevű motoros vitorlást látta. A hajó déligyümölcsöt szállított Olaszországból, Splitbe. E dalmát városban szabad kikötőjük volt az olasz parasztoznak, és joguk volt értékesíteni árujukat. A vitorlásnak négyfőnyi legénysége volt, és szélcsend idején egy erős motor hajtotta.

Azon a viharos éjszakán, amikor a *Sirály* zátonyra futott, épp a barlang irányából tartott a nyílt tenger felé. A vihar épp kapóra jött nekik, mert noha az *Üstökös* éppúgy festett, mint egy igazi kereskedelmi vitorlás, valójában hamisítatlan csempészhajó volt, és mind a négy tengerész hétpróbás csempésznek számított, akik az ördögtől sem tartottak. No de nézzünk csak körül ennek a vitorlásnak a fedélzetén.

Nagyszerű, tágas hajócska volt. Két erős árboca a magasba nyúlt, a fedélzet alatt húzódott az áruraktár, és akár nyolc vagon árut is befogadott. A tengerészeknek két kabinjuk volt. Valahányszor a hajó Olaszországból jött, itt úszott el e szigetek mellett, kirakták a csempészárut a barlangba, majd egyszerű kereskedelmi vitorlásként folytatta útját Split irányába. Ott értesítették cinkostársaikat, és azok apró vitorlásaikon szét-hordták a csempészárut a tengerparti helyiségekbe.

Az Üstökösről e percekben éberén figyelték a szigetet. Egy izmos, bajusztalan ember távcsövével állandóan a tengersíkot kémlelte maga körül. A motornál egy forradásos homlokú, furcsa ember ült; a másik kettő pedig gondtalanul üldögélt a fedélzetén, és beszélgettek. A forradásos homlokú épp odalépett hozzájuk, és megkérdezte:

– És azzal a két kölyökkel ott lenn, mit tegyünk?

– Vigye el őket az ördög! – válaszolt sötéten amaz. – Még csak épp ez hiányzott. Mondd: jól bezártad őket? Nem tudnak kijönni?

– Ne félj semmit – felelte a forradásos ember. – Olyan kimerültek, hogy most csak alszanak. Mégiscsak különös: valami *Sirály*ről meg a társaikról beszélnek, és általában úgy tűnik, átkozottul bonyolult ez az egész dolog.

Az öreg, sima képű tengerész hirtelen elugrott, a hajókorláttól. Szelíd arcán szigorú vonások rajzolódtak ki, amikor felkiáltott:

– Átkozott dolog! Vitorlás van a barlangnál!

– Ni, csakugyan! – szólt nyugodtan a forradásos.

– Lehet, hogy a mieink! - De ő is elsápadt, mert cinkostársaik vitorlása, amellyel ide jártak az áruért, nagyobb volt ennél, és annak a vitorlavászna vörös volt,

– Elárultak bennünket! – kiáltott fel a sima képű, majd leszaladt a hajó gyomrába, és egy puskát hozott magával.

– Megállj! – dörrent rá a gépész, vagyis a forradásos. – Sehol egy teremtet lélek.

A kormányos megfordította a vitorlást, mintha a sziget mentén akarna haladni. A sima képű odament a vitorlás végébe, és figyelni kezdett. Két gyereket vett észre. Ivó és Feri volt. Épp abban a pillanatban siettek oda, amikor Mihály figyelmeztetett a vitorlásra. Ivó azonnal megismerte a vitorlást árbocáról és széles törzséről. Igen, ez volt az, amelyik az éjszaka folyamán hozta a csempészárut.

Az *Üstökös* sima képű hajósa váratlanul felkiáltott:

– Hisz ezek mindnyájan gyerekek! No hiszen szép! Talán csak nem azok a semmirekellők, akikről az a két gyerek mesélt, amikor kihúztuk őket a tengerből? Üssünk rajtuk! Úgy összefogdossuk őket, mint a nyulakat.

És azonnal elrendelte, hogy a hajó ússzék a part irányába.

A gyerekek közben visszahúzódtak a barlangba, és nagy rettegés lett rajtuk úrrá. Ide-oda bolyongtak a barlang homályában, egymásba ütköztek, megpróbálták felkúszni a meredek

sziklafalon, topogtak az alacsony vízben, és hasztalan kerestek valami nagyobbacska sziklaüreget, amelyben elrejtőzhetnek volna. Még maga Ivó sem talált magára ebben a zűrzavarban. Megpróbálta megnyugtatni társait, de minden olyan gyorsan következett, hogy nem jutott ideje semmi okosat kitalálni. És még mielőtt magukhoz térhetek volna a félelemtől, három felfegyverzett ember állt ott a barlang előtt. Itt, a félhomályban olyanok voltak, mint az igazi tengeri kalózok. A csupaszképű felemelte puskáját, és feldördült a hangja:

– Mit kerestek itt, semmirekellők?!

A gyerekek megdermedtek a rettegéstől; valamelyikük felnyöszörgött, és csakhogy el nem sírta magát kétségbeesésében. Ámde Ivó csakhamar összeszedte magát és megszólalt:

– A vihar éjnek idején erre a szigetre vetett bennünket. Ivóvíz keresés közben rátaláltunk erre a barlangra. Azt hittem, hogy csempészek elhagyatott raktárára találtunk.

Az emberek összenéztek. Felfedezték őket! Rövid hadi-

tanács után megparancsolták a gyerekeknek, hogy menjenek be a csónakba, majd eleveztek velük az *Üstökös*re. Maguk után vontatták a *Sirályt* is, és odakötötték az ő hajójukhoz. Miután a gyerekek feljutottak a fedélzetre, felsorakoztatták őket az árbocrúdnál, és a csupasz képű, akit Lorenzónak hívtak, és aki nyilvánvalóan e csempésztársaság vezére volt, elébük toppant rájuk szegzett fegyverével, és felharsant a hangja:

– Végetek van! Csak azt nem értem, miféle ördög hozott ide benneteket?!

– Nem a mi akaratunk volt, hogy a szigetre jöjjünk – szólt Ivó. – Nem állhattunk ellent a viharoknak! Két társunkat is elveszítettük – tette hozzá leverten.

– Adjátok vissza a mi *Sirályunkat* – kérlelte őket Mihály –, és mondjátok meg, milyen irányba hajózzunk, hogy hazatérhessünk!

— Talán azért, hogy följelentsetek bennünket?!

A gépész, aki ott ült a motornál, alighanem a legfontosabb személy volt a vitorlásán. Most odalépett a sima képűhöz, és csendesen, nyugodtan így szólt:

– Lám, most már nyilvánvaló az, amit a *Sirályról* mesélt az a két kölyök, akiket kihúztunk a vízből.

A fiúkat felbátorította a váratlan öröm és reménykedés.

– Mikor mentették meg őket? – kiáltott fel Ivó.

– Az elmúlt éjjel – felelte a gépész. – Itt lenn pihennek.

Mihelyt a gyerekek meghallották ezt az örömhírt, megfeledkeztek a nagy veszélyről, és csak valami feszítő öröm fogta el őket. Azonban Ánte, a forradásos homlokú gépész így szólt:

– Most nincs helye semmiféle beszélgetésnek. Bármely pillanatban rajtunk üthet valaki. A gyerekeket bezárjuk a fedélzet alá, és azonnal megyünk az áruért!

Na lám csak! A csupasz képű nem is gondolt erre! Bezárták őket az egyik kabinba a fedélzet alatt, ahol gyümölcsöt tartottak. Itt tartózkodott Jure és Pityu. Micsoda viszontlátás!

Noha cérnaszálon függött a sorsuk, most, hogy együtt voltak ismét, már nagyobb biztonságban érezték magukat, mint azelőtt. Ismét együtt volt a *Kék Sirály* egész csapata! Miután túl voltak az izgalmas viszontlátás első percein, Jure elmesélte azoknak is, hogyan mentette meg őket az *Üstökös*. Egy hatalmas hullám leseperte őket a *Sirály* fedélzetéről, és a másik sziget felé sodorta mindkettőjüket. Szerencsájukra egy kiálló szirt állta útjukat, abba fogóztak, és ez mentette meg őket a pusztulástól. Mielőtt még megvirradt volna, egy vitorlást pillantottak meg, amely irányukba tartott. Teli torokból kiáltozni kezdtek, és az *Üstökös* emberei csakhamar felfigyeltek rájuk. Csónakot bocsátottak le a vízre, és felhúzták őket a fedélzetre. Adtak nekik enni, inni, egész idő alatt a fedélzeten maradtak, tegnap este pedig ide zárták be őket. De most együtt vannak, ez fontos, és Ivó feszülten gondolkozott, hogyan kecmereghetnének ki ebből a nehéz helyzetből.

Figyelmesen tanulmányozni kezdte a kabin falait, amelyek közé be voltak zárva. Az erős deszkafalak több mint két méter magasak voltak, s miközben Mihály vállára feltornászva magát, a szoba mennyezetét tapogatta, egy ajtóra bukkant, amely felfelé nyílt, és a helyiség szellőztetésére szolgált. Itt, a mennyezet alatt most egész kivehetően hallatszott a tengerészek beszélgetése a fedélzeten. Felismerte Lorenzo hangját:

– A gyerekeknek nem szabad visszatérniük, mert különben végünk. Elmondanának mindent a rejtkehelyünkről, és így elárulnának bennünket. Mi lenne, ha behajóznánk egy kicsit a vízre, és a tengerbe dobálnánk őket?

– Legyél mégiscsak ember! – szállt vele szembe Ánte. – Ha t ember elpusztítását hogy tudnád lelkedre venni? Hát nem elég, hogy már kettő? ...

– Ne emlegesd állandóan azt a két embert! Minek gondolsz rájuk állandóan?! Védekeztünk, és mit tehetünk róla, hogy harc közben megöltük őket? – korholta Lorenzo.

– De gondold csak el: megölni hat embert, hat ártatlan gyereket! Nem és nem! – ellenkezett Ánte.

– De az ördögbe is, hisz különben elárulnak bennünket! – fakadt ki a kegyetlen Lorenzo. – Senki sem tudott erről a mi nagyszerű rejték helyünkről. Most pedig ... vagy mi, vagy ők. Meg kell semmisítenünk őket, más választásunk nincsen!

Fojtott csend. Valamivel később egyikük így szólt:

– Ki kell lyukasztanunk a hajójukat is, és el kell sülyesztenünk, hogy eltöröljünk utánuk minden nyomot.

Ekkor felugrott a csupasz képű Lorenzo, és így kiáltott fel:

– Tudom már! Úgy fogunk cselekedni, hogy a kecske is jóllakjék, és a káposzta is megmaradjon. A gyerekeket mindenféleképp meg kell semmisítenünk! Hogyha a tengerbe vetnénk őket, a mi Ánténk felkötné magát lelkiismeretfurdalásában, hahaha! Nemsokára elhajózunk Bariba, ott ismerek egy arabot, aki titkos rabszolgakereskedelemmel foglalkozik. Eladjuk őket neki, és ez a mi tisztességes atyafink eljuttatja majd őket Ázsiába. A gyerekek is élve ma radnak, és a mi markunkat is szép összegecske üti! Ami pedig a legfontosabb, megmarad a rejték helyünk!

– De hiszen ez rosszabb, mint a halál! – szörnyedt el Ánte, a gépész.

– Akkor szavazzunk! – recsegte a kegyetlen Lorenzo. – A halál vagy Ázsia? ...

– Ázsia! - kiáltottak fel mind a hárman, de a gépész nem szólalt.

– Most pedig gyerünk a csónakba, és menjünk az áruért! - vezényelt a vezér. - Te pedig, Ánte, őrizd a gyerekeket és a hajót. Egy jó óra múlva elvégezzük a munkát. Ha észreveszel valamiféle hajót, puskalövessel figyelmeztess bennünket! A motort mindenestre gyújtsd be.

Ivó hallotta, amint hárman csónakba szálltak, az evező-csapásokból pedig megállapította, hogy a barlang irányába tartanak. Hallotta a gépész lépteit is meg a motor halk berregését. Csak annyit várt, míg azok hárman, számítása szerint, nem jutottak el a barlangig. Kiszámította azt is, hogy legalább fél órára van szükségük, amíg egy fordulót tesznek

árujkkal. A padlóra ugrott, és merész ötlet villant fel benne. Társai valamennyien reszkettek a félelemtől, és jajongtak: – Megölnék bennünket, jaj jaj... végünk van, jaj, jaj!...

Ivó magához intette Mihályt, és elmondta neki, mit szándékozik tenni. Tudta, hogy mindannyiuk élete hajszálon függ. Hogyha terve sikerül, talán még megmenekülnek. Ha nem sikerül? így is, úgy is pusztulásra vannak ítélve! Tudatában volt annak, hogy saját életét is kockára kell tennie, hogy legalább társait megmenthesse. Azok az ő révén jutottak ebbe a kegyetlen helyzetbe. óvatosan kihúzott két erős tölgyfadorongot, amelyekkel a gyümölcspolc volt alátámasztva. Az egyiket odanyújtotta Mihálynak.

Péter és Mihály a falhoz lapultak. Ivó felkapaszkodott Péter vállára. Hallgatózott. Léptek nem hallatszottak, csupán a motor halk berregése, amely a vitorlás végében volt. Lassan, egész óvatosan egy kicsit fölemelte a csapóajtót. Látta, hogy a gépész, háttal a szigetnek, ott áll a korlátnál, szívja pipáját, és elnéz a tenger felett. Ivó, most lassan, kisebb szüneteket tartva, felemelte a csapóajtót. Szíve majd kiugrott helyéből. Látta, hogy az árbocrúdhhoz puska van támasztva, a gépész pedig teljesen belefeledkezett a tenger szemlélésébe, s időnként nézett csak körül.

A csapóajtó végül teljesen felnyílt. Ivó meglökte Mihályt, és az a kezébe nyomta a tölgyfadorongot. Ivó figyelmesen kinyújtotta a fedélzetre. Majd minden erejét megfeszítve felkapaszkodott, s közben Mihály lábánál fogva segítette feljutni.

Ivó gyorsan felkapta a tölgyfabotot, villámsebessen ott termett a korlátnál, a bot meglendült a kezében, és lecsapott vele a gépészre. Az ütés igen súlyos volt. A gépész a fejéhez kapott, a pipa kihullt a szájából, a lába megroggyant, és elterült pissenés nélkül. Ott volt már Mihály is, de akkor már nem volt rá szükség. Ivó a barlang irányába kémlelt. Megpillantotta a három tengerészt, akik éppen a barlangba igyekeztek az áruért. Odarohant a motorhoz, Mihály pedig

erős kötelekkel megkötözte a gépész kezét és lábát, majd a kormányhoz ugrott.

Mi sem volt könnyebb, mint működésbe hozni a már begyújtott motort. Szilárdan megmarkolta az indítókart, és bekapcsolta az első sebességbe. A motor felpöfögött, a víz habzani kezdett a vitorlás végében, és az *Üstökös* siklani kezdett a vízen. Mind gyorsabban ... Ekkor Ivó megpillantotta a barlangból előrohanó csempészeket, akik kiáltozni kezdtek.

Ivó és Mihály ott álltak a korlátnál, és integettek nekik. Büszkén állt ott a két gyerek, és a szívük majd kiugrott helyéből az örömtől.

Miután a csempészek látták, hogy a gyerekek elrabolják a hajót, fölemelték puskáikat, céloztak – ám a gyerekek már hasra vetették magukat, és a golyók messze fölöttük füttyültek el. A csempészek csónakba ugrottak, de az színültig volt rakva ládákkal. Zavarukban nem tudták, mit tegyenek. Végül is kidobálták a ládákat, evezőt ragadtak, de már késő volt. Vad haragjukban lövöldözni kezdtek a vitorlás után, amely távolodóban volt. Tulajdon vitorlásuk távozását kellett végignézniük. A hajó merész kanyart tett a sziget körül, a motor berregése pedig messze elhallatszott a tenger sima felszíne felett.

Lorenzo dühében a haját tépdeste, és mérgében kiáltozott, szitkozódott. Visszafelé eveztek a sziget felé. Lorenzo a partra ugrott, és szikláról sziklára szökdellve feljutott a csúcsra. Már csak azt látta, amint az *Üstökös* a másik sziklás sziget irányába úszik, öklével dühösen fenyegetőzni kezdett, a fogát csikorgatta, és vad haraggal tért vissza társaihoz, akik ott gyülekeztek a barlang előtt.

A nap éppen hanyatlóban volt.

A sziget fölött feszülő csendben időről időre felhangzott még a távoli motorzúgás, majd az is végképp elenyészett a messzeségben.

A FOGOLY

Ez alatt a többiek is előjöttek a félhomályos fogdából. Még most is nagyon ijedtek voltak, és álmélkodva kérdezték maguktól, hogy mi történt. Az *Üstökös* vígan úszott a két szigetet elválasztó keskeny csatornán keresztül, s Ivó még mindig sápadtan, de örömmel állt ott az árboc tövében, miközben apró verejtékcseppek gyöngyöztek a homlokán.

Micsoda nagy hajó!... S milyen nagyszerű fiatal tengerészek!

Mihály ügyesen kormányzott. A kormánykerék engedelmesen fordult jobbra-balra, ám látszólag céltalanul.

Az eszméletét veszített gépészt bevitték a kabinba, és ágyba fektették. Halottsápadt volt, s Ivó föléje hajolt, hogy meghallgassa lélegzetét. Mi lesz, ha meghal? Ez a gondolat nyugtalan, keserves érzéssel töltötte el a fiút. Állandóan vizes ruhával törölgette a fejét, és mindent megtett, hogy magához térítse.

Fenn a fedélzeten mindenkinek kiadta, mit dolgozzék. Persze nem volt valami sok munka. A hajót valójában a motor hajtotta, de senki sem tudta, hogyan kell kezelni. Így hát úgy gondolták, hadd berregjék, amíg erejéből futja!

Majd ha megszűnik dolgozni, kibontják a vitorlavásznakat. Hej azok a vitorlák! Minden másként van itt, mint a *Sirályon*. Itt van nagy vitorla, keresztvitorla, segédvitorla, mennyi sok kötél, lánc – szinte alig tudsz eligazodni köztük. Éjszakának idején mégsem merészkedtek tovább hajózni. A motor, mintha csak tudta volna, megállt. Elővigyázatosságból már jó előre előkészítették az összes vitorlát, és most, hogy felhúzták őket, mindannyiuknak akadt bőven dolga. De vajon hol, merre

vannak?

Vajon messze vannak még otthonuktól?

Mihály és Ivó északkeleti irány helyett északnak tartottak, és így tudtuk nélkül épp ellenkező irányba hajóztak. Alkonyat-tájt egy magas, erősen tagolt szigetet vettek észre. A feléjük eső oldala kihaltan látszott. Elhatározták mégis, hogy kiköt- nek itt a parton, és bevárják a reggelt. Egy szélvédett helyet kerestek, az *Üstökös* orrát alkalmi kikötőjük felé irányították, ledobták a horgonyt. A lánc hatalmas zajt csapott. Kötelek segítségével még jól odaerősítették a hajót a sziklához, azután fellélegeztek.

Péter vacsorát készített. Fenn a tetőn volt egy tűzhely, lent a fedélzet alatt pedig rábukkant egy jól felszerelt élestartár. Kítűnő kukoricamálét készített nekik, és vágott mindany- nyiuknak egy jókora darab húst. Mindannyian jókedvűek voltak.

– Hohó – kiáltotta Jure -, ez aztán igen!

– Azt meghiszem! – toldotta meg Feri. – Igazi kalózok vagyunk. Hogy fognak bennünket bámulni, barátocskám!

– Engem csak egy dolog bánt – magyarázta Pityu – még- pedig az, hogy senki egy betűt sem fog hinni az egészből.

– De még mennyire, hogy hiszik majd! – feszített Mihály. – Hogyha az *Üstökös*szel odaállítunk eléjük, és megmutatjuk nekik a foglyunkat, még mennyire, hogy elhiszik majd! Csak attól félek, hogy apám alaposan elagyabugyál, amiért ilyen sokáig oda voltam.

– Az már igaz – nevetett Péter. – A fejemet adom, hogy a mi öregjeink közül még senkinek a lába nem taposott ilyen hajófedélzetet.

Így beszélgettek, majd lefeküdtek fáradtan, de örömmel a szívükben, s olyan büszkék voltak a kalandos élményeikre, hogy csaknem világgá kiabáltak. Jaj, bárcsak minél előbb hazaérnének!

Egyedül Ivó nem tért nyugovóra. Lámpát gyújtott, és lement a kabinba, hogy megnézze *Ántét*. Az egy pillanatra

magához tért, majd ismét elvesztette eszméletét. Láztól remegett. Sápadt volt... Ivó borsódzó háttal hallgatta azokat a szavakat, melyeket Ánte oly gyakran megismételt:

„Ez gyilkosság... Emberek, ne löjtek!”

Nem sokkal később valamivel nyugodtabban beszélt, de a halálverejték minduntalan előntötte. Éjfél tájban mégis teljesen magához tért. Zavartan nézett szét maga körül, ki akart ugrani az ágyból, de észre kellett vennie, hogy meg van kötözve. Lassanként minden eszébe jutott. Ivó azonnal felébresztette Mihályt. Most mindketten elébe álltak, s amikor a gépész rájuk ismert, felfogta, milyen helyzetbe került.

– Hol vagyok? – suttogta. – Miért vagyok megkötözve? – Semmiként sem fért a fejébe, hogy épp ez a két gyerek tartja fogságban, akik maguk is be voltak zárva a fedélzet alatt.

– A mi foglyunk vagy – válaszolta higgadtan Ivó. – El akartatok bennünket szállítani Ázsiába, és mi megelőztünk benneteket. Most mi viszünk el téged ellenkező irányba.

– Kölyök, fogd be a szádat!... – merevedett meg dühösen az ember, de csakhamar felengedett. Kiáltozzék? Talán hogy még nagyobb szegyenbe hozza magát? Hát nem elég nagy szegyen az, hogy ezek a semmirekellők leütötték és megkötözték? Megnyugodott, és úgy kérdezte:

– Hol vannak a társaim?

– Otthagytuk őket a szigeten. Valahogy majd megmenekülnek a csónakukon! – válaszolták, majd röviden elmesélték, mi történt.

A gépészt nagyon meglepte ezeknek a gyerekeknek a komolysága, s valami zavart mosollyal arra kérte őket:

– Hozzatok már egy pohár bort, gyerekek!

Mihály elugrott az éléskamrába, ahol a borostömlőt tartották, és csakhamar visszatért. A fogoly szomjasan hajtotta fel a kapott bort, felemelte fejét, szomorkás pillantást vetett kötelekeire, majd a két gyerekre, és görcsös remegés futott kérészül rajta. Ezt legyúrta magában, megpróbált elmosolyodni, majd magába szállva így szólt:

– Jó éjszakát, gyermekeim. Talán soha nem volt még olyan nyugodt álmodom, mint amilyen most lesz.

Féjét lehajtotta fekhelyén, lehunyta szemét, és talán úgy is aludt el, amint mondta. Egyenletesen lélegzett, és arcán nyugalom tükröződött. A két fiú meglepetten nézett össze, aztán kivitték a lámpát, bezárták maguk mögött a kabin ajtaját, és elmentek egy kis fölfedező útra a hajón. Társaik édes, mély áloinba merültek. Csak Pityu kiáltotta oda nekik őrhelyéről:

– Minden rendben!

Ivó és Mihály lementek a raktárba. Említés történt már róla, hogy az *Üstökös* Olaszországból déligyümölcsöt szállított Splitbe. Soha senki nem hitte volna, hogy a hajó egy titkos csempészbandának a kezében van. S erről Ivó és Mihály csakhamar meggyőződtek. Lenn a déligyümölcs raktára alatt még egy osztály húzódott. Ez telis-teli volt olyan ládákkal, amelyeneket a barlangban láttak. Hatalmas raktárnak tűnt, talán több ezer kilogrammnyi csempészárut is felhalmoztak itt. Valóságos kincstár volt. Találtak néhány puskát és egy kisebb töltényládát. Hát igen: a csempészek mindig fegyvert hordanak tengeri útjaikon, mert egyiküknek sincs kedve a hatóság kezére kerülni, s olykor valóságos harc alakul ki a csempészek és az őrség között. Már hajnalodott, és az egész legénység talpon volt, tehát tovább kellett hajózniuk. De hova? Melyik irányba? Hol vannak? Merre forduljanak? Ivó úgy gondolta, hogy kifaggyatja majd valamiként a gépészt. Az ügyesen tájékozódik a tengeren, talán csak mond majd nekik valamit ...

A fogoly is ébren volt már lenn a kabinban. Nem éppen barátságos, szakállas arca nyugodt kifejezést öltött, és épen maradt fél szeméből titokzatos fény sugárzott. Mivel úgy, megkötözve nem kelhetett fel, a hátán feküdt, hunyorítás nélkül bámulta a mennyezetet, miközben a kerek hajóablakon át behallatszott a hajó bordáit paskoló hullámok tompa hangja. Nyilván szörnyű vívódás játszódott le benne. Jóllehet azért, mert meg volt kötözve, és valójában igazi fogoly volt; meg aztán e váratlan fordulat miatt valami nyilván összedőlt benne;

úgy tűnt, hogy a fedélzeten elszenvedett súlyos ütés óta egész lényében megváltozott, kijózanodott. Érezte, hogy valami összeomlik lassan bensejében, s úgyszólván már önmagára sem tudott ráismerni. Noha most is szüntelenül törte a fejét, minduntalanul visszakanyarodott ahhoz a perchez, amikor azt a sorsdöntő ütést kapta, s azt találta a legfurcsábbnak, hogy egyáltalán nem nyugtalankodik, nem dühös, és nem is haragszik ezekre a gyerekekre, akik így ellátták a baját.

Ötvenéves vagy annál valamivel fiatalabb ember volt. Hom-lokát hatalmas, mély forradás szántotta végig, és mintha az orra is valami iszonyatos ütéstől lett volna tömpe, úgyhogy egész megjelenése ijesztő volt.

Ivó benyitott hozzá, és forró teát kínált neki. ő is nehéz harcot vívott önmagával. Szívesen elvagdosta volna a köteleket, de ezt mégsem tehette, mert erősnek látszott az ember, mint a medve. Épp ezért jobbnak találták, ha úgy etetik, mint a karon ülő gyermeket. Pedig a gépészt tapasztalt tengerésznek tartották, és így sóhajtoztak: Milyen kár!

– Mit akarsz velem tenni? – kérdezte Ánte.

– A hajót, a rakományt és téged elviszünk az első városba, és így, ahogy vagy, átadunk a hatóságnak – szólt határozottan Ivó.

Ánte hallgatott, kíváncsian méregette az elszánt gyereket, majd sietve így szólt:

– Bátor gyerek vagy! De mondd meg nekem, mi szél hozott téged és társaidat ezekre a vizekre azon a lélekvesztőn? Elszöktetek talán otthonról? Kedvetek szottyant egy kis Robinzon-életre?

Ivó letette csészéjét, leült egy székre, és komolyan így válaszolt:

– Sem egyikről, sem a másikról nincs szó! Én és társaim megalakítottuk a *Kék Sirály* csapatát. Elhatároztuk, hogy együtt élünk és dolgozunk. Szeretnénk komoly, nagyszerű halászok lenni. Amikor az én apám visszatért Brazíliából a Sirály-szigetre, azt magyarázta a halászoknak, hogy csak a

közös munkának van értelme, és hogy minden halásznak társulnia kell. Mert nyilván száz kéz többet végez kettőnél...

És Ivó lassan elmesélte szerencsétlen édesapja egész élet-történetét, a *Kék Sirály* esetét, egészen addig az ütésig, amellyel eszméletlenné tették foglyukat.

Ánte mozdulatlanul hallgatta. Majd amikor arról a pénzről hallott, amelyet a fiú édesapja kártyán veszített, a gépész feltűnően elsápadt, épen maradt fél szeme kidülledt, s mintha jelenést látna maga előtt, összerázkódott és felsóhajtott. S miután Ivó azt is elmondta, hogyan üzték el a szigetről édesapját, Ánte szája széle megremegett, homlokán az a forradás mintha elsötétült volna, és az ember nagy kinnal-keservvel a fal felé fordult.

– Így történt aztán, hogy apám sok-sok esztendő múltán hazatért. De csak meghalni jött haza. Túlságosan megviselték a szenvedések és a lelkiismeretfurdalás, semhogy tovább élhetett volna. A *Kék Sirályt* és szép, nemes elgondolását hagyta nekem örökül. Összeszedtem a gyerekeket a halásztelepen, és elhatároztam, hogy megszervezem őket erre a közös munkára. Úgy képzeltem el, hogy mindnyájan egyenlők vagyunk a munkában, és ez a legszebb. Most még gyerekek vagyunk, de ifjakká nővünk, és egyszer majd erős emberek leszünk: A mi csapatunk egyszer még megmutathatja, mi mindent lehet elérni közös munkával. Hiszem, hogyha úgy összetartunk, mint eddig, nemsokára nagyobb hajónk lesz, akkor aztán könnyen kiúszhatunk a nyílt tengerre, ahol a halászat kifizetődőbb. És mindazok, akik tisztességesen szeretnének dolgozni, bátran hozzánk társulhatnak. Úgy képzeltem el, hogy köztünk nem lesz semmiféle irigység, mert mindannyian egyformán dolgozunk, és egyformán is élvezzük munkánk eredményét. Ó, az én apám olyan szépen elgondolta ezt!

A gépész ismét Ivó felé fordult. Egészen megváltozott, s amikor megszólalt, hangja jóságosnak, kedvesnek tűnt:

– Gyermekem, kedves gyermekem! – suttogta...– Ha most

a kezeim szabadok volnának, megölelnék ... Ó, milyen furcsa a mi életünk! Miféle csodálatos eset ez... Hogy is mondtad? Apádat elűzték a szigetről, és meghalt?... Ó, istenem, tudod-e, hogy én vagyok ezért a bűnös ? ...

Mély reszketés fogta el, a toroka úgy összeszorult, hogy sebzett vadként felnyöszörgött, aztán levetette magát a padlóra, térdre borult, összekötözött karjait Ivó felé nyújtotta:

– Oldozz fel! Szabadíts meg!

És Ánte elterült Ivó lábainál. A fiú megdermedve nézte, nézte, és noha most még nem fejthette meg, mi az oka a gépész nagy-nagy bánatának, lelke mélyéig meg volt hatva. Ezért gondolkodás nélkül kihúzta övéből a kést, és elvágta a fogoly kezén a köteleket. Elszállt minden félelme, amit eddig ez iránt az ember iránt érzett. Ánte lassan feltápáskodott, fölmagasodott Ivó mellett, átölelte, magához vonta, és csak annyit suttogott:

– Én megmentőm, én jótevőm!

Kivette Ivó kezéből a kést, ő maga vagdosta el lábán a köteleket, majd kiegyenesedett, jobbját nyújtotta, és elfúlt hangon így szólt:

– Itt a kezem! A tiéd vagyok! Sehova sem fogok eltűnni. Vezess fel a fedélzetre!

Ivó kinyitotta előtte az ajtót. Amikor a feljáró nyílásában hirtelen megpillantották a gépészt, a gyerekek szétszaladtak, ki merre látott. Azt gondolták, hogy foglyuk kiszabadította magát, most majd kínozni fogja őket, s ez a félelem szinte megdermesztette őket. De mivel nemsokára megpillantották Ivót, és látták, hogy milyen nyugodt az arca, már tudták, hogy ismét valami titokzatos dologról van szó. Ánte csak elmosolyodott, és csendben így szólt:

– Ne féljetek! Senkinek a hajszála sem fog meggörbülni.

Nyugodtan leült az árboc tövében heverő kötélcsomóra, szemét lehunyta, mert a nap erősen tűzött az égről, néhányszor mélyet sóhajtott, mintha nem kapna elég levegőt, majd megtapogatta a zsebét, mintha eszébe jutott volna valami.

– Hol a pipám?

Mihály előhúzta a zsebéből. A gépész csibukja volt, amely akkor esett ki szájából, amikor lerogyott a padlóra. Mihály talált rá és megőrizte.

Ánte hálásan nézett rá, megtömte a pipát, és rágyújtott. Majd csendesen, mintegy önmagának, mesélni kezdett. A gyerekek köréje gyülekeztek, és meglepetve hallgatták, amikor elkezdte élete történetét.

A FOGOLY VALLOMÁSA

– Igen, ezért maradok én veletek, gyerekek ... – kezdte Ánte.
– Az már számomra nem fontos, hogy nem maradhat el a bűnhődés sem. A sors végtelen kegyelmessége vagytok számomra. Az én ifjúságom nem olyan volt, mint a tiétek. A városban éltem. Volt apám, anyám és sok évig jártam iskolába. Hajóskapitány lett belőlem. Csodálkoztok? Igen, épp olyan voltam, olyan hajóstiszt, mint amilyeneket a gőzösökön láthattok; volt szép kék tengerész egyenruhám, a sapkámon aranyozott szalag. Fiatal, szép, vállalkozó szellemű ember voltam. Jó fizetést kaptam. De magával ragadott a mohóság rossz szelleme. A pénz utáni vágy eszemet vette. Meg akartam gazdagodni, nagyon-nagyon gazdag akartam lenni. Kiemelkedni a többiek közül, és erősnek lenni. De tisztességes és becsületes munkával nem lehet meggazdagodni. Úgy éreztem, nem elég, hogy szép vagyok, és jól élek a fizetésemből; azt akartam, hogy sok, nagyon sok pénzem legyen, és parancsolhassak másoknak. Csalni kezdtem. Pontosabban: lelketlenül kezdtem kizsákmányolni a hajóslegényeimet, akiknek a fizetése tízszerese volt az enyémnél. Aztán ivásnak adtam magam, csak hogy elfojtsam magamban a lelkiismeretfurdalást a szándékosan elkövetett bűntettek miatt. Nyomára jöttek csalásaimnak, és elbocsátottak állásomból. Ekkor sem jött meg a jobbik eszem. A városban megismerkedtem azokkal, akiket ti otthagytatok a szigeten. Mindannyian rossz útra tért emberek voltak, mint én. Ők is könnyűszerrel szerettek volna pénzt keresni, és megragadtak, minden alkalmat, csak hogy pénzhez jussanak. Mindannyiuk volt már börtönben

csalás és sikkasztás miatt. Így aztán alakítottam velük egy csempészársaságot. Ehhez a munkához mindenképp szerezni kellett egy nagyobb halászhajót. Mert úgy tűnt nekünk, hogy nem kifizetődő csupán part menti csempészettel foglalkoznunk. Mi nagyobb szabású csempészvállalkozásokba akarunk fogni. A kikötői kocsmában valóságos játéklarangot rendeztünk be. Oda csaltuk el a hajósokat. Ti jól tudjátok, hogy úgyszólván minden tengerész kedveli a szerencsejátékot. Épp ekkor tartózkodott a kikötőben az *Üstökös*. Áruba bocsátották. Sok vevő jelentkezett. Ekkor találkoztunk, Ivó, a te apáddal is. Most már tudom, hogy a te édesapád volt, mert jól leírtad őt. Tisztességtelen módon odacsaltuk közénk, házárdjátékosok közé, mivel megtudtuk, hogy igen sok pénz van nála. És aztán játszani kezdtünk. Titokban egy mérgező folyadékot kevertünk italába. Ez a folyadék teljesen eltompítja a házárdjátékos agyát. A kártyáink is meg voltak jelölve, így hát könnyűszerrel nyertünk. És mielőtt eltelt volna az éjszaka, apád egy garas nélkül maradt. Helyette én vettem meg az *Üstököst*. Ekkor kezdetét vette a kalandos tengeri élet. Ügyesek voltunk. Rajtatok kívül ma sem tudja senki, hogy csempészek vagyunk. Igaz, néhány évig gyanakodtak ránk, de senki sem tudott semmit sem bizonyítani. Csak egyszer tartóztatott fel bennünket a nyílt tengeren a határőrség járőreinek csónakja. Hajónk színültig volt rakva csempészárúval. Elvesztünk volna, hogyha... Azonnal le kellett állítanunk a hajót, mindkét őrt a fedélzetre engedték, s itt aztán megöltük őket... A csónakukat meglékeltek, a két őr holttestét pokrócba varrtuk, súlyokat kötöttünk rájuk, majd a tengerbe vetettük ... Jól emlékszem erre az iszonyatos büntetetre ...

Ánte tenyerébe temette arcát, homlokforradása ismét szeder-jessé vált, és egész testében remegett. Miután magához tért, így folytatta:

– Még akkor elhatározták, hogy megölik az öröket, amikor távolról megpillantottuk a járőrcsónakot. Erélyesen tiltakoztam ez ellen, hiszen nem voltam még annyira elveszett

ember, hogy öltem volna. S lám mégis, most megtörtént.

– E perctől kezdve állandóan szenvedtem. Soha többé nem találtam meg lelki nyugalmamat. Állandóan azok az örök, a halál rettenetétől eltorzult arcok merültek fel előttem, akiket a tengerbe hajítottunk. Állandóan üldözött édesapád emléke, akinek galádul elraboltuk a pénzét.

– Ettől kezdve állandó lelkiismeret-furdalásom volt. Sokszor álltam ott az elhatározás határán: egész életemben büntevő maradjak-e; átadjam-e magam a hatóságnak; vagy végezek magammal. Nem tudtam határozni. Ingadoztam a jó és rossz között, s a büntetéstől való rettegés nem engedett végleg döntenem.

Nem tudhatjátok, gyerekek, milyen öröm volt számomra, hogy kettőtöket megmenthettem a tengerből. Amikor ott láttalak benneteket megmentve a fedélzeten, úgy éreztem, hogy e tetteimmel legalább részben könnyítettem kínzó lelkiismeretemen. Még akkor is, amikor abban a reménytelen

helyzetbe sodortatok bennünket, magamban elhatároztam, hogy megmentelek benneteket. Lorenzónak az a szándéka, hogy elad benneteket az arabnak, embertelennek tűnt számomra, de hallgattam, miközben azon törtem a fejem, hogyan szabadíthatnák meg benneteket. Lehet, hogy emiatt összevesztem volna bűntársaimmal, de azért éreztem: megteszem, bármi történjék is velem.

– És a sors véletlen játéka folytán a ti körötökben fejezem be életemet. A ti foglyotok vagyok! Könnyen átadhattok a hatóságnak... Jó fiúk vagytok! Amíg Ivó elmesélte nekem egész történeteket meg azt, hogy mennyire szeretitek a *Kék Sirályt*, és amikor arról mesélt, hogy milyen egyetértőek vagytok, milyen vállalkozó szelleműek és önfeláldozóak – én bennem egy végső belső átváltozás ment végbe. Közös munka!... Tisztességes, önzetlen munka! Barátság! Milyen szép is lehet az; nem harácsolni holmi gazdagságot csak azért, hogy egy valaki gazdag legyen, hanem azzal a céllal dolgozni, hogy gondtalan életük lehessen mindazoknak, akik arcuk verejtékével keresik meg kenyérüket... Segíteni, támogatni egymást... Ó, ifjú barátaim, milyen boldog vagyok most, hogy titeket megtaláltalak! Valami olyan szép dolog van a ti vállalkozásokban, hogy minden vágyam az: társulhassak hozzátok, és segítségetekre lehessenek.

Bánatosan nézett rájuk épen maradt fél szemével, – mint valami halálraítélt, és ebben a szemben annyi bánat, annyi emberfeletti megbánás és önvád volt, hogy a gyerekeknek hirtelenül elszorult a lélegzetük e szerencsétlen ember lelki megrázkódtatása láttán.

—Mielőtt az igazság embereinek színe elé lépnek, hogy elvegyem megérdemelt büntetésemet, szívesen tennék valami jót az embereknek. Gyerekeim, vegyetek be engemet a ti csapatotokba!

A fiúk egymásra néztek. Ivó valami szép, nagy érzést érzett magában, és merész gondolatok töltötték el. Tétovázás nélkül odalépett hozzá, megragadta jobbját, és felkiáltott:

- A mi emberünk vagy! Ugye, fiúk?
- A mi emberünk! – hangzott az egyöntetű kiáltás és mindannyian kezüket nyújtották feléje.

Ekkor Ante felkelt, tekintete szomjasan itta be a tengert, ráhajolt a korlátra, és így szólt:

– Barátaim, most olyan szép érzések töltik be a szívemet, hogy annál szebbet nem is kívánhatok. Amit apád elgondolt, azt majd te hajtod végre, Ivó, a társaiddal. Az *Üstökös* a tiétek!

A fiúknak elállt a lélegzetük. Majd határtalan lelkesedéssel fogták körül új barátjukat, ő azonban elosont a fedélzet túlsó végébe, rákönyökölt a hajókorlátra, és könnyes szemmel, mozdulatlanul nézte a tengert, amelyen kalandos életét leélte.

A gyerekek pedig tovább ujjongtak!

Mihály felmászott az árboc csúcsára, és kitűzte a *Kék Sirály* lobogóját. Ekkor Ante odalépett a motorhoz, begyújtotta, és az új, nagy *Kék Sirály* büszkén úszott ki a sima, nyílt vizekre.

AZ ÚJ KÉK SIRÁLY

A csapatra egészen új napok virradtak. Ante elhatározása őszinte volt. Szilárdan eltökélte, hogy felhagy kalandos, bűnöző életével. Most, amikor elhatározta, hogy e gyerekek segítségével vezekel az Ivó édesapjával szemben elkövetett gonosztettéért, úgy érezte, mintha újjászületett volna; mintha csak most kezdte volna el igazi, becsületes emberi életét. Mielőtt azonban elérné a büntetés, mielőtt átadná magát az igazságszolgáltatásnak, megtanítja ezeket a gyerekeket a jó hajósok minden tudományára. Így döntött, és nagy szeretettel látott hozzá munkájához.

Munka akadt bőven. Ott volt a sok hajókötel, a vitorlák, szigonyok, a hágcsók, a csapóajtócskák. Másokat talán mindez megzavart volna, de a fiúk már tudták, hogyan kell ügyesen kifeszíteni a vitorlákat; fürgén tudtak mászni a kötélhágcsókon; már régebben megpróbálták megkülönböztetni a legenyhébb fuvallatokat is a tengeren, és pillanatok alatt azt a vitorlát vonták fel, amelyikre épp szükség volt. S amikor ez a nagy *Kék Sirály* az összes fehér vitorláját felvonva siklott a vizén, valóban gyönyörű hajó volt, és a gyerekek szerették volna büszkén és szeretettel magukhoz ölelni. Megtanulták már, hogyan kell elfogni a szeleket, hogyan kell szél irányában hajózni; s ha szélcsend volt, hogyan kell működésbe hozni a motort. Ante megtanította őket a hajóstérképek használatára; megmagyarázta nekik a motor szerkezetét, s ezt Mihály hallgatta a legnagyobb lelkesedéssel.

A hajó kormánykereke meglehetősen nagy volt, de könnyen lehetett kezelni. S noha a gyerekek hazakíváncsoztak,

mégis a nyílt tengernek vették útjukat. Itt, a nyílt vizeken megismerkedtek az iránytúval és a szekeztánszal, s mivel szüntelenül délkeleti irányba tartottak, mindinkább körülölelte őket a végtelen tenger. A szél felerősödött, kibontották hát az összes vitorlákat, és itt vésődött szívébe először a végtelen tenger képe, amely magasztos érzéssel tölti el az embert, aki ilyenkor úgy érzi, hogy egészen kicsiny, s akaratlanul is szerénnyé válik.

Ivó fáradhatatlan volt. Állandóan kérdeztetett, mindent tudni akart, és nem érzett kimerültséget. Mihály akkor volt legelégedettebb, hogyha szellő sem lebbent a tenger felett, és be kellett gyújtani a hajómotort. A motor berregése a legszebb ének volt számára: úgy törölgette, hogy vadonatújként ragyogott, s csak hogy nem aludt ott mellette. Jure valahogy legszívesebben a tűzhely körül forgolódott, és kiváló szakács lett belőle. Feri és Pityu magáról a hajóról gondoskodtak, súrolták, megismertek minden kis ajtócskát, és senki náluknál ügyesebben nem kúszott fel a köteleken. Péter legszívesebben a kormánykerekeket igazgatta.

– Két fokkal jobbra! – hangzott Ánte parancsa, s parancsát szempillantás alatt teljesítették.

– A parancs végrehajtva! – hangzott a kormányos férfias, komoly válasza.

Ánte délkeleti irányba tartott, a jugoszláv tengerpart legdélibb részének irányába, mert Ulcinjben jó összeköttetései voltak a helybeli tengerészekkel. Közülük senki sem tudta, milyen életet élt eddig, mert az északi part mentén tartózkodott leginkább, és ott álnévvel hajózott. Ezúttal szándékosan választotta a nyílt tengert, és egyenesen az olasz partoknak tartott. Brindisiben csak annyi időt töltött, hogy eladják az árut, s amikor a *Kék Sirály* az Appennini-félsziget csúcsához érkezett, megfordult, és Ulcinj irányába szelte a hullámokat. A hosszú utazást arra használta fel, hogy oktassa a gyerekeket, mert azok annyira megnyerték tetszését, hogy most közöttük elfelejtette egész előző életét. Egyéb tervek is megfordultak az

agyában. E gyerekek kitűnő halászok. Fiatal halásznemzedék, akiknek a vérükben van az öröklött halászszenvedély. Ulcinjben az értékesített áruért kapott pénzen átalakítja majd az *Üstököst* igazi halászbárkává. Hálót vesz majd mélyvízi halászathoz, pár száz méter acéldrótot, és csörlőt szerel majd a motorra; a fedélközt átalakítja haltárolóvá, sőt, kitűnő hűtővé; ha pedig eladják a *Kék Sirályt* is, amelyet maguk után vontattak, ezt az összeget is az új *Sirály* rendbehozására fordítják. Az aztán gyönyörű hajó lesz. A gyerekek könnyűszerrel halászgatnak majd rajta az egész Adrián, s az egész halásztelep népe könnyen bekapcsolódik majd ebbe a munkába, hiszen ezerszerre könnyebb lesz így a halászat, mint a kishálós part menti halászkodás.

Szerencsésen megérkeztek Ulcinjbe. Ivónak nehéz volt megválnia az édesapjától öröklött hajócskától, mégis rászánta magát, mert a *Sirály* eladása sokban hozzájárult álmaik megvalósításához.

Ánte otthon érezte magát Ulcinjben. Mivel azonban oly sokáig oda volt, és igen megváltozott, senki sem ismerte fel. Ifjú legénysége nagy érdeklődést keltett, de a fiúk azért azonnal munkához láttak. A hajón reggeltől estig nagy sürgésforgás volt. A fűrészselők a fedélközt rendezték át, a fedélzeten a hajót javításán fáradoztak. Tölgyfa oszlopokra két erős csörlőt szereltek, egybekötötték a motorral, a csörlőkre erős acélsodronyt tekercseltek, melyek hossza egyenként több volt kétszáz méternél. Vettek hatalmas hálót is, s közben az idő úgy elröppent, hogy észre sem vették.

Október kezdetén indultak először halászatra, hogy kipróbálják az új hálót.

Ez aztán esemény volt!

A motort Mihály kezelte. Ivó ellenőrizte a csörlőket, hogy mindkét sodrony szépen peregjen majd. A sodronyok végére oda volt erősítve a háló, amelyet tölgyfa korongok tartottak a mélyben. A többieknek is rengeteg dolguk volt: különféle előkészületeket kellett tenniük.

A hajó fehér hattyúként, kényelmesen ringatózott tova a ten-ger kék hátán. A hálót leengedték a vízbe, a tölgyfa korongok mind mélyebbre és mélyebbre húzták alá. Mindannyian feszült figyelemmel nézték, hogyan tűnik el a két sodrony a mélyben.

Vajon mi lesz?...

Ánte megmagyarázta nekik, hogy a sodronyokat lassan kell a hajó után vontatni a tengerfenéken, s elmondta azt is, hogyan kell a hálót kezelni, amikor halra vagy más tengeri állatra vadásznak. A hajóstérképen megmutatta mindazokat az áramlásokat, amelyeket a halak elkerülnek; különösen a keskeny csatornákra hívta fel figyelmüket; megmutatta a sekély helyeket is, s elmondta nekik, mely halfajták tanyáznak e helyeken; és felhívta figyelmüket a tengerszorosokra is, ahol szívesen tanyáznak a rákok, így a gyerekek e néhány hónap alatt sok-sok olyan dolgot megtanultak, amelyekről az idősebb falubeli emberek sem hallottak soha.

Amikor közeledett már az ideje annak, hogy kihúzzák a hálót, mindannyian áthajoltak a hajó korlátján, és rezzenéstelenül néztek a vízbe. Mihály elindította a motort, hogy az acélsodronyokat visszapergessék a csörlőkre. Most rengeteg munka akadt. Külön ládákat készítettek minden fajta hal számára, mert előfordul az is, hogy egy fogásra kétszáz kiló hal is akad a hálóba. A csörlők peregni kezdtek, a sodronyt feltekercselték, s azonnal meg is olajozták..., azután pedig ... már látszottak a tölgyfa korongok. Még néhány méternyi sodrony. A motor hörög, berreg. Látszik már a háló felső széle. Már kint is van a vízből. Tele van! Súlyos. A motor még erősebben zúg, mert most, miután kint van a vízből, a háló még nehezebb. Lassan, egészen lassan emelik ki a hálót. De nem látszik benne semmi. Igaz ugyan, hogy itt-ott ficáncol benne egy-két ezüstpikkelyes halacska, de ez lenne az egész? Az egész hálót befedik a mélytengeri növények és a tengerfenékről felhozott iszap. A motor óvatosan emeli ki a hálót az árbocdaruval, és víz csobban a fedélzetre. Minden kéz

szorgosan serénykedik. Nehéz munka ez! Fárasztó. Különösen télen, amikor a vihar élesebben beretvál, a halászok sokat szenvednek. A hajópalló síkos. Mindannyian átáztak. Nagy sirálycsapatok keringenek a hajócska körül. A delfinek játékos ívben vetik ki magukat a hullámok közül. Érzik, hogy ingyenes lakoma készülődik. Amikor a háló már a fedélzet fölé ért, odalépett Ánte, és szétoldotta a háló alját. A háló egész tartalma a fedélzetre ömlött. Ficánkoltak a halak: volt köztük apró, nagy, karcsú és kerek; némelyek szürkéskékek, mások pirosak voltak, s akadtak köztük ragadozó, tengeri pókok, csodálatosan szép kagylók, tintahalak, szivacsok, csodálatos tengeri csillagok és tengeri sünök meg a tengerfenék sötét világának kezdetleges életformájú állatocskáit. Mindez ott nyüzsgött, vetette, dobálta magát a hajópadlón.

És ott volt Ánte, aki tanította őket:

– Ezt a halat ebbe a ládába, amaz amabba, a tengeri pókokat külön, a tintahalakat pedig ide.

Az, mi fennmaradt, s nem volt használható, az visszarepült a tengerbe. S akkor odaröpültek a sirályok, és rikoitozva veszekedtek a legjobb falatokért.

A háló nem hagyta őket cserben.

Igen, ez őseik álmának a megvalósítása volt. Olyan halászat volt ez, amelyről a gyerekek szülei csak álmodoztak. S a fiúk megszerették Ántet, hiszen több volt nekik édesapánál. Úgy-szólván minden volt a számukra: apa, védelmező, tanító és jótevő egyszemélyben. Hogyha esténként, a fárasztó munka végeztével, fenn üldögéltek a fedélzeten, sorra szedte mese közben az érdekes dolgokat, amelyekről valamirevaló tengerésznek tudnia kell. Beszelt nekik arról is, hogy hogyan élnek a tenger állatai. Mesélt a különféle halak sajátos tulajdonságairól, beszélt a tenger áramlásáról; megmagyarázta, hogyan keletkeznek a hatalmas ciklonok; megismertette az összes hajózási előírásokat. – Ánte valóságos tudós volt a szemükben, s a gyerekek szorgalmas és lelkes tanítványai igyekeztek lenni.

VÉGZETES TALÁLKOZÁS

Távozásra készülődtek. Mindannyian kívánták már látni az otthoniakat, állandóan azok jutottak eszükbe, és nagy-nagy vágyat éreztek a szülőotthon iránt. Olykor egyikük-másikuk titokban könnyet törült ki szeméből, és mélyet sóhajtott, de ez a közös élet és ezek a közös élmények, amelyek tele voltak veszélyes kalandokkal – egybefűzték őket. Olyan szilárd közösséggé váltak, hogy volt elegendő erejük elfojtani magukban a honvágyat. Meg aztán bátorította őket az a gondolat, az a tudat is, hogy nem csavarognak ők csak úgy, értelmetlenül, mint az afféle elkószált gyerekek, hanem kitartóan és hasznosan munkálkodnak, tanulnak, és olyan emberekké válnak, akik öröme és büszkeségére válnak majd a közösségnek.

Ánte nem kevésbé volt izgatott. Noha tudta, mi vár reá, rendkívül boldog volt a gyerekek társaságában, és megfeledezett sorsáról. Mégis, mindinkább hatalmába kerítette az aggodalom. Mégcsak pár nap, talán még csak pár óra, és el kell hagynia fiatal barátait. Mert az élet kegyetlen, nem ismer szájalmat Ki-ki munkája értékelést nyer. Mégis, megnyugodott. Békésen vetette magát alá annak, ami várt reá, és férfiasan nézett szembe a holnapokkal.

Néhány nappal karácsony ünnepe előtt, fölszedték a horgonyt. Az *Üstökös*re most nem lehetett ráismerni. Szép, új, kék köntösében tündökölt a téli napfényben; a hajó tatján büszkén lebegett a jugoszláv zászló; a főárbo c csúcán a csapat lobo gója repdesett; elöl, a hajó orránál pedig szikrázott a piros betűs név: *Kék Sirály*.

Ánte ott állt a fedélzet első részében. Mellette Ivó. Az öböl kijáratánál ott sorakoztak lent a munkások, akik rendbe hozták a hajót, és most integettek a sapkájukkal. Ántet szomorúság töltötte el. Elnézett a kikötő fölött, és szülőtájának ismerős házait bámulta. A szíve elnehezült. Soha többé nem fogja látni e házakat. Az ő életének vége.

Ivó megpróbálta vigasztalni. Nagyon-nagyon megszerette. Ánte is gyönyörködött ebben a gyerekben. Különösen azért szerette, mert állhatatos volt abban a szándékában, hogy megvalósítja édesapja elképzelését, arról a kis halász-közösségről.

Miután elhagyták a kikötőt, elsiklottak egy közepszerű hara-gos színűre festett vitorlás mellett. Csak egyetlen árboca volt, és vitorláit épp akkor kötözték. Ivó észrevette, hogy Ánte elsápad és megremeg, amikor megpillantja ezt a vitorlást. A hajógépész megfordult, el akart tűnni, de még megfogta Ivó karját, és odasúgta neki:

– Nézd csak azt a vitorlást! Az segített nekünk csempészség közben. Épp azon a héten vártuk, amikor az Üstökössel ott cirkáltunk a körül a sziget körül.

Ivó elővette távcsövét, és szemügyre vette a vitorlást. Egyszerű hajócska volt egy árboccal, és semmi különös nem látszott rajta. Elöl fehér betűkkel ez a név állt rajta: *Sant Lorenzo*.

– Igen – mondta neki Ánte –, a vitorlás Lorenzo tulajdona, és a testvére utazik rajta.

E percben Ivó egy embert pillantott meg a hajó farában, aki épp odaszaladt a korláthoz, és nagy sietve integetni kezdett. De a *Sirály* gyorsan szelte a hullámokat, mind messzebb és messzebb távolodott a haragos színű vitorlástól. Amikor Ánte belepillantott a távcsövébe, még sápadtabbá vált, és fojtottan így szólt:

– Ó, istenem, hisz ez Lorenzo meg az a másik kettő. Szaladj Mihályhoz, és mondd meg neki, hogy kapcsoljon rá teljes sebességgel. Még majd kikezdenek velünk azok a

jómadarak.

A motor kettőzött erővel berregett, a hajóorr olykor kiemelkedett a vízből, és a *Sirály* habzó barázdája keskeny csíkká szűkült a nyomukban. Ekkor lövés dörrent a haragos színű vitorlás fedélzetéről. Ivó még látta, hogy az a csupasz képű másodsor is céloz, de Ánte már szétcsapta karjait, s mint akit keresztüldöftek, egy pillanatra magához ölelte az árbockarót, majd lassan lerogyott a hajópadlóra. Keskeny vércsík kezdett kúszni a fehér padlón.

A gyerekek odarohantak. A *Sant Lorenzo* nak szerencsére nem volt motorja, és noha orrával a *Sirály* felé fordult azzal a szándékkal, hogy üldözi, a *Sirály* teljes sebességgel távolodott tőle. Ivó csak annyit mondott Mihálynak, hogy ne csökkentse a sebességet mindaddig, amíg az idegen vitorlás el nem tűnik a láthatárról, és ráparancsolt, hogy legyen résen.

Utána rohant Ántéhoz. Lehajolt az eszméletlen emberhez; a pajtások lesegítették a sebesült kabátját és ingét. A golyó a hátába fúródott, és bennmaradt a mellkasban. A sebesült egyre sápadtabbá vált, arca megkékült a fájdalomtól, a szája szögletében vércsík jelent meg, és a kínoktól hörögni kezdett. Még egyszer külön-külön végigjártatta rajtuk tekintetét. És azokban a szemekben olyan sok-mondanivaló volt!

Be akarták vinni a kabinba, hogy lefektessék, de erejét megfeszítve, leintette őket. Majd nagy kínnal-keservvel felkönyökölt valahogy, ajkai mozogni kezdtek, és suttogva közölte a köréje gyülekező riadt gyerekeknek:

– Én meghalok, de ti ne csüggedjetek, gyerekek! Terveitek sikerülni fog! – Visszaesett, szemhéját lecsukta, és kezét feléjük nyújtotta. Ivó térdre esett, átölelte, és fölemelte a fejét.

– Ánte, kedves Ánte! – kiáltotta kétségbeesetten. – Miért hagysz itt bennünket? – De a haldokló száján tovább ömlött a vér. Annyit még suttogni tudott:

– Ivó, a kabinomban, a fiókomban... minden le van írva. – Karjai lehanyatlottak, feje hátracsuklott a padlóra, és meghalt.

Mindannyian térdre estek, és vigasztalhatatlan zokogásba

kezdek. Hisz legnagyobb jótevőjük távozott az élők sorából, és mégsem hitték, hogy ilyen szomorú vége lesz életének. Bevitték a kabinjába, és odafektették fekhelyére.

Fenn a fedélzeten lehajtott fővel járkáltak, s noha mindeddig az a leküzdhetetlen öröm töltötte el őket, hogy csakhamar hazaérnek, most nagyon boldogtalannak érezték magukat. Tudták, hogy egy pótolhatatlan embert veszítettek el.

Ivó töprengett. Szívét súlyos seb érte, mert olyan ember hagyta el őket, aki bűnöző volt ugyan, és aki tönkretette az ő édesapját, de végül megbűnhődött, és az utóbbi időben nagy-szerű, igaz szívű ember vált belőle, ő, épp ő valósította meg azt, amire annyira vágytak. Gyakorlott hajósokat és ügyes halászokat nevelt belőlük. De mit tegyenek a szerencsétlen holttestével?

Szárazföld nincs a közelben. Csúsztassák a tengerbe? Igen, a tenger lesz a sírja! A tenger, amely életét adta, a tenger, amelyen elperegetek napjai, s amely visszaadta neki békéjét és nyugalját.

Szomorú, nagyon szomorú munka volt ez. Egész éjjel virrasztottak. Hideg szél kerekedett. Kifeszítették a nagy vitorlát, leállították a motort, és a *Sirály* kissé félrebillenve siklott a hullámzó, végtelen tengersíkon. Amikor reggel előbújt a téli nap, és teljes szépségében szikrázni kezdett, a holttestemet felvitték a fedélzetre. Egy nagy vitorlavászonba varrták, és egy nagy darab vasat kötöttek rá nehezezként.

A holttestet egy széles deszkára helyezték, és odacipelték a fedélzet hátsó részébe, ahol nem volt korlát. Letérdeltek körülötte, imádkozni kezdtek a lelki nyugalmaért, majd lecsúsztatták a tengerbe. Egy hatalmas hullám felcsapott, majd bezárult a holttest fölött, és a tenger örökre magába zárta. Csak a tajtékzó hajónyom maradt ott fölötte. A szél szomorúan fütyörészett a hajókötelek között, és a *Kék Sirály* lobogója csattogott fenn az árbocon

Közeledtek szülőfájuk partjaihoz. Már látni lehetett az ott-honi táj messzi szigeteinek körvonalait, amikor a szép langyos

idő hirtelen hűvösre fordult. Az égen apró, szürke felhőcskék sorakoztak, mintha valaki óriási ecsettel szántott volna végig az égbolton; amikor pedig közeledőben volt az éj, a *Sirályt* elérték a vihar első szellőkései, összegöngyölték a vitorlavásznakat, és üzembe helyezték a motort. A tenger még sima volt, csak időről időre ködösült el a víz felszíne, mintha a szél apró fehér porral szórta volna be. Minél jobban közeledett az éj, a hullámok növekedtek, a *Sirály* pedig erőteljesen siklott a felkorbácsolt tengeren, mint valami elátkozott szellem, amely nem találja sehol sem a nyugalmát.

Senki sem aludt. Ivó nem félt az ítéletidőtől. Motorjuk erős, az a nyolcvan lóerő le fogja gyúrni ezeket a hullámokat, és különben is nemsokára célba érnek. Épp olajat öntött kabinjában a lámpásba, amikor bejött Mihály, és gondterhelten arccal így szólt:

— Nemsokára elfogy az olajunk.

Ivó összerezzent. Mi lesz, ha itt, a feldühödött tenger közepén, ilyen viharban motorjuk felmondja a szolgálatot?

A vitorlákat nem húzhatja fel, a vihar szétszaggatná őket, és kitennék magukat annak a veszélynek, hogy a szél ereje rájuk dönti az árbocot.

Ivó Mihállyal együtt a fedélzetre ment. A hajó orrát teljesen elborították a tajtékzó hullámok, amelyek ott törtek meg, mi-közben a motor kitartóan, de valahogy egyre erőtlenebben pöfögött az éjszakai viharban. Most már gyakorlott hajósok voltak, és ez az ítéletidő nem tölthette el őket igazi rettegéssel, meg aztán az új *Sirály* valódi nagy hajó volt, amely dacolhatott a nagyobb hullámokkal is.

Egyre közelebb értek szülőfájukhoz, a szigethez. Csak még ez az éjszaka teljék el, és másnap este már otthon lesznek! Micsoda örömmel készülődtek már most a viszontlátásra! A hajózás utolsó napjaiban másról nem is beszéltek, és végül most már egészen türelmetlenekké váltak.

Ivó visszament a kabinba, és ránézett a térképre. Ujjával végigszántott azon az úton, amelyet a *Sirály* maga mögött

hagyott. Ceruzával és vonalzóval hevenyészve megjelölte, hogy hol van pillanatnyilag a hajójuk, és azt vette észre, hogy e pont mellett van egy kicsiny sziget, s ha oda akarnak jutni, alig háromórányi utat kell megtenniük. Ez lehetne a legközelebbi menedékhelyük. Átlapozta a tengerparti helységnevek és szigetek névsorát. A jegyzékben az állt, hogy e szigetet Vrácsnak hívják, s hogy lakója nincs, hanem csak egy világítótornya, és két nyugalmazott tengerész gondoskodik a kikötő karbantartásáról, amelyet szükség esetén keresnek fel a viharba jutott hajók. A szigeten ivóvizet is lehet kapni. Ivó azonnal határozott.

Fölment a fedélzetre, és fordított a kormánykeréken. A motor feldübörgött a viharban. Nagyon hideg volt, a nedves hajókötelek megfagytak, és a *Sirály* egymás után szelte a hullámokat. A vitorlákat jól megerősítették, semmi sem történhetik, csak legalább a motor kitartana a szigetig!

A motor azonban elhallgatott! Váratlanul, mintha elvágták volna! Ivó odarohant a hajó végébe, de Mihály leverten közölte vele:

– Ezen nem lehet segíteni! Nincs egy csepp olajunk sem!

Ivó lehuppan a motor mellé, és egy pillanatra valóban nem tudta, mitévő legyen. A hajó megállt, és most valóságos játékszerévé vált a hullámoknak. Ide-oda ringott, úgyhogy ki voltak szolgáltatva a vihar szeszélyének. Az pedig tovább dühöngött a tengeren, valami hihetetlen dühvel. A hajó erős bordázata recsegett, mintha minden percben szét akart volna pattanni; az árbocrudak reszkettek, a hajókötelek pedig felsüvöltöttek, hogyha beléjük kapott a jeges szél.

Az volt a legszörnyűbb, hogy a hatalmas vihar egy köves, sziklás part felé sodorta őket, és semmi reményük sem volt arra, hogy ott kikössenek. Hogyha hajójuk odacsapódik a sziklához, diribdarabra törik, mint a dióhéj. És mindez itt fenyegeti őket – házuk közelében...

Ekkor Ivó egy ládácskát hozott kabinjából, és felnyitotta.

– Fényjelző rakéták! – mondta Mihálynak. – Gyűjtsd be

őket!

Mihály fölemelt egy rakétát, és amikor a vihar egy pillanatra megcsendesedett, meggyújtotta a zsinórját. A rakéta sísteregve röppent a magasba, hatalmas szikrákat hagyott maga után, szétpattant messze, fenn az égen, és tündöklő fénnel égni kezdett; utána széles ívben visszahullott, és a tengerbe esett.

Ivó elnézett a tenger színe felett, a többiek feszülten vártak valami jeladást, de ő semmit sem szólt.

Meggyújtottak még egy rakétát.

Semmi eredménye.

Mégis abban reménykedtek, hogy majd csak feltűnik valami hajó a közelben, hiszen igen forgalmas hajóútszakaszon álltak.

Jure, aki ott tartózkodott a hajó első részében, nem sokkal ezután meglátott a messzeségben valami csillogást. Figyelmeztette Ivót. Valóban, távcsóvel tisztán kivehették, hogy hol kigyúl, hol pedig elalszik valami erőteljes, messzi fény.

– Olyan, mintha fényszóró lenne. De nem értem az egészet, hiszen a közelben nincs semmiféle világítótorony!

– Lehet, hogy valami hadihajó! – jegyezte meg Feri.

– Gyújtsátok meg a többi rakétát is! – mondta Ivó.

A rakéták piros csillagokként villogtak bele a mély, sötét éjszakába.

Ott, messze, az a fény egyre erősebbé vált.

A remény ébredezni kezdett szívükben, és fáradhatatlanul, sietve röppentették a magasba egyik rakétát a másik után.

Valamivel később megállapították, hogy egy feljűk közeledő hajónak a reflektorát látják. Már látszott is a hajó orrán a fény, és látszottak a kéményből felcsapó szikrák. Teljes sebességgel közeledett.

– Torpedóromboló! – kapott észbe Ivó. – Megpillantottak bennünket.

Most! Most! Már átfogta hajójukat a fényszóró fénykévéje, s egy pillanatra megvakította őket, utána pedig kirajzolódott

előttük a torpedóromboló fekete körvonala, amely nyílsebesen szelte a hullámokat. Olyan csodálatos gyorsan úszott, mintha csak repült volna. Már láthatták a tengerészeket is, akik ott álltak a fedélzeten, és láthatták a parancsnokot is fenn a parancsnoki hídon. Nem sokkal később egy tölcseren átkiáltottak nekik:

– Halló, itt a *Bátor* torpedóromboló. Mi történt?

Már Ivónak is előkészítették a tölcserét, s ő is visszakiáltott:

– Itt a *Kék Sirály* vitorlás. Elfogyott az olajunk!

Néma csend. A torpedóromboló már oly közel volt,

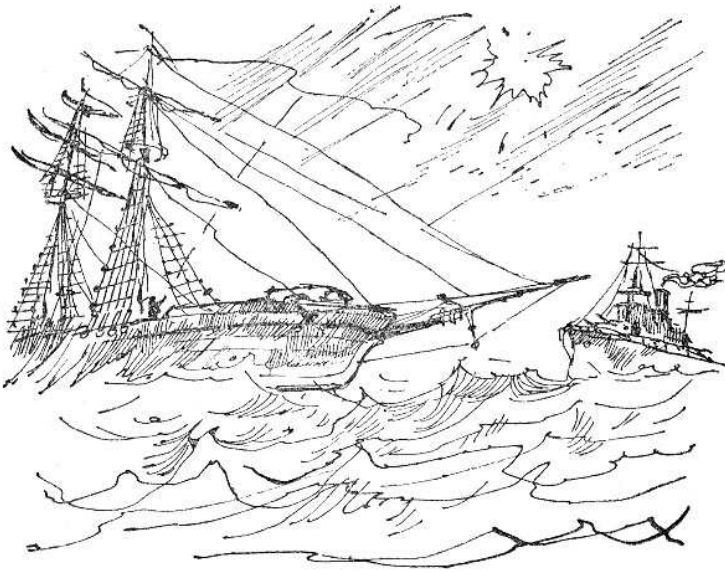
hogy teljesen kivehetően láthatták a hajóágyúk csövét és a tengerészeket, akik kíváncsian nézegették a tehetetlen hajót. Majd Ivó egy hangot hallott.

Figyelem!... Segítséget küldünk. Engedjétek le a kötélhágcsót! A torpedóromboló gyorsan közelítette meg a *Sirályt*. Egészen melléje nem férközhetett, mert az a veszély állt fenn, hogy egymásnak ütődnek. Mihály előkészített egy hosszú sodronykötelet, s amikor a torpedóromboló ismét megközelítette a vitorlás bal oldalát, a kötelet teljes erejéből átvette a torpedórombolóra. A kötélen azonban a vízbe hullt. Mihály erősen tartotta a kötélen végét, és visszahúzta, hogy megvárja, amíg a torpedóromboló ismét a közelükbe ér. A kötélen ezúttal is a tengerbe esett. Ha így folytatja, egészen biztosan nem sikerül átdobnia a kötelet a torpedórombolóra. Ekkor felharsant egy hang:

„Vigyázzatok!... Kötelet dobunk a fedélzetetekre.”

A torpedóromboló lassan úszni kezdett feléjük. A *Sirálytól* mintegy ötvenméternyire, tatjával a vitorlás felé fordult. Majd a romboló tetejéről átsuhant valami a *Sirályra*, s a következő pillanatban nagyot koppant a fedélzeten a kötélen. Szerencsájukra mindannyian a hajó első részében tartózkodtak, így nem ütötte meg egyiküket sem.

A torpedórombolóról, egy különleges ágyú segítségével, a hajók megmentésére szolgáló, erős kötelet lőttek át nekik. A fiúk csakhamar odakötötték az árbocrúdhhoz.

– Figyelem! ... Olajat küldünk!

A gyerekek megfigyelték, amint a tengerészek egy nagy vashordót készítenek elő, rákötik egy kötélre, odavonszolják a hajó széléhez, és a tengerbe eresztik.

Megragadták a kötelet, és húzni kezdték. Nem volt könnyű. Félő volt, hogy az edény nekiütődik a vitorlásnak, mert úgy lengett ide-oda, amint a vihar szeszélye akarta. Nagy kínnal-keservvel mégis felvonszolták a fedélzetre. Szerencséjükre a vihar kissé alábbhagyott. Minden rendben volt, most már nagyobb biztonságban érezték magukat

Mind ez idő alatt a torpedóromboló reflektorával megvilágította a *Sirályt*. Miután látták, hogy minden sikerrel végződött, a hadihajó parancsnoka átkiáltott a tölcseren:

– Minden rendben? Szerencsés utat!

És a torpedóromboló lassan eltűnt az éjszakában, mint valami jó szellem, amelyik csak azért tűnt fel, hogy segítségükre legyen.

Mihály arca azonnal felragyogott. Odavonszolták az olajjal telt edényt a motorhoz, s az pár perccel később ismét dohogni kezdett. A *Sirály* erőre kapva küzdött tovább a hullámokkal. Mindannyian fáradtak, ázóttak és átfázottak voltak. Ivó Mihály kivételével mindannyiukat aludni küldte kabinjukba, ő maga pedig odaállt a kormánykerékhez. Most már semmi sem aggasztotta. Bátran hajózott tovább a viharban és a sötétségben. Noha a vitorlás szinte eszét veszejtve táncolt a vízen, tudta, hogy szerencsésen révbe jut majd vele.

Reggeltájban megpillantotta Vrács szigetének körvonalait. Láta a kikötői fényeket is, és jó órányi út után a *Sirály* már ott pihent Vrács-sziget kikötőjének biztonságos, szélvédett öblében. Ivó elhatározta, hogy itt töltik az egész napot, csak hogy a legénység alaposan kipihenhesse magát. Ő és Mihály elégedetten mentek le a hajó belsejébe, kabinjukban magukra húzták a meleg takarót, és édes álomba merültek.

A KÉK SIRÁLY MENEKÜL

Reggel a nap ébresztette fel őket. A fedélzeten gyülekeztek, és körülnéztek, hogy tájékozódjanak. Előttük egy meredek sziklán az ódon világítótorony nyúlt magasba. Szép, hűvös, de derült reggelre virradtak. Fent a sziklán a vihar még szüntelenül süvöltött. Olykor-olykor lecsapott a szél ereje a tengerre, s mint a villám, tovasuhant a víz felett. A távolban egy vitorlát vettek észre; a sirályok nagy csapatokban röpdöstek körül a vízen ringatózó vitorlást.

A gyerekek pihentek, majd vidáman indultak a világítótorony irányába. A torony már idejét múlta, de még dacolt bármiféle ítéletidővel. Két lelkiismeretes toronyőr gondoskodott róla. Két nyugalomba vonult hajós volt ez, akik fiatalágukban beköszálták az összes tengereket, most pedig elkala-uzolták a hajókat a zátonyos partok mentén, ki a nyílt tengerre, a világítótorony biztos útmutatása mellett.

Az idősebb őr, akit Simonnak hívtak, ugyancsak csodálkozva nézegette őket. „Ugyan honnan keveredhettek ide ezek a gyerekek? – gondolta magában, amikor megpillantotta őket, s látta, hogy a világítótorony felé haladnak. De hol vannak maguk a tengerészek? Talán a hajón maradtak?”

És amikor megtudta egész kalandos utazásukat; amikor értesült vállalkozásukról és szándékukról, roppant érdekelni kezdte mindez. Bevezette őket a szobájába, megkínálta őket kenyérrrel, túróval, és szárított hallal.

– Most pedig hazafelé, gyerekeim? Hm – dűnnyögött elgondolkozva.

– Jól van, gyerekeim! – nyugtatgatta őket az öreg Simon.

– De ez az ügy az *Üstökössel*, nem is olyan egyszerű dolog. Az egész ügyet át kell adni a hatóságnak. Bizonylatot kell kapnotok, hogy ez a ti tulajdonotok, különben egy szép napon elvehetik tőletek!

A gyerekekben megfészelt a nyugtalanság. Most hát mit teyenek?

– Hogyha mindez igaz, amit elmeséltetek, nem lesz semmiféle nagyobb bajotok. Magatok is tudjátok, hányadán állunk az ilyen ügyekkel. Márpedig, ha írásban tudjátok igazolni, hogy a tiétek, akkor aztán nem lesz semmiféle nehézségetek.

Ivónak csak ekkor jutott eszébe, mit mondott Ánte közvetlenül halála előtt arról a kis ládikóról.

– Várjatok – kiáltott fel –, mindjárt visszajövök!

Elszaladt a *Kék Sirályra*. Ante egykori kabinjában volt egy vaspántos, közepszerű láda. A ládikó be volt zárva. Keresni kezdte a kabinban a kulcsot, de nem találta sehol sem. Bizonyára ottmaradt Ánténál, s a holttesttel együtt a tengerbe jutott. Ámde Ivó nem sokáig tétovázott. Fölvette a ládikót, vállára helyezte, és kivitte a partra. Amint ott állt a parton, és tekintete elsiklott a messzi tengersíkra, úgy tűnt neki, hogy valamiféle vitorlás közeledik a szigethez. Túlságosan izgatott volt most ahhoz, semhogy valami másra gondolhatott volna. Gyorsan felszaladt hát a lépcsőkön, és a ládikót az asztalra helyezte.

– Az írások itt vannak ebben a ládikóban! – kiáltotta. – Most aztán el kell hogy higgye nekünk az egész világ!

Mihály kissé megizzadt ugyan, de kalapácsa és harapófogója segítségével végül is felpattantotta a ládikó fedelét. Mindannyian kíváncsian hajoltak föléje. Sok minden volt benne. Az alján egy vaskos, lepecsételt boríték feküdt, a spliti tengerészeti igazgatóságnak címezve. E levél mellett egy papírszéletke hevert, ezzel a szöveggel:

„Ivó, hogyha valami szerencsétlenség érne, mielőtt elvégezném azt, amit vállaltam, add át a levelet annak, akinek szól.”

– No látod – szolt az öreg tengerész –, a dolgod most már rendben van. – Csak szedelőzködjetek gyorsan, és siessetek Splitbe, mielőtt megérkeztek, jelentkeztek a kikötőigazgatóság irodájában, és adjátok át ezt a levelet.

Ivó töprengett. Nem tetszett neki ez az egész hományos dolog, ezért megkérte Simon bácsit:

– Simon bácsi, jöjjön maga is velünk! Maga tudja már mindennek a rendjét, módját, és segítségünkre lehet. Hogyha mindezt elintézzük, visszahozzuk ide. Nagyon hálásak leszünk.

Simon nem sokáig tétovázott. Tetszetek neki a gyerekek, és azonnal döntött.

– Jól van, ezt nem lesz nehéz nyélbe ütni. Indulhatunk azonnal.

Mihály, aki mindeddig az ablaknál álldogált, e pillanatban felkiáltott:

– Jaj, a Sirályunk!

Mindannyian az ablakhoz rohantak. Ivót kiverte a hideg verejték: a parttól jó messzire, kifeszített vitorlákkal, a *Sirály* távolodóban volt.

– Mi ez? ... Mi történt?

– Elrabolták! – kiáltozták, és lélekszakadva rohantak ki a partra. Ivó észrevette, hogy a *Sirály*tól jó messze ott úszik a *Sant Lorenzo* vitorlás. S amikor már mindannyian ott álltak, és tehetetlen fájdalommal néztek hajójuk után, a víz kaján nevetést hozottfeléjük. A *Kék Sirály* fedélzetén ott állt Lorenzo.

Hogyan is történt mindez? Lorenzo a *Sirály* után nyomozott vitorlásával. Ulcinjben megtudta, hogy milyen irányba tart a *Sirály*, s mivel nem érte utol, tovább hajózott ebbe az irányban. A *Sant Lorenzo* vitorlás egész éjjel küzdelmes harcot vívott a viharral, de Lorenzo és két társa edzett, erős hajósok voltak. Éppen Vrács szigete mellett hajóztak, amikor Lorenzo figyelmét megragadta a lehorgonyzott vitorlás a kikötőben.

És mi sem volt könnyebb, mint megszerezni a legénység

nélkül maradt hajót! Lorenzo és testvére lefoglalták a *Sirályt*, és most nyugodtan hajóztak Olaszország irányába ...

Nyilván nem kell mondanunk, hogyan érezték magukat a mi hőseink... Le-föl szaladgáltak a parton. Mihály jajgatott, mint valami kicsiny gyerek; az elképedt Ivó hol azt nézte, hogyan távolodik a *Sirály*, hol pedig az öreg tengerészre függesztette tekintetét; Jure egy sziklára telepedett, eltakarta arcát, és zokogott; Pityu a haját csupálta – de mindez nem segített nekik abban, hogy megmásítsák a történeteket. Egyedül az öreg tengerész határozta el gyorsan, hogy mitévők legyenek. Mindannak alapján, amit Ivótól hallott, nyilvánvalóvá vált számára, hogy Lorenzo Olaszországba akar eljutni a *Kék Sirállal*, vagy még távolabb, a Földközi-tenger valamelyik kikötőjébe, és ott akarja eladni. Azt természetesen senki sem tudta, hogy Ánte-e az egyedüli tulajdonosa az Üstökösnek, vagy pedig Lorenzóval közösen birtokolják.

– Ne essetek kétségbe, gyerekeim! – biztatgatta őket az öreg tengerész. – Még semmi sem veszett el végleg. Mert nézzétek csak, ott azt az én kis vitorlásomat. Készítsétek elő hajózásra, s utána megyünk Splitbe. Kedvező szelünk van. Egy jó óra múlva ott leszünk.

– És mi lesz ott? – kérdezte Mihály, még mindig zokogva.

– Azt majd meglátjuk! Csak bátran! Hogyha mindaz igaz, amit nekem elmeséltetek, a *Kék Sirály* nem fog megszökni!

Fél óra múlva már Split irányába hajóztak a világítótorony órének kis vitorlásán. Keserűen hallgattak, de mégis ott élt bennük a megbújó remény apró szikrája, hogy nem veszett el még minden. A vihar elcsendesedett, a téli nap enyhén melegített.

Mind közelebb értek a szárazföldhöz, s már messziről felfehérlettek Diocletianus egykori városának falai. Split! Minél inkább közeledtek, a város mind szebbé vált, mintha fölemelkedett volna a tenger hullámai fölé.

Figyelmesen siklottak át a kikötő két világítótornya között. Az öreg tengerész ismerte az összes kikötői előírásokat, és

minden baj nélkül kötöttek ki a parton.

Ez a nagy kikötő, amelyben oly sok vitorlás valamint kicsiny és nagy gőzös pihent, most egyáltalán nem érdekelte őket. Bánatos szívvel törtek maguknak utat az ember-sokaságon át, és állandóan Simon bácsi nyomában voltak. Lám, már kezükben tartották a szerencse madarát, és mégis elröppent tőlük. Vajon megfoghatják-e még egyszer? ... Ez az egyetlen gondolat forgott az agyukban, és az a piciny remény éltette őket.

Ivó kézben vitte Ánte ládikóját. Vigyázva tartotta, és így érkeztek csakhamar egy nagy épület elé, amelyben a tengerészeti igazgatóság székel.

A portás elképedve fogadta a különös társaságot. Csak ingatta a fejét, majd Simon kérésére fölvezette őket az első emeletre, és bekopogtatott egy ajtón. Itt volt a tengerészeti igazgatóság székhelye. Egyenruhás hivatalnok ült az iratokkal telt asztalnál, és meglepetten kapta fel fejét, amint megpillantotta az öreg tengerészt és a sereg gyereket.

– Mi az öreg, meghajókáztatta egy kicsit ezeket a gyerekeket? – kérdezte barátságosan.

Simon ekkor elmesélte mindazt, amit a gyerekektől hallott.

A fiúk szíve sebesen vert, egyik lábukról a másikra nehezedtek a fényezett padlón, és alig mertek lélegzeni. Amikor az öreg tengerész befejezte mondókáját, a hivatalnok hanyatt dőlt a székében, és hahotázni kezdett.

– És maga mindezt elhitte, bátyám? – kérdezte a hivatalnok, és a könnyei is kicsordultak a nevetéstől. – Felült ennek a mesének? Jobb lett volna, ha meghuzigálja a fülüket, és hazatereli őket.

– Uram – szakította félbe Simon –, sok-sok furcsa és elgondolkoztató dolog történik a világon, épp ezért hoztuk magunkkal ezt a levelet, hogy ne sokáig gondolkozzunk az egész dolgon.

Simon átadta a hivatalnoknak Ánte lepecsételt levelét. Az figyelmesen forgatta kezében, végül kést vett és felbontotta.

Majd belemerült az olvasásba.

A szobában olyan csend lett, hogy hallani lehetett a gyerekek lélegzetét. Ivó a hivatalnokot figyelte, és látta, hogy az arca hogyan változik át. Elkomolyodott, szemei felfénylettek, majd felkiáltott:

– A mindenit! Ez lehetetlen! Még hogy illet!...

Amikor végigolvasta, izgatottan ugrott fel, és így szólt:

– Gyerekek, hisz ti egy nagy gondot vettetek le a vállunkról! A legjobb órában! Most fedeztük fel tehát azt a bandát, amely után oly régóta eredménytelenül nyomozunk; egy csempészbandáról van szó. Valami Lorenzo a vezérük. Két gyilkosság szárad a lelkén, bandája pedig milliós károkat okozott már eddig is az országnak.

– És mi lesz a *Sirály*? – kérdezte aggódva Ivó.

– A *Kék Sirály* az ugyanilyen nevű csapat tulajdona. Itt az írásos végrendelet, a volt kapitány, Ánte írta, aki az *Üstökös* tulajdonosa volt. De az ég szerelmére, hány óra telhetett el azóta, hogy Lorenzo megszökött a ti *Sirály*otokkal?

– Két órája – mondta Simon.

– Ó, hisz akkor minden rendben van! – kiáltott fel a hivatalnok, és már nyúlt is a telefonért. És most a gyerekek különös beszélgetést hallottak:

– Halló, itt a tengerészeti igazgatóság főnöke. Kérek azonnali kapcsolatot a rádióállomással!

„Továbbítsák azonnal a tengerészeti igazgatóság parancsát: Valamennyi hajó rádión jelentse azonnal, merre látták a kétárbocos *Kék Sirály*t, s jelentsék azt is, milyen irányban hajózik.”

Utána a haditengerészet parancsnokságát hívta fel és értesítette:

„Mihelyt értesítést kapnak bármely hajóról, hogy észrevették a *Kék Sirály* vitorlást, azonnal vezényeljenek ki egy torpedórombolót a *Kék Sirály* elkobzására. A vitorlásán tartózkodik Lorenzo, a gonosztevő csempészbanda vezére is.”

—Íme, gyerekek, megtettem mindazt, amit e percben

tehettem. Szerencsére itt a telefon és a rádió, és ha minden jól sikerül, a *Kék Sirály* estére már a spliti kikötőben lesz.

Ó, hogy megkönnyebbültek a fiúk, csakhogy át nem ölelték ezt az embert; az arcuk földerült, hálásan néztek fel rá, és határozottan, nyíltan válaszoltak minden kérdésére.

—Meg kell mondanom, hogy néhány nap eltelik, mire az ügy végleges elintézését nyer. Nektek itt kell várnotok, gyerekek, mindaddig, amíg ezt az ügyet dülőre nem viszik a helyi hivatalokban is, s most aztán köszönjete el ettől a bácsitól, aki idevezetett benneteket.

A gyerekek tágra meresztett szemmel hallgatták, majd szívélyes búcsút vettek Simon bácsitól.

– Bánjon velük szépen, uram – kérlete a hivatalnokot az öreg tengerész. – Jóakarátú és tisztességes gyerekek ezek.

– Legyen nyugodt, bácsikám – szólt jókedvűen az úr –, én magam is becsülöm őket. De ilyenek a hivatalos előírások. Abban a percben, mihelyt megfelelő értesítést kapunk szülőfalujukból, a gyerekek mehetnek, amerre kedvük tartja. Sőt, nagy jutalmat is kapnak, mert az állami vámhatóság nagy jutalmat írt ki annak, aki leleplezi ezt a csempészbándát

Megjelent a portás, és a gyerekeket elvezette a fogdába.

A gyerekeknek elszorult a szívük, amikor a portás rájuk zárta az ajtót.

JUSZT ÉS MILÉVA

Most pedig kanyarodjunk vissza az ismerős halászfaluba, amely ott terült el az öbölben.

Azután az emlékezetes viharos éjszaka után, már kora reggel elterjedt a hír, hogy eltűnt a *Kék Sirály*. Barbát megköltözve találták Ivó házában, a gyerekek azonban sehol...

Az asszonyok siránkozni kezdtek, aggodalom kínozza őket, s amikor a gyerekek sem aznap, sem másnap nem kerültek elő, többé semmi sem tudta őket megnyugtatni. A házakból hangos jajongás hallatszott, az emberekben ismét fellángolt a gyűlölet, és öklükkel fenyegettek Ivó háza irányába. Úgy érezték, hogy az a ház minden bajnak forrása.

A remény szikrája azonban még ott élt az anyák szívében. A halászok körülhajózták az összes környékbeli szigeteket, de a gyerekeknek se hírük, se hamvuk. Már mintegy hónap múlt el, amikor az egyik halász egy vitorlamaradványt talált a tenge-ren. Ráismertek. A *Sirály*ről származott. Most már nem fért hozzá semmi kétség: a gyerekek a tengerbe fúltak azon a viharos éjszakán.

Juszt valósággal elemésztette magát, amikor ezt a végzetes hírt hallotta, és a tetejébe még a halászok is rátámadtak:

„Te fogtad állandóan a pártját, te vagy a bűnös!”

Az édesanyák virrasztottak, gyászoltak. A kis falusi templomban gyászmisét tartottak a gyerekek lelki üdvösségéért, s a békés kis településre a halál iszonyatos árnyéka hullt.

Nagyon-nagyon bánatos volt Miléva is.

Amikor azon az éjjelen gondolatban követte a társait, velük együtt volt büszke; s amikor a vihar idején tiszta szívből

fohászzkodott értük, meg volt győződve, hogy szerencsésen túlvészelték az ítéletidőt. Alighogy megvirradt, ő már ott állt a parton, és azt leste, mikor tűnik fel valamerről a *Kék Sirály*.

Ám a *Sirály* sehol, soha nem bukkant fel.

Egy hónap múlt el a borzalmas szerencsétlenség óta. Az asszonyok gyülekezni kezdtek a templomocska tövében, épp várták a lelkészt, ott kutyorogtak a templom lépcsőin. Valamennyien feketébe öltöztek, s egymásnak panaszkodtak.

– Nem azért, hogy az én Jurámról van szó, az is igaz, hogy sokszor rossz fát tett a tűzre, de jószívű gyerek volt! – panaszkodott éppen Jure édesanyja. – De most már vége. Legalább azt tudnám, hogy merre van a sírja. Mert mikor eszembe jut, hogy szegénykém lent fekszik a tenger fenekén.. Ó, én szerencsétlen, gondolnom sem szabad erre!

– Én meg azt sajnálom legjobban – szólalt meg Mihály édesanyja –, hogy az apja épp azon a napon verte meg olyan nagyon. Szegény jó gyerekek... – sírt fuldokolva, s majd hogy szíve nem szakadt meg nagy-nagy gyászában.

– Pityukám, én egyetlenem! Egyetlen kisfiam! – sírt fel egy apró termetű asszony a falhoz támaszkodva, s tekintete reménytelenül fürkészte a tengersíkot.

Milévát mintha kicserélték volna. Állandóan csak kóborolt a faluban, mint akinek senkije, semmije. Nem volt sehol sem nyugovása, pedig végül ő maga is belátta, hogy pajtásai elpusztultak, és soha többé nem térhetnek vissza. Csak a szíve legmélyén táplált még egy piciny reményt; a remény apró kis madarát, amelynek senki sem tilthatta meg, hogy ne röppenjen magasba. Amikor a fájás legjobban elfogta, édesapjához fordult. S ilyenkor mindketten leültek Ivó háza előtt, és a tengert fürkésztek.

– Ugye, apukám, azért visszajönnek még? ... – Nagy fekete szemével édesapja száját leste, és vigasztalást várt.

– Minden lehetséges, minden isten kezében van – vigasztalta az apja.

Pedig már ő sem reménykedett. Bizonyára elpusztultak.

Szerencsétlenül jártak.

Aggódott Milévája miatt. A kislányt olyan nagyon megviselte mindez. Kimondhatatlanul aggódott érte. Miléva mind sápadtabbá vált és magába zárkózott. Került minden társaságot, mintha egyszeriben komoly, igazi lánnyá változott volna.

Amikor elmúlt a nyár, és közelegni kezdett már a tél is, az emberek elveszítettek minden reményt, még azt a titkolt reménykedésüket is. A gyerekek már csak emlékeikben éltek. Valahányszor vihar dühöngött, és remegtek az ablaküvegek, az édesanyák gyertyát gyújtottak a szenvedő lelkek üdvösségéért.

Karácsony táján Juszt idézést kapott, hogy azonnal jelentkezék a városi hatóságnál.

Idős ember volt már, alig állt a lábán, ugyan mi az ördögnek háborgatják?... Valami mégis üzte, hajtotta, és meghagyta idősebbik fiának: készítse elő a vitorlást, hogy elvihesse a kikötőbe. Miléva pedig szelíden kérlelte:

- Vigyél el engem is, apukám, vigyél el! Nagyon kérlek!
- Hideg van, nem tudja az ember, mi minden történhetik a tengeren! – próbálta lebeszélni édesapja.

A jó ember végül is engedett, és arra gondolt, talán jobb is lesz, hogyha Miléva így megfélemezik bánatáról a tengeren.

Az idős halász fia átszállította mindkettőjüket a sziget túlsó részében fekvő városkába, ahol az utasszállító gőzösök is kikötnek. Már másnap reggel Splitben voltak.

Juszt az igazgatóság épületében megkereste azt a számozott ajtót, ahova az idézés szólt. Miléva mindenütt a nyomában volt. Leültek a padra, és várakoztak. Nemsokára jött egy szemüveges, barátságos ember, és amikor megnézte az idézést felkiáltott:

- Végre-valahára! Most talán megfejtethjük majd azt a titkot. Maga a Sirály-szigetről való? Jó ember? Bizonyára ismeri a *Kék Sirály* egész történetét?

Juszt megremegett. Miléva odaugrott az asztalhoz, és valami kimondhatatlan reménykedéssel, rezzenéstelen arccal nézte

a szemüveges embert.

– Hát persze hogy tudom ... Lehet, hogy én vagyok mindennek az oka.

– Hát akkor tessék, mondjon el nekem mindent szép sorjában!

Juszt elmondta neki mindazt, amit tudott. A brazíliaival kezdte, és azzal a borzalmas viharos éjszakával fejezte be. Végül hozzátette:

– Így volt ez, uram, és azt a szép elgondolást nem is lehet megvalósítani. A gyerekek elpusztultak ... – Magába roskadva ült ott a széken, és szelíd, öreg szemét elfutották a könnyek.

A hivatalnok megnyomott egy gombot, cinkosan elmosolyodott, és odaszólt az őrnök:

– Vezesse elő azokat a kis jómadarakat a közös zárkából.

Nem sokkal később feltárult az ajtó, és egymás után beléptek a levert gyerekek: Ivó, Mihály, Jure, Feri, Pityu és Péter.

Juszt előbb mereven nézte a szorongó gyerekeket, majd felkiáltott, két tenyere közé fogta Ivó fejét, magához szorította, és örömeiben felzokogott.

Miiéva pedig csak állt ott az asztal végénél.

Arcán kimondhatatlan öröm tükröződött. Szíve úgy megtelt boldogsággal, hogy nem tudta kinyitni a száját. Nem tudott tenni egy lépést sem. Csak amikor Ivó rátekintett, és odaszaladt hozzá, akkor mozdult meg. Egy leírhatatlan örömkialtással ő is pajtása felé futott. Örömiüknek, boldogságuknak nem volt se vége, se hossza.

A KÉK SIRÁLY VISSZATÉR

A gyerekek számára az volt a legszebb hír, hogy a *Kék Sirály* már ott van a kikötőben. Egy Susácról érkező kereskedelmi hajó felfogta a tengerészeti hatóságok rádiófelhívását. Észrevette a kétárbocos vitorlást Vis szigete közelében, és a rádiótávírással azonnal jelentést küldött. A *Sárkány* torpedóromboló haladéktalanul a megjelölt helyre sietett, és néhány óra múlva utolérte a *Kék Sirályt*, amely már az olasz felségvizekhez közeledett. Elébe vágott, feltartóztatta, s néhány perc múlva elfogták az egész legénységet, majd bezárták őket a torpedóromboló belsejébe.

A városban csakhamar híre futott ezeknek a különös eseményeknek. Nagy tömeg verődött össze a kikötőben, hogy lássák a *Kék Sirályt*, majd amikor a gyerekek a vitorláshoz közeledtek a kikötői hatóság embereivel, lelkesen ünnepelték őket.

És mindezt Juszt és Miléva is láthatták!

Másnap délelőtt az állami vámhatóság nagy jutalmát átadták nekik. Az újságok részletesen beszámoltak az ifjú hajósok bátorságáról és leleményességéről.

Azután felkészültek a hazatérésre.

A gyerekek most már büszkén lépdeltek Jusztal és Milévával a *Kék Sirály* fedélzetén. Az újságírók most is fényképezték és faggatták őket, az emberek pedig ott lenn a kikötőben majdhogya egymást nem taposták, csakhogya a híres vitorlás közelébe férközzenek. Hej, büszkélkedtek is a gyerekek!

Hatalmas tömeg gyűlt egybe, mire a *Kék Sirály* elindult új

hazai kikötője felé. Az emberek zsebkendőjüket lengették utánuk. Sok-sok sikert és boldogságot kívántak a bátor gyerekeknek.

És most már mindannyian boldogan beszélgettek a fedélzeten. Az öreg Juszt nem tudott eleget csodálkozni a gyerekeken.

Mert lám, itt van ez, az Ivó – ő a parancsnok, micsoda egy komoly ember, igazi tengeri farkas.

Meg aztán itt ez a Mihály, a motornál, meg Jure. és Feri – a nagyszerű kormányosok!

Fenn az árbockosárban pedig Pityu és Péter. Olykor a vitorlákat kezelik, olyan ügyesen, hogy azt nem lehet elmondani. Miléva, mint akit megbabonáztak, csak járkált a fedélzeten, egyiktől a másikig; s valahányszor odaért Ivóhoz, aki ott állt a hajó orrában, a vállára tette a kezét, és megkérdezte:

– Mondd csak, kalóz, mi van a mesebeli királynővel? Sikerült látnod?

Ivó mindig elmosolyodott, rátekintett, és így válaszolt:

—Maradjon csak ott, ahol van. Nem fogok utána szaladni.

Aztán megfogta kezét, vezette a vitorláson, és magyarázott neki.

– Hisz te most már igazi ember vagy! – mondta Miléva, amikor fölmentek a fedélzetre.

Ivó mosolygott, jókedvű volt. Majd felharsant egy vidám tengerészdal. Juszt is társult volna hozzájuk, de a hang valahogy nehezen tört fel a torkából. Amikor Ivó rápillantott, észrevette, hogy a szemei könnyesek. Az öreg Juszt azzal mentegetőzött, hogy a szél árt neki, mert hát az a *Sirály* olyan sebesen szántja a vizet.

Így vitorlázott a *Kék Sirály* a Sirály-sziget irányába. Elöl, a hajó orrában, ott ült Juszt, Miléva és Ivó. A nap ragyogott fenn a végtelen égen, a hajómotor a munka és az erő fenséges dalát dohogta, és Ivó egy igazi álmodót élt át:

„Végre valahára ... Édesapja adósságát kiegyenlítette, édesapja bűne el van törölve. A *Kék Sirály* az anyakikötőbe

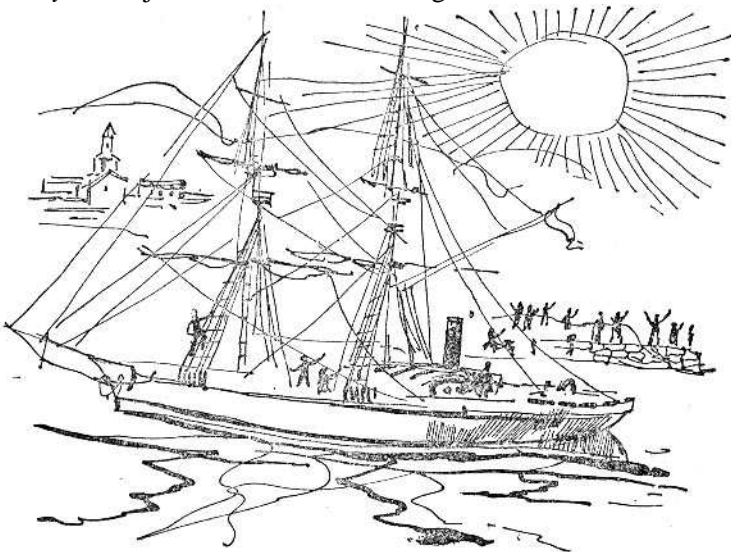
tart!”

– És mi lesz a Kék *Sirály* csapatával? – kérdezte Miléva.

– A mi csapatunk él és élni fog! A mi vitorlásunkon van elegendő hely minden tisztességes és önzetlen munkás számára. És hogyha ez a vitorlás szűk lenne, majd csinálunk még egyet. A tengerben elegendő gazdagság van mindenki számára! A régi halászviskók helyébe szép házakat építünk, mert a munkás is kellemes pihenést kíván a nehéz munka után. A vihar többé nem viszi el fölülünk a házfödelet, mert erősek és szilárdak lesznek. A munkásainknak pedig nem kell majd Brazíliába menniük – a mi nagy *Kék Sirály* csapatunkban lesz kenyér mindenki számára. És hogyha már ezren és ezren leszünk, erősekké válunk, és senki sem érez hiányt!

Miléva úgy nézte, mintha jelenést látna.

Vezetőjük körül ott gyülekeztek a pajtások, és figyelmesen hallgatták szavait. Igen, erő és akarat van bennük. A *Kék Sirály* zászlaja alatt erősnek érzik magukat!

A távolban feltűntek a *Sirály*-sziget körvonalai.

Messze az öbölben már fehérteni kezdtek a

halászházacskák falai.

A motor diadalmasan dohogta győzedelmes dalát. A munka és az erő himnuszát.

Az akarat és a kitartás himnuszát!

A gyerekek kiáltoztak, énekeltek.

Juszt, akit magával ragadott mindez, egyre csak hallgatta a gyerekeket. Gondolatban újraélte fiatalágát, s noha már idős volt, úgy érezte, mintha ismét legény lenne, mert ott látta maga előtt a boldogabb jövő növekvő, fiatal nemzedékét.

A *Kék Sirály* büszkén kanyarodott be az öbölbe.

Vasárnap volt.

Viharnak most sehol se híre, se hamva nem volt. A tiszta levegőben messzire el lehetett látni a nyugodt tengeren. A Biokovo hegység csúcsán csillogott az első hó. De itt, a tengerparton meleg volt. A templomocska környékén, a sziklák között, juhok legeltek; a halászok ott ültek a mólón, pipáztak, és csodálkozva kérdegették egymást:

„Ugyan mit keres ez a nagy vitorlášhajó a mi kis öblünkben?”

Itt, a sziklák között, a motor dörgése megkétszereződött, és a halásztelep minden lakója ezt a furcsa éneket hallgatta, amely mindinkább közeledett.

Nini, kék zászló leng az árboc csúcsán!

Lám csak, milyen kék, tiszta a vitorlás oldala, és milyen fehérek a vitorlavásznak, amelyeket épp most engednek le!

Ni csak, hogy gyülekeznek a tengerészek a hajó orrában, és integetnek!

Talán csak nem valami gazdag brazíliai érkezett ismét?...

S ekkor megpillantották a hajó nevét: *Kék Sirály*.

Az édesanyák felsikoltottak.

Futni kezdtek a vitorlás irányába. Szívükben hatalmas lángra kapott a remény. A hajón megpillantották gyermekeiket!

Leírhatatlan örömkialtások röppentek az ég felé.

A fedélzeten, mint valami bölcs, ott állt az idős Juszt,

körötte pedig a fiatalok serege.

A motor megállt.

A hajó lassan, óvatosan odasimult a rakparthoz.

A *Kék Sirály* horgonyt vetett...

TARTALOMJEGYZÉK

A SZÁMŰZÖTT FIA	6
A SZÁMŰZÖTT VISSZATÉR	13
A SZÁMŰZÖTT HALÁLA	16
A KÉK SIRÁLY CSAPATA	23
A KÖBÁNYÁBAN.....	35
HARC A KÉK SIRÁLYÉRT	41
VIHAROS ÉJSZAKA.....	49
MEGLEPETÉS A SZIKLÁS SZIGETEN	56
HARC A CSEMPÉSZEKKEL.....	64
A FOGOLY	72
A FOGOLY VALLOMÁSA.....	80
AZ ÚJ KÉK SIRÁLY.....	85
VÉGZETES TALÁLKOZÁS	90
A KÉK SIRÁLY MENEKÜL.....	100
JUSZT ÉS MILÉVA	107
A KÉK SIRÁLY VISSZATÉR.....	111

DELFIN KÖNYVEK

Megjelent

AIMÉE SOMMERFELT
ORSZÁGÚTON, INDIÁBAN

FRIEDRICH GERSTACKER
AZ INDIÁN BOSSZÚJA

KORNYEJ CSUKOVSKIJ
AZ EZÜST CIMER

CLARK DARLTON
A TITOKZATOS BOLYGÓ

THOMAS MAYNE REID
A FEHÉR TÖRZSFŐNÖK

ERICH KÄSTNER
A REPÜLŐ OSZTÁLY

SZENTIVÁNYI JENŐ
A GÖRÖG GÁLYA TITKA

MOLNÁR FERENC
PÁL UTCAI FIÚK

HOSSZÚ TOLL
A SÓS SZIKLÁK VÖLGYE

SZÁSZ IMRE
BASA

FRANCISCO MARINS
AZ ARANYBÁNYÁK TITKA

MÁNDY IVÁN
ROBIN HOOD

EDUÁRD BÁZ
A CSODACSPAT

HEGEDŰS GÉZA
ERDŐNTÚLI VESZEDELEM

TATAY SÁNDOR
KINIZSI PÁL

R. L. STEVENSON
A KINCSES SZIGET

Vadászírók elbeszélései
A NÉMA VÖLGYBEN

OLESZ BERDNIK
TITÁNOK ÚTJA

SIMONÉ MARTIN-CHAUFFIE
KALANDOK A KALÓZHAJÓN

SIR ARTHUR CONAN DOYLE
A SÁTÁN KUTYÁJA

ADAM BAHDJ
A FEKETE ESERNYŐ

SZENTIVÁNYI JENŐ
A KŐBALTÁS EMBER

STONE SELIŠKAR
A KÉK SIRÁLY

ÉRDEKES REGÉNYEK

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós. Képszerkesztő: Lengyel János
Műszaki szerkesztő: Krecska Miklós. Műszaki vezető: Földes György
65 800 példány, 7,5 (A/5) ív, MSZ 5601—59
66.03063/1 — Zrínyi Nyomda, Budapest. F. V.: Bolgár L

IF 658 — c — 6669